

Remissammanställning för
Kemiska byggprodukter

till version 2.0

2014-02-24

Nordisk Miljömärkning

Svanmärkta Kemiska byggprodukter - Remiss-sammanställning

097/Version 2.0, 2014-02-24

1	Sammanfattning	1
2	Om remissen	1
3	Sammanställning av inkomna svar	2
4	Kommentarer till kriterierna, i detalj.....	4
	Generella kommentarer	4
4.1.1	Produktgruppsavgränsning - Vad kan Svanemärkas?.....	11
4.1.2	Vad krävs för att bli svanenmärkt?	13
4.1.3	Kapitel 1 - Generella Miljökrav	14
4.1.4	Kapitel 2.1 - Lim	56
4.1.5	Kapitel 2.2 - Fogmassa.....	57
4.1.6	Kapitel 2.3 - Spackel	58
4.1.7	Kapitel 2.4 - Utomhusfärg- och lack (manuell och maskinell applicering) ...	60
4.1.8	Kapitel 2.5 - Industriell färg och lack	66
4.1.9	Kapitel 2.5.1 - Kvalitetskrav på industriell färg och lack (inomhus).....	67
4.1.10	Kapitel 3 - Krav på emballage, märkning, konsumentupplysning och retursystem	69
4.1.11	Kapitel 4 - Kvalitets- och myndighetskrav	72
4.1.12	Bilagorna	73
5	Kommentarer till bakgrunden, i detalj.....	73
6	Diskussion och slutsatser	74
Bilaga 1	Remissbrev	79
	Remiss av förslag till reviderade kriterier för Svanenmärkning av kemiska byggprodukter	79
Bilaga 2	Remissvar Miljøstyrelsen	81
7	Bilaga 3 – EPDLA’s position paper on polymer dispersions and nano-technology	84

1 Sammanfattning

Remissen av kemiska byggprodukter genomfördes under hösten 2013. Det inkom 29 svar, varav 9 stöttande av förslaget och 6 som förkastade det. Många av de som förkastar förslaget är branschorganisationer och tillverkare som ifrågasätter miljömärkning och varför det finns behov av konfidentiell information om produkterna. Detta visar på att det finns behov av att tydligt kommunicera vad miljömärkning innebär och hur det fungerar.

I denna sammanställning finns också många tekniska kommentarer, där detaljkrav kommenterats för att förbättra dokumentet. Det finns också en hel del positiva kommentarer som menar att kemiska byggprodukter är ett bra kriteriedokument.

De punkter som kommenterades mest under remissen varrit:

- Industrifärgers inkluderande i dokumentet
- Klassificeringar av produkt och ingående råvaror (O2-O3)
- Miljöfarliga ämnen (O4)
- Konserveringsmedel (O5)
- Nanopartiklar (O11)
- Exkluderade ämnen (O12)
- VOC (framförallt O22)

Efter remissen har justeringar av krav och bakgrundsdocument gjorts. De största justeringarna som gjorts är:

O3 – klassificering av ingående ämnen

O5 – konserveringsmedel

O11- nanopartiklar

O12 – exkluderade ämnen

O13-O14, O16-17, O19-O20, O22 - VOC-krav: endast krav om beräkning av VOC, borttagande av krav om testrapporter.

O24 –VOC-krav för industriella färger

O27-O28 Kvalitetskrav industriell färg

Utöver dessa justeringar och ändringar så har texterna förtydligats i både bakgrund och kriteriedokument på flera olika ställen för att göra dokumentet enklare att arbeta med.

2 Om remissen

Remissen för kriterierna av kemiska byggprodukter version 2 genomfördes under perioden 14 oktober till 9 december 2013.

Under remissen bad Nordisk Miljömärkning om kommentarer på förslaget som helhet men med extra fokus på att samla in kommentarer om industriella färger och lacker och de nya krav som lagts in för dem. Även kommentarer om VOC-krav och nanokrav lyftes fram i remissbrevet (se hela remissbrevet i bilaga 1).

De stora ändringarna i version 2 jämfört med version 1 var:

- Utvidgning av produktgruppen med industriell färg och lack. Nya krav för undergruppen har införts.
- Skärpt krav på miljöfarliga ämnen (O4)
- Uppdaterat krav om konserveringsmedel (O5)
- Nytt nanokrav (O11)
- Nya VOC-gränser för utomhusfärg (O22) samt krav om VOC-testrapporter (O13, O16, O19)
- Uppdaterade konsumentupplysningar (O31)
- Nytt krav om källsortering är infört (O33)

I denna sammanställning är alla kommentarer insamlade och besvarade av Nordisk Miljömärkning. Syftet är, förutom att samla in alla kommentarer, att visa hur externa synpunkter har påverkat kraven. Nordisk Miljömärkning är tacksam för alla svar som hjälper oss i vår utveckling och hjälper oss att se till att arbetet på kriterierna följer standarden ISO 14024.

3 Sammanställning av inkomna svar

Totalt inkom 30 svar på remissen, varav 10 stycken stöder förslaget, med eller utan kommentarer, och 6 förkastar förslaget. Övriga har antingen endast lämnat kommentarer (11 stycken) eller avstått från yttrande (3 stycken).

I tabell 1 finns alla svar som inkommit samlade fördelade per land och där det är angivet hur många remissinstanser som endast lämnar kommentarer, stöttar förslaget med/utan kommentarer, avstår från yttrande samt hur många som förkastar kriterieförslaget.

Många av de som förkastar förslaget är branschorganisationer och tillverkare som ifrågasätter miljömärkning och varför det finns behov av konfidentiell information om produkterna. Detta visar på att det finns behov av att tydligt kommunicera vad miljömärkning innebär och hur det fungerar.

I denna sammanställning finns också många tekniska kommentarer, där detaljkrav kommenterats för att förbättra dokumentet. Det finns också en hel del positiva kommentarer som menar att kemiska bygg produkter är ett bra kriteriedokument.

I tabell 2-5 nedan finns remissinstanserna från respektive land och hur de ställt sig till kriterieförslaget.

Tabell 1: Sammanställning av svaren. Kolumnerna visar: A. Bara kommentarer, B. stöder förslaget, C. Stöder förslaget med kommentarer, D. Avstår från yttrande och E. Förkastar förslaget med motivering.

Land	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget.	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förkastar förslaget med motivering.	Totalt
Danmark	4	1		2		7
Sverige	6	2	1	1	4	14
Finland	1				2	3
Norge		2	4			6
Island						
Totalt	11	5	5	3	6	30

Tabell 2: Danska remissvar.

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget .	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förkastar förslaget med motivering.
Forbrugerombudsmanden				X	
Dansk Arbejdsgiverforening				X	
Miljøstyrelsen	X				
Danmarks Farve- og Limindustri	X				
BAT-kartellet	X				
DANA Lim A/S	X				
Teknos A/S		X			
Σ Danska svar:	4	1		2	

Tabell 3: Svenska remissvar.

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget .	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förkastar förslaget med motivering.
Sveriges Kommuner och landsting				X	
Konsumentverket			X		
Kemikalieinspektionen		X			
Energimyndigheten		X			
AkzoNobel Pulp and Paper Chemicals	X				
Akzo Nobel Industrial Coatings					X
Polyseam Limited					X
Miljöförvaltningen, Enheten för Miljöanalys, Stockholm	X				
Akzo Nobel Decorative Coatings AB	X				
EPDLA (European Polymer Dispersion and Latex Association)	X				
Tikkurila Sverige AB	X				
Caparol Sverige AB					X
SVEFF	X				
Sherwin-Williams Sweden AB					X
Σ Svenska svar:	6	2	1	1	4

Tabell 4: Finska remissvar.

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget .	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förförkastar förslaget med motivering.
CPS Color					X
Tikkurila					X
kommentarer från Nordisk Miljömärkningsremissmöte i Fi	X				
Σ Finska svar:	1				2

Tabell 5: Norska remissvar.

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget .	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förförkastar förslaget med motivering.
Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet		X			
Miljødirektoratet			X		
Arbeidstilsynet		X			
Jotun A/S			X		
Hey'Di			X		
Sika Norge AS			X		
Σ Norska svar:		2	4		

4 Kommentarer till kriterierna, i detalj

De enskilda kommentarerna från remissinstanser samlas och grupperas i detta avsnitt och följer siffrorna på kraven remissutkastet till kriterier. En del av remissinstanser har kommenterat flera områden i remissutkastet och kommentarer är sedan indelade efter tema. Nordisk Miljömärkning har givit svar på remisskommentarerna och det har gjorts gemensamt om det finns flera rådgivande organ som har kommenterat på samma tema.

Generella kommentarer

Miljødirektoratet, Norge:

Generelt finner vi det noe uheldig at det gjøres unntak fra de generelle kravene til Svanemerkede produkter for potente allergene stoffer, som isotiazolinonene; dvs. at disse stoffene kan inngå i Svanemerkede produkter i konsentrasjoner som medfører en klassifisering for allergi eller trigger særlige merkekrav for allerede sensibiliserte personer. Vi har forståelse for at dette skyldes det faktum at stoffene bedømmes som nødvendig i produktene, men er likevel bekymret for at dette kan undergrave noe av tillitten til Svanemerket.

Nordisk Miljömärknings kommentar:

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren. Nordisk Miljömärkning förstår er oro gällande användandet av kemikalier som triggar klassificering. En viktig del av svanenmärkning av produkter är också att de är fungerande produkter, vilket då innebär att det måste finnas en del kemikalier i produkten som i vissa fall är klassificerade som exempelvis allergena.

Akzo Nobel Industrial Coatings, Sverige

Motsätter mig / oss förslaget på grund av följande anledning:

Först och främst så ifrågasätter vi varför detta behövs för industriella färg produkter. Medför bara en massa kostnader utan att ge något mervärde som vi ser det. Krav på kemikalier finns ju redan i kriterierna för olika byggprodukter. Om man trots allt väljer att införa detta finns det att antal saker att anmärka på.

Vad vi förstår kommer inga lösningsmedelsburna produkter att kunna användas. För vissa applikationer är fortfarande produkter innehållande t.ex. organiska lösningsmedel och/eller isocyanater överlägsna andra produkttyper vilket innebär att produkter med sämre hållbarhet kommer att användas. Detta kan i sin tur innebära att byggvaror får skrotas i förtid vilket i sin tur kan leda till en väsentlig miljöbelastning. Skärpta miljökrav riskerar i vissa fall att komma i konflikt med kvalitetskraven. För vissa applikationer kommer vi i dagsläget sannolikt inte att få fram lämpliga system.

Varför är möbler med? Är det en byggprodukt? Avseende kvalitetskraven så ser vi en svårighet i att redovisa testresultat för enskilda produkter eftersom dessa är del av system. Kvaliten är beroende på många faktorer, system uppbyggnad, underlag applicering och härdningsprocess mm. Därför bör kvaliteten testas på den aktuella byggprodukten. Avseende dokumentation så menar vi att det inte är acceptabelt att vi skall lämna ifrån oss kompletta recept. Även kraven på omfattande dokumentation från råvaruleverantörer känns onödig. Det måste i alla fall räcka att vi deklarerar vår produkt. Detta gäller även de specifika kraven på titandioxid. Detta är etablerade och mycket vanliga råvaror. Vi kan inte förstå behovet av att redovisa detta. Kraven för ingående pulverformiga råvaror, krav på arbetsmiljön vid tillverkningen, kravet borde inte behövas -detta styrs ju av arbetsmiljökrav HYG och är ju sådan som man arbetar med genom krav i SAM.

Angående avgiften, denna är baserad på produktens omsättning. Om vi har en kund som vill använda svanen godkända produkter och vi får den registrerad men huvudparten används för andra ändamål där inte svanen godkännande krävs får vi ändå betala en avgift på hela omsättningen. Detta anser vi vara fel.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. En miljömärkning av industrifärg kommer att vara en frivillig märkning och det är en märkning som har efterfrågats från branschen (bland annat av en del färgtillverkare). Att möbler omnämns i kriterierna är för att färger till möbler är något som har efterfrågats när det gäller miljömärkning av just möbler. Det är därför rimligt att även färger till möbler kan miljömärkas när kriterierna nu också innefattar färger till industriellt bruk. Gällande lösningsmedelsburna respektive vattenburna produkter så är Nordisk Miljömärkningens mål är att de miljömässigt bästa färgerna ska kunna leva upp till

kraven, vilket dock kommer att innebära att visa färger till vissa applikationer inte kan miljömärkas. Krav till arbetsmiljö är inte desamma i alla länder och Nordisk Miljömärkning anser det därför fortsatt relevant att ställa krav till arbetsmiljö. Se gemensamt svar nedan om recepthantering.

Avgiften för miljömärkning av produkterna baseras på omsättningen av den/de svanenmärkta produkterna. De godkända produkterna får marknadsföras som Miljömärkta med Svanden i marknadsförings- och säljmaterial samt säljas med svanenloggan på produkten för att visa kunden att produkten är miljömärkt. Licensavgiften baseras på den marknadsmässiga fördel detta innebär.

Caparol Sverige AB:

Generella synpunkter Varför skapar ni två miljömärkningar med olika kriterier, Svanden och EcoLabel? Gemensamma kriterier skulle ge större genomslagskraft och göra det enklare för konsumenten. Vi önskar ett övergripande miljöperspektiv med avseende på bland annat vinsten med att minska användningen av kemiska rengöringsprodukter och minska intervallen mellan ommålningar. Biocider och nanopartiklar kan bidra till detta och därför bör kraven på att minska eller helt utesluta dem ses över. Vi ifrågasätter starkt kraven på att underleverantörer skall skicka information direkt till svanden med konfidentiell information om deras råvaruformuleringar. Detta är affärshemligheter och det som leverantörerna bygger sin affärsidé på. Skulle ett recept avslöjas är årtal av forskning och exklusivitet avslöjad och kan innebära stora affärsmässiga problem för leverantörerna. Här vill vi se ett intyg där underleverantören svarar antingen ja eller nej på frågan om deras produkt uppfyller Svandens krav. Det är även viktigt för oss som producenter att vi nås av informationen om varför produkten inte uppfyller kraven så att vi på så sätt kan föra produktutvecklingen vidare mot mer miljöanpassade produkter. På ett flertal kriterier står det helt enkelt stipulerat att vissa ämnen inte får förekomma, dvs man sätter en tydlig noll-gräns (ex i kriterie O3, O8, O11 etc) med ord som "...får inte innehålla...", vilket är synnerligen svårtolkat. När det avser ingående ämnen finns heller inga generella tröskelvärden likt det finns på föroreningar. Förekomst eller ej är i alla fall beroende på detektionsgränser och måste i förekommande fall kopplas till någon form av generellt eller specifikt tröskelvärde.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer och uppskattar att ni håller med om vikten av att begränsa konserveringsmedel och biocider i svanenmärkta produkter. Om Nanopartiklar i utomhusfärg genererar en miljövinst utan att samtidigt orsaka ett miljöproblem är till Nordisk Miljömärknings kännedom inte färdigutrett ännu. Därför har Nordisk Miljömärkning också enligt försiktighetsprincipen valt en restriktiv hållning till nanopartiklar i kriterierna.

När det gäller inomhusfärg så har Nordisk Miljömärkning och EU Ecolabel haft desamma kriterierna fram till nu. Efter senaste revisionen av EU-kriterierna för inomhusfärg pågår just nu en utredning om det fortsättningsvis ska vara samma kriterier i svanden och EU Ecolabel eller inte. När det gäller utomhusfärg så har Nordisk Miljömärkning valt att utveckla egna krav eftersom EU-Ecolabel inte tidigare hade några kriterier för utomhusfärg. När EU-Ecolabel kom med sina kriterier så hade Nordisk Miljömärkning redan utvecklat egna kriterier för utomhusfärg och de skiljer de sig något åt. Kriterierna för kemiska byggprodukter innefattar även produkter

såsom lim, spackel och fogmassa vilket det inte finns motsvarigheter till i EU Ecolabel.

När det gäller gränsvärden finns en generell gräns gällande föroreningar. Föroreningar som ingår i råvaror kan ingå med upp till 100ppm utan att räknas med. Ämnen som är tillsatta med avsikt ska dock tas med oavsett halt.

Se gemensamt svar nedan om recept och konfidentialitet.

SVEFF, Sverige:

Vi ifrågasätter behovet av ett gemensamt kriterie av detta slag överhuvudtaget. Flertalet av de produkter som omfattas av detta kriterieförslag hanteras av andra kriteriedokument och risken blir att vi får en dubbelreglering av produkter. Ett exempel är att vissa industriella färger omfattas av detta kriterie, men de finns också reglerade i t ex kriteriet för fönster och dörrar eller möbler.

Oavsett detta så anser vi att färg för industriell applicering inte skall omfattas av ett kriterie som handlar om byggprodukter. Industriell applicering sker som namnet antyder i en industriell miljö, där man kan hantera och begränsa exponeringen av såväl människa som miljö. Detta hanteras och regleras hårt av existerande arbetsmiljölagsstiftning och allmän kemikalielagsstiftning. De tillverkare av industriella färger som appliceras på olika typer av byggprodukter, kommer att omfattas av krav på det torra färgskiktet i andra kriterier.

Vi ifrågasätter starkt kraven på att underleverantörer skall skicka information direkt till svanen med konfidentiell information om deras råvaruformuleringar. Detta är affärshemligheter och det som leverantörerna bygger sin affärsidé på. Skulle ett recept avslöjas är årtal av forskning och exklusivitet avslöjad och kan innebära stora affärsmässiga problem för leverantörerna. Detta kan innebära stora svårigheter, speciellt för leverantörer på den industriella färgsidan (om nu dessa skall omfattas överhuvudtaget, se ovan).

På ett flertal kriterier står det helt enkelt stipulerat att vissa ämnen inte får förekomma, dvs man sätter en tydlig noll-gräns (ex i kriterie O3, O8, O11 etc) med ord som "...får inte innehålla...", vilket är synnerligen svårtolkat. När det avser ingående ämnen finns heller inga generella tröskelvärden likt det finns på föroreningar. Förekomst eller ej är i alla fall beroende på detektionsgränser och måste i förekommande fall kopplas till någon form av generellt eller specifikt tröskelvärde.

Konklusion

Det förslag till kriterier som nu ligger, kommer i princip att innebära att inga produkter kan få svanenmärkningen. Antingen så faller produkten på att den inte klarar innehållskraven, men om den klarar de kraven, så fungerar inte kvalitetskraven. Andra produkter som industriprodukter har kriteriekrav som inte alls är tillämpliga. Svanen måste göra markanta ändringar och förbättringar i sina kriterier om dessa överhuvudtaget skall fungera på marknaden.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Det stämmer att det finns kriterier för fönster och möbler, i de kriterierna finns då samtidigt krav på den färg

som de målats med. Att miljömärka färgen i sig är inte en motstridighet mot att sedan också miljömärka slutprodukten, exempelvis ett fönster. Vid svanenmärkning av industriella färger så kommer de att premieras i kriterier för produkter där de används. Det finns också intresse på marknaden nordiskt för att svanenmärka industriell färg. När det gäller gränsvärden finns en generell gräns gällande föroreningar. Föroreningar som ingår i råvarorna kan ingå med upp till 100ppm utan att räknas med. Ämnen som är tillsatta med avsikt ska dock tas med oavsett halt. Se gemensamt svar gällande konfidentiella dokument såsom recept och hur de hanteras av Nordisk Miljömärkning. När det gäller produktgruppsnamnet så skulle ett alternativt namn för produktgruppen kunna vara "Färg, spackel, lim och fogmassa".

Sherwin-Willams Sweden AB (Sverige):

Vi ser inte behovet av särskilda kriterier för industrifärger och ser inte heller att det passar in under "kemiska byggprodukter". Flertalet av de produkter som omfattas av detta kriterieförslag hanteras av andra kriteriedokument såsom golv eller fönster och ytterdörrar.

Industrifärg för utomhusbruk – vilka kriterier gäller? Vi har tolkat det så att industrifärg för utomhusbruk går in under befintliga kriterier för konsumentfärg för utomhusbruk.

Formulerare vill inte lämna från sig recept på råvarunivå. Hemliga recept. Att lämna recept på substansnivå är acceptabelt mot löfte om konfidentialitet.

Det är orimligt att förvänta sig att råvaruleverantörerna kommer lämna detaljerade uppgifter motsvarande bilaga 2. Det är också helt oacceptabelt för en formulerare att lämna vidare intyg från varje råvaruleverantör vid ansökan, då avslöjas hela formuleringen på råvarunivå.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Kriterierna för färg till industriellt bruk ha tagits fram då det har funnits efterfrågan på miljömärkta färger som kan användas till exempelvis till miljömärkta möbler eller kök.

För industriella produkter för utomhusbruk så gäller kriterierna för utomhusfärg. Detta ska tydliggöras efter remiss. Se nedan gemensamt svar om recept och annan konfidentiell information.

Gemensamt svar gällande hantering av konfidentiell information/recept och liknande

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning är en typ 1, enligt ISO 14024, märkning och har sen över 20 år tillbaka haft kriterier för olika produkter. I alla kriteriedokument för kemtekniska produkter så finns krav om att den fullständiga formuleringen/receptet ska anges. Kravet finns för att Nordisk Miljömärkning ska kunna bedöma en produkt i sin helhet och då behövs information om alla de ingående ämnena i produkten. Denna information hanteras strikt konfidentiellt hos Nordisk Miljömärkning och all information som ansökaren sänder in under ansökningsprocessen stannar hos Nordisk Miljömärkning. På samma sätt tas information in från råvaruleverantörer under strikt sekretess. Om det skulle uppstå fall då råvaruleverantörerna inte vill delge exempelvis färgproducenterna i detalj vad respektive råvara innehåller så kan det sändas in till Nordisk Miljömärkning utan att färgtillverkaren tar del av den informationen och läggs tillsammans med övrig dokumentation gällande den miljömärkta produkten.

Den enda informationen som Nordisk Miljömärkning går ut med är vilka produkter som har blivit beviljade en Miljömärknings licens, samt vilka miljömärkningskriterier som ligger till grund för godkända/miljömärkta produkter inom respektive produktgrupp.

Miljöförvaltningen, Enheten för Miljöanalys (Sverige)

Vi tycker det är bra att ni i begreppet ”ingående ämnen” inkluderar kända avspaltningsprodukter. Man skulle kunna invända att ni på motsvarande sätt borde bortse från sådana ämnen som finns i produkterna men som reagerar eller på annat sätt försvinner när de appliceras, och därför inte finns kvar i den färdiga byggnaden (ex-vis epoxigolv, vissa färger mm). Eftersom märkningen rimligtvis också ska vara en garant för en säker miljö för dem som använder produkterna och minimera miljöpåverkan under produktionen anser vi att det är helt korrekt att inkludera sådana ämnen i bedömningen som ni gör. Resonemanget kan dock behöva förtydligas.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era stöttande kommentarer.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

Vi skulle vilja lämna följande kommentarer till remissversionen av kriterierna för Kemiska byggprodukter (version 2.0).

Generellt är dokumentet bra och mycket tydligare och enklare att tolka än motsvarande dokument för EU Ecolabel. Vi har dock några delar där vi önskar ytterligare förtydligande och förändringar.

Både på grund av REACH och övergången till CLP är det för närvarande många ämnen som får ändrade klassificeringar. Även BPR bidrar till ytterligare förändringar vad gäller biocider. Det är därför svårt att förutse hur produkter som idag med god marginal klarar dagens kriterier kommer att klara sig i framtiden. Detta kan exempelvis gälla begränsningen av miljöfarliga ämnen där förändringar i klassificering eller M-faktor kan få betydande konsekvenser.

Det är därför mycket viktigt att Svanen fortsatt har en bra process för att anpassa kriterierna till förändringar i omvärden under löpande kriterieperiod.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Nordisk Miljömärkning är medveten om omklassificeringar och så vidare och kommer, vid sådana omklassificeringar, se över eventuella behov för ändringar, justeringar eller undantag för att möjliggöra att det går att tillverka väl fungerande produkter även om en eller flera råvaror omklassificeras.

CPS Color, Finland:

CPS Color is a global supplier of colorants, although our non classified & VOC free colorants are currently marketed only in Europe. In other geographic areas (Middle East, Asia, Americas) we still promote the glycol containing colorants although we see growing interest to the VOC free & environmentally friendly technologies in these markets too.

The criteria's for Chemical building products are not directly valid for colorants but it has been our company policy to try to fulfill the EU or Nordic ecolabel criteria's with our VOC free products whenever the limit has been applicable for our product.

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. When the requirements refer to "product" it means the tinted paint (ie the ready to use product). Tinting pastes are therefore in most cases to be calculated into the recipes for the whole tinting system which is applying to be ecolabelled. The tinting pastes cannot be Ecolabelled without being a part of a tinting system with Ecolabelled base paints. This will be clarified after the public consultation.

Tikkurila Oyj, Finland

A general comment concerning the Nordic ecolabelling and wet industrial indoor paint:

Tikkurila don't see the significance of Nordic Ecolabelling combined to the wet (the paint product itself) industrial indoor paints and varnishes. Industrial manufacturers who are willing to apply Nordic ecolabel for their products, like furnitures, need to evaluate the dry paint film applied into their product, not the wet one. Thus we don't see the significant value of having Nordic ecolabel in our industrial interior products used for example for wooden applications. The only case requiring this kind of label to the wet product is the customer willingness to use eco labelled products through their whole manufacturing process.

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabel appreciates your comments. The reason for including industrial paints in the criteria is that there has been producers who have products that they would like to label (as wet paints). As you mention there are also companies who like to have all parts of their production line ecolabelled.

Comments from the Nordic Ecolabel's review meeting in Finland

General comment for the declarations:

Declarations are hoped to be harmonized with other criteria. At the moment manufacturer needs to require different declarations from the same raw material depending on the final use of the product (see indoor paint and chemical building products).

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabel appreciates your comments. Nordic Ecolabelling aims at having a common database for chemical ingredients where it will be possible to send in information for rawmaterials that are used for more than one type of product, to make it easier and more convenient for the raw material suppliers to send in information.

Danmarks Farve- og Limindustri (DFL)(Danmark):

Indledningsvis har vi en generel bemærkning omkring test. Det er for visse kriterier stammet op, således, at man ikke længere kan sende en erklæring, men skal levere en testrapport. Vi formoder, at virksomheden, i det omfang der ikke fremgår andet, selv kan foretage testen på sit laboratorium, hvis de har udstyret dertil. Kan det

præciseres, at det er en mulighed? Brugen af akkrediterede laboratorier bliver hurtig en meget bekostelig affære.

Afslutningsvis skal det nævnes, at DFL naturligvis står til rådighed for en eventuel uddybning af bemærkningerne i dette høringssvar.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Tanken är att företaget själv kan genomföra tester på sitt eget laboratorium under förutsättning att kraven på laboratorium i kriteriernas bilaga 6 uppfylls. Detta tydliggörs i kriterierna efter remiss.

BAT-kartellet, Danmark:

Som organisation for de ansatte i byggebranchen ser BAT med stor tilfredshed på revisionen af kriterierne for Svanemærkning af Kemiske byggeprodukter.

BAT bifalder, at Svanemærkningen bidrager til et produktvalg, der sundhedsmæssigt er mindre belastende for de udførende bygningshåndværkere og brugere af de færdige bygninger. Vi ser også med tilfredshed på, at Svanemærkningen af kemiske byggeprodukter fremmer bæredygtig udvikling i byggeriet, og dermed medvirker til at styrke branchens image blandt bygherrer og i befolkningen.

Det er BAT's opfattelse, at kriterierne løbende bør revideres, og at kriterierne bør fastsættes ambitiøst med henblik på at fremme udviklingen mod mindre belastende byggeprodukter.

BAT støtter Svanemærkningens fokus på at undgå og reducere forekomst af CMR-stoffer, organiske opløsningsmidler og allergene stoffer i byggeprodukter.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era stöttande kommentarer. Nordisk Miljömärkning kommer även fortsättningsvis arbeta med att revidera kriterier och löpande se till att de är uppdaterade.

Dana Lim A/S Danmark

Dana Lim A/S håber med denne revision at opnå svanemærke på miljøoptimerede fugemasser og fugelim/montagelim, hvilket ikke er muligt i dag på baggrund af det eksisterende kriteriesæt (version 1,5).

For at muliggøre dette, har vi nedenstående bemærkninger til høringssudkastet.

Nordisk Miljömärknings kommentarer:

Vi tackar för kommentaren och hoppas att de nya kriterierna kommer att fungera bättre än de gamla. Se specifika svar på respektive kommentar längre ner i dokumentet.

Teknos A/S, Danmark:

Jeg har set kravene for indvendig industri produkter og har ikke haft nogen forbehold.

Nordisk Miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för positiva kommentar.

4.1.1 Produktgruppsavgränsning - Vad kan Svanemärkas?

Tikkurila Oyj, Finland

In general, when one speaks about “building products”, the thoughts are nowadays turned towards the construction products regulation set by EU (N:o 305/2011) so there is a room for confusion as this proposal only covers a small area of products, that are not all even covered currently by the construction products regulation.

In the background document we are able to read that paints and varnishes for industrial applications have been added as a new subcategory. As a definition is mentioned that “This category includes paints (in liquid and powder form) that are applied through spraying, curtain coating and dipping.”

However, when looking in the criterion proposal, version 2 and requirements O27 and O28 referring to industrial paints for indoor use there are mentioned varnishes, floor coatings and floor paints. The discrepancies and problems in this are worth mentioning:

1. Two component floor coatings should in our opinion not be regarded as industrial coatings, but professionally applied coatings to avoid confusion.
2. Floor coatings referred to in the criterion proposal are rarely, if ever, applied with the industrial painting methods mentioned in the background document. Where the background document seems to leave the floorings out of the scope of the Nordic ecolabel, the criterion document seems to include them. The floor products applied industrially are for instance the coatings used on parquet floors, which then again are not included in the ecolabelling scheme, at least not in this “chemical building products”-area.
3. The mentioned floor coatings and floor paints are currently generally covered by the construction products regulation having at least two relevant harmonized product standards according to which the products need to be tested and reported. The proposed test requirements in O27 are different and not in line with the requirements set by these harmonized standards, having both a different limit for weight loss but especially having a totally different abrasion wheel used for testing. It would be preferable, if these floor coatings are to be included in the Nordic ecolabelling system, that at least the testing method would be the same i.e. using the abrasion wheel H22 and set a relevant/realistic limit for weight loss in accordance with that.
4. The proposed requirements O27 and O28 are not very convincing if they are the only quality criteria, especially if compared to the requirements in the CE-marking. The requirements set forth in the Nordic ecolabelling on these floor products should follow and be in line with the test methods and requirements set in the harmonized standards for these products. On the other hand, taking into account all the requirements in the VOC contents and the substances as well as the hazard phrases mentioned in the proposal, it is highly unlikely that there will be many relevant products fulfilling all the requirements set in the proposal. In practice all conventional polyurethane and epoxy products are out of question, leaving only waterborne DIY-products as possible alternatives for Nordic ecolabelling and they should not be evaluated according to “industrial” criterion.

5. The background document refers to ASTM D 2369 as the test method for VOC-levels in products where reactive diluents are present. This is the same testing method used in VOC Directive 2004/42/EC, which of course is logical. However, this testing method is known to have problems in giving results that would be connected to real-life use of the products. The VOC content is measured by heating the sample after a fairly short induction time, which results in that in addition to VOC:s in the product, also some of the reactive diluents and other components that in normal curing conditions are left in the film, and thus should be considered as solids, are evaporated from the product and considered as VOC:s. The best way would in our opinion be to measure emissions and in that way report what is actually evaporated from the film after application and that in reality should be considered as the substances that the user can be exposed to through inhalation or that are released in the surrounding atmosphere.

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabel appreciates your comments. The name of the product group, "chemical building products" refers to chemical products used in building projects, such as adhesives, sealants etc. A new title such as "Paint, adhesives, sealants and fillers" will be discussed after this public hearing. Nordic Ecolabelling has changed the definition to say that other forms of applications are possible beside the listed ones. Floor coatings are meant to be included in the document. Requirements O27 will be adjusted after the public hearing to have an alternative test method which is more in line with the test method in the CE-marking. After the public hearing an exemption has been included in requirement O3 for low BPA-containing epoxy paints to make it possible for them to fulfill the requirements. Regarding VOC the requirement has been changed after the public hearing to make it possible to verify the VOC content by a calculation and not a mandatory requirement of a test report.

Comments from the Nordic Ecolabel's open review meeting in Finland

It was discussed that the name of the criteria is not optimal, since it does not give a clear picture of the products which can be labelled. The criteria name should be conformed to Construction Products Regulation.

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabel appreciates your comment and has looked into the possibility of changing the name of the product group but have not come up with a better name. The name of the product group will therefore remain as Chemical building products.

4.1.2 Vad krävs för att bli svanenmärkt?

Kommentarer till de individuella kraven finns samlade nedan under respektive krav. Där kommentarerna handlar om samma eller liknande sak har svaren på en del ställen samlats ihop till gemensamma svar.

4.1.3 Kapitel 1 - Generella Miljökrav

O1 Information om produkten

Sika Norge AS:

Kravet er ok. Secrecy agreement will be needed.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren. Alla ansökningar behandlas under sträng sekretess.

Comments from the Nordic Ecolabel's open review meeting in Finland

Toning of the final product takes place in the hardware shop. Paint manufacturers can recommend good toners, but in the end sellers make the final decision of the toner. Paint manufacture can provide all the necessary information of the recommended toners during the application process but cannot guarantee that these are the same toners that are used in the toning. Thus, the final composition of the product may not match to the requirements of the Nordic Ecolabel.

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabel appreciates your comments. To be able to ecolabel tinting pastes they need to be part of a tinting system, ie the whole system with base paints and tinting pastes need to be included in the ecolable license. It is important to inform the people selling the tinted paints that they are only labeled with the Nordic Ecolabel when the base paints are tinted with the specified tinting pastes. It is theoretically possible to include two parallel tinting systems in one application.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

Punkten ”Ingående ämnens kemiska namn, handelsnamn samt CAS-nr” bör ändras till ”Ingående ämnens kemiska namn och CAS-nr samt handelsnamn för råvaror”

Punkten ”Funktion för varje ingående ämne” bör ändras till ”Funktion för varje ingående råvara”. Det är på råvarunivå som funktionen är känd för tillverkarna.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Justeringar görs i kriteriedokumentet efter remiss på det sätt som ni föreslagit för att tydliggöra vad som avses.

CPS Color, Finland

O1 Classification of the Product

O5 Preservatives

CPS Color has tried to follow the very tight biocide criteria given in EU ecolabel 2009/544 & 2009/543 (CIT/MIT <15 ppm Total IT <500 ppm) for our water born, VOC free colorants. Unfortunately in vain, the result has been several customer complaints and moldy tinting machines which had to be fully cleaned. The microbiological conditions which the colorants must bear during their stay in tinting machine, are much more severe than the conditions for a paint in unopened paint can. Colorants can stay relative long periods of time in the tinting machine where they are exposed to mold and fungi from the environment.

From CPS COLOR point of view & based on the latest EU draft for EU ecolabel criterias for paints; the VOC free colorants have to / may contain following amounts of biocides:

<15 ppm CIT/MIT and

<0,1% Total IT and

<0,1 % IPBC

in order to have sufficient protection against mold and fungi in the tinting machine.

Using these amounts can cause the need to use phrase “contains ...may cause an allergic reaction” on the colorant label.

Figure 1. Black colorant in tinting machine, contaminated with mold and bacteria growth.

Nordic Ecolabelling's comments

Nordic Ecolabelling appreciates your comments regarding tinting pastes and tinting machines. When ecolabelling a tinting paste it is a part of the tinting system, this means that the limits for preservatives is in the tinted end paint. Ie, the content of preservative in the tinting paste itself can be higher than in the combined base paint + tinting paste. This will be made clearer in the criteria after the hearing. See more detailed comments on the specific preservatives and limits for them under O5.

O2 Klassificering av produkten

Sika Norge AS:

Kravet er ok. None of the relevant Sika products are classified.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren.

Miljødirektoratet, Norge:

Generelt legger vi til grunn at krav i REACH-forordningen skal overholdes.

I tabell 1 er ikke alle R-setninger som omhandler miljøfare tatt med (mangler R51 alene). Det bør vurderes om alle risikosetninger som omhandler miljøfare skal inkluderes dersom man ønsker å utelukke miljøfarlige kjemikalier.

Når det gjelder fare for allergi er faresetningen EUH208 utelatt. Det bør vurderes om den også skal med.

Gjør oppmerksom på at det har kommet tre nye faresetninger for eksplosjonsfare/kjemisk ustabile gasser ved siste oppdatering av CLP, den såkalte 4.

ATP. Disse er:

H229 – Beholder under trykk: Kan eksplodere ved oppvarming.

H230 – Kan reagere eksplosivt også ved fravær av luft.

H231 – Kan reagere eksplosivt også ved fravær av luft ved høyt trykk og/eller høy temperatur.

Faresetning H222 – Ekstremt brannfarlig aerosol er ikke tatt med i tabellen. Det bør vurderes om den også skal med.

Nordisk Miljömärknings kommentar:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Vi kommer att se på dessa klassificeringar och uppdatera tabellerna där det verkar saknas klassificeringar.

Miljødirektoratet, Norge:

Denne kommentaren er plassert både under O2 og O5 siden kommentaren handler om begge og kombinasjonen mellom disse:

Unntaket for konserveringsmidler slik dette er formulert under tabell 1 (dvs. et unntak for utendørsmaling og lakk) er ikke helt i tråd med spesifikasjoner gitt i tabell 4.

- I følge 2. ATP til CLP settes konsentrasjonsgrensen som utløser et særskilt merkekrav til en tiendel av den spesifikke konsentrasjonen til stoffer dersom denne er under 0,1%. Dette innebærer en grense på 1,5 ppm for blandingen CMIT + MIT (3:1) for særskilt merkekrav ("Inneholder (navnet på sensibiliserende stoff). Kan fremkalle en allergisk reaksjon"). Samtlige produktgrupper i tabell 4 vil dermed bli omfattet av dette merkekravet dersom konsentrasjonen til blandingen CMIT:MIT er i området 1,5-15 ppm.
- For isotiazolinoner som klassifiseres for hudsensibiliserende effekter i underkategori 1A, er den generell konsentrasjonsgrensen for klassifisering 0,1% (H317) og grensen for særskilt merking for allerede sensibiliserte personer er 0,01%. Det innebærer at en slik særskilt merking vil være aktuell for sparkel og industriell farge (konsentrasjonsgrense 500 ppm eller 0,05 %).

Blandingens CMIT:MIT har en lavere konsentrasjonsgrense enn de øvrige isotiazolinonene grunnet harmoniserte spesifikke konsentrasjonsgrenser. Vi vil gjøre oppmerksom på at andre isotiazolinoner også er til vurdering med tanke på spesifikke konsentrasjonsgrenser/M-faktorer i forbindelse med evaluering av stoffene i stoffvurderingsprogrammet under Biociddirektivet/-forordningen. Det vil kunne bli aktuelt å vurdere å endre kravene til disse stoffene når en harmonisert klassifisering foreligger.

Når det gjelder IPBC og angivelsen av klassifisering fra "de fleste leverandørene" på side 24 kan det se ut som om denne ikke er helt oppdatert med hensyn til klassifisering angitt i C&L Inventory database (<http://echa.europa.eu/web/guest/information-on-chemicals/cl-inventory-database>), eksempelvis mht H317.

Nordisk Miljömärknings kommentar:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Vi är medvetna om att koncentrationsgränserna för exempelvis CMIT/MIT har justerats till 1,5ppm och kravet kommer att justeras gällande detta, se vidare kommentarer om detta i det

gemensamma svaret sist i detta avsnitt samt under O5. Bakgrunden kommer att uppdateras gällande IPBC och dess klassificering efter remissen.

Nordic Ecolabelling: At the bottom of this section there is a common comment to all the comments regarding the text “contains (name of the sensitising substance) may cause an allergic reaction.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

Kraven för när en produkt ska märkas med frasen ”Innehåller (namn på sensibiliserande ämne). Kan orsaka en allergisk reaktion.” skiljer väsentligt mellan EUs preparatdirektiv och CLP-förordningen och därför måste kriterierna vad gäller CLP-förordningen ändras.

Enligt ATP2 till CLP ska man för ämnen med specifik koncentrationsgräns för klassificering som sensibiliserande vid 1/10 av denna gräns märka produkten med frasen ”Innehåller (namn på sensibiliserande ämne). Kan orsaka en allergisk reaktion.”

Denna koncentrationsgräns för elicitering används för de särskilda märkningskraven i avsnitt 2.8 i bilaga II som är avsedda att skydda individer som redan sensibiliserats. Ett SDS krävs om blandningen innehåller beståndsdelar i halter över denna koncentration. För sensibiliserande ämnen med lägre specifik koncentrationsgräns än 0,1 % bör koncentrationsgränsen för elicitering fastställas till en tiondel av den specifika koncentrationsgränsen.”

Detta innebär exempelvis att CMIT/MIT ger upphov till allergivarningsfras i halter \geq 1,5 ppm och BIT i halter \geq 50 ppm. Enligt O5 får man i exempelvis spackel ha 15 ppm CMIT/MIT och 500 ppm isotiazolinoner och detta stämmer inte överrens med ett generellt förbud mot allergivarningsfras.

Eftersom isotiazolinoner är nödvändiga för in can konservering måste dessa undantas från kravet att en produkt klassificerad enligt CLP inte får märkas med ”Innehåller (namn på sensibiliserande ämne). Kan orsaka en allergisk reaktion.” Isotiazolinoner är de enda tänkbara alternativen för in can konservering om man vill undvika formaldehydspaltare och behövs i halter över 1/10 av den specifika koncentrationsgränsen för att ha effekt. Bara bidraget från råvaror kommer i många fall att leda till märkning med allergivarningsfras.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer, se gemensam kommentar sist i detta avsnitt.

Tikkurila Sverige AB

Produkten får inte vara märkt med EUH208 undantaget utomhusfärg och -lack som får ha R43 pga isotiazolinoner resp IPBC om beväxningskravet klaras. EUH208 kommer att bli mycket svårt att undvika på vattenburna färgprodukter. Skärpningen som följer av att CLP-lagstiftningen inte bara ger frasen från 0,1% av ett allergiframkallande ämne, utan från 10% av den koncentrationsgräns som ger allergivarning med H317, gör att vi ofta utan att tillsätta separat konservering kommer att behöva märka produkterna eftersom råvarorna i sig är konserverade. Konsekvensen av att sänka konserveringsmedelshalterna under 10% av H317-nivån

blir med största sannolikhet att produkterna kommer att ruttna/surna/mögla i burkarna. Vi är inte beredda att ta den risken.

- Förslag alt 1: ta bort restriktionen för EUH208, och sätt en restriktion på 0,1% för H317-klassade ämnen, med bibehållen lättnad för isotiazolinoner resp IPBC.
- Förslag alt 2: undanta alla biocider för EUH208-frasen, förutsatt att halterna i O5 inte överskrids.

EUH208 är felformulerad i förslaget, ska stå "orsaka" och inte "framkalla".

Produkten får ej vara miljöfarlig. Nya beräkningsmodeller vid klassificering av miljöfara enligt CLP gör att detta är en skärpning jämfört med tidigare kriteriedokument.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Se gemensamt svar nedan gällande EUH208-frasen "Innehåller (namn på sensibiliserande ämne). Kan orsaka en allergisk reaktion." Det är helt korrekt att det ska stå "orsaka" och inte framkalla, detta justeras efter remiss. Angående er kommentar om miljöfarliga ämnen så har Nordisk Miljömärkning skärpt gränsen då det enligt den data som insamlats har visat sig vara möjligt med en skärpt gräns för detta och trots det behålla väl fungerande produkter.

Tikkurila Oyj, Finland

Industrial paints and varnishes (indoors)

Requirement O2

Table 1 Classification of the product → Classification: Airway or skin sensitising

According to requirements the product must not be classified/ labelled as listed in Table 1 and further on in the case of airway or skin sensitising the product must not be classified as category 1 with H334, Category 1 with H317 and the product must not contain constituent substances in quantities that result in the label "contains (name of the sensitising substance) may cause an allergic reaction (= EUH 208)

Referring this EUH 208 statement to industrial paints for indoor paints and to the very low biocide concentration levels causing the statement, the requirement is rather tight. Paint manufacturers have very limited possibility to avoid the EUH 208 statement as the water based products will get it even though the manufacturer wouldn't add any biocides to their products. The levels are so low that the biocide which comes from binders paint manufacturer is using, will cause the statement and labelling of product. Hereby the possibility to get a Nordic Ecolabelling for the industrial indoor waterbased product will be quite impossible.

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments regarding the phrase saying "contains (name of sensitising substance) may cause an allergic reaction". See common answer at the bottom of this section.

SVEFF, Sverige:

Vi ifrågasätter starkt att man begränsar klassificeringen av produkten med R52/53 då denna riskfras är mild och inte genererar en klassificering av produkten som N (miljöfarlig). Flertalet av dagens moderna kemiska byggprodukter är idag vattenburna (färg, lack, lim), vilket är ett bra steg ifrån gårdagens produkter som använde organiska lösningsmedel. De vattenburna måste emellertid vara konserverade med ett konserveringsmedel så att de inte ruttnar eller får mikrobiell tillväxt i förpackningen eller den torkade/härdade produkten. Detta kan leda till att produkten får riskfrasen R52/53 och med ändrade klassificeringar av biocider kommer detta att bli vanligt. Ett förbud för denna riskfras skulle få långtgående konsekvenser för de produkter som ligger miljömässigt i främsta linjen.

Vidare så måste svanen helt ta bort kraven på att man inte får ha märkningen ”Innehåller [ämne]. Kan framkalla en allergisk reaktion”. Flera produkter får denna märkning men det innebär inte att de är sensibiliserande. Meningen med den märkningen är att det skall finnas information till redan sensibiliserade människor. Dessutom kommer sensibiliserande ämnen från och med 1 juni 2015 att anges på etiketten från 1/10 av koncentrationen som ger riskfrasen för alla ämnen. Detta innebär att alla vattenburna produkter kommer att få denna fras. Undantaget som anges under tabellen måste utvidgas till att omfatta alla vattenburna produkter, oavsett typ och användningsområde.

Dessutom är den korrekta ordalydelsen inte ”framkalla” utan ”orsaka”.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Se gemensamt svar sist i detta avsnitt gällande riskfrasen om att en allergisk reaktion kan orsakas. När det gäller er kommentar om miljöfarlig klassificering med R52/53 så är det viktigt att tänka på att det här är en fråga om miljömärkning där syftet med kriterierna är att endast de miljömässigt bästa produkterna ska kunna uppfylla alla krav. I nuläget kan vi inte se ett behov av att tillåta färger klassade med R52/53. Om det visar sig att en effekt av omklassificeringen enligt CLP blir att alla färger på marknaden klassificeras som miljöfarliga så får Nordisk Miljömärkningen göra en ny utvärdering av situationen då.

Sherwin-Willams Sweden AB (Sverige):

Det vore rimligare att bedöma produkten utifrån ämnen med kvarvarande egenskaper efter härdning. För UV-härdande produkter reagerar merparten av de ämnen som har miljöfarliga egenskaper resp. hudsensibiliserande egenskaper och återfinns inte i den härdade färgen.

- Farlig för vattenmiljön. Även produkter som inte är märkta med miljöfarlig symbol faller under kriterierna. Detta skiljer sig från kriterierna för t.ex. möbler. I möbelkriterierna ingår också N;R59 vilket inte är med här.
- Luftvägs- eller hudsensibilisering. Kravet innebär att de flesta UV-produkterna utesluts (p.g.a. hudsensibilisering)
- Luftvägs- eller hudsensibilisering. Fr.o.m. 1 juni 2015 kommer sensibiliserande ämnen att behöva uppges på etiketten från koncentrationer av ämnets konc.gräns/10 . Detta innebär t.ex. att CMIT+MIT behöver uppges från en ingående koncentration av 1,5 ppm. Vi förutser att ALLA vattenburna produkter kommer att få frasen ”Innehåller (namnet på det sensibiliserande ämnet). Kan framkalla en allergisk reaktion.

Under tabellen finns det skrivet ett undantag gällande utomhusfärg- och lack, dock ingenting om inomhusprodukter. Kravet medför att SAMTLIGA vattenburna produkter utesluts. Kravet är heller inte harmoniserat med kraven i punkten 05 gällande konserveringsmedel. Det hela är mycket otydligt.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Nordisk Miljömärkning har valt att ställa krav till den våta färgen (och samma sak gäller även för lim, fog och spackel) och inte den härdade produkten för att det även finns risker i tillverkning, transport, produktion och användning. Angående krav om uteslutande av råvaror klassade med R59, så har sådana ämnen istället uteslutits genom ett totalförbud för alla halogenerade organiska ämnen. Nordisk Miljömärkning har inte sett någon relevans i att ha med ett specifikt krav för R59-klassificerade råvaror till de här produkterna, då dessa inte används till produktion av färg, spackel, fogmassa eller lim. Se gemensamt svar nedan om CMIT/MIT och texten om sensibilisering på etiketterna.

Danmarks Farve og Limindustri (DFL), Danmark:

Flere blandinger vil i dag have denne sætning og det betyder ikke, at de er sensibiliserende som sådan. Formålet med sætningen er, at den skal give information til allerede sensibiliserede personer.

Fra 1. juni 2015 vil blandinger, der indeholder et sensibiliserende stof, ifølge CLP-forordningen skulle mærkes med sætningen *fra 1/10 af den koncentration, der udløser mærkning*. Det betyder, at **alle** vandbaserede produkter vil få denne sætning.

Det betyder, at såfremt man ønsker at vandbaserede blandning skal kunne opnå et svanemærke, må undtagelsen under tabellen (Tabell 1) gælde alle vandbaserede produkter, uanset type og hvor de anvendes. Som kriterierne lige nu er skruet sammen harmonere O2 og O5 ikke.

Sætningen vil netop typisk udløses af de konserveringsmidler, der er tilsat råvarerne eventuelt kombineret med de konserveringsmidler, der er nødvendige selv at tilsætte for at kunne leverer et vandbaseret produkt.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Se gemensamt svar nedan rörande frasen om sensibilisering.

Danalim, Danmark:

I kriterie O2 (Klassificering af produktet) er der i tabellen angivet, at produkter ikke må være mærket med allergisætningen - EUH208: Indeholder <navn på det sensibiliserende stof>. Kan udløse allergisk reaktion.

Vi arbejder selvfølgelig på at undgå denne sætning, men idet sensibiliserende stoffer fra 2015 vil udløse mærkningen fra 1/10 af klassifikationsgrænsen forudser vi desværre, at det vil blive meget vanskeligt - hvis ikke helt umuligt - at undgå dette på alle vandbaserede produkter, der indeholder konserveringsmidler.

Især bliver det vanskeligt for vores vandbaserede lime, der typisk indeholder 50-100% bindemiddel, der fra leveringen allerede indeholder konserveringsmidler til lige under klassifikationsgrænsen.

Vi vil derfor have meget svært ved selv at justere på konserveringsmidlet i en grad, der sætter os i stand til at komme under 1/10 af klassifikationsgrænsen for H317 for de forskellige aktive stoffer og dermed undgå mærkning med EUH208. Også selv om vi selv undlader at tilsætte konserveringsmidler til den færdige limblanding.

Den danske - og selv den nordiske - limbranche er meget lille og ubetydelig ift. de europæiske producenter af bindemidler. **Vores indflydelse på sammensætningen og valg af indholdsstoffer i polymerdispersionerne er derfor meget begrænsede.**

Vores leverandører producerer hovedsageligt til det europæiske marked, hvor særligt Tyskland udgør en betydningsfuld andel. Og det segment, der her vægter langt tungest på baggrund af tonnage, er papir og emballageindustrien. Da en stor del af den anvendte emballage bl.a. skal imødekomme fødevarerlovgivningen, er den standardvare (polymer) vi tilbydes sammensat på baggrund af de krav, der stilles her sammen med krav i Blaue Engel.

Ovenstående er den tilbagemelding vi har fået fra leverandørerne i forbindelse med den henvendelse vi rettede til dem i foråret 2013 i et forsøg på at få en garanti for, at de kan levere bindemidler, der ikke giver allergisætning (EUH208) iht. CLP-mærkning i 2015 bl.a. på baggrund af deres isothiazolinon-indhold.

Nordisk Miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Sist i detta avsnitt finner ni en gemensam kommentar angående frasen om sensibilisering på etiketterna.

Miljøstyrelsen, Danmark

Der henvises bl.a. til det vedhæftede bilag fra Miljøstyrelsen om klassificering af produkt og stoffer. (Se bilaga 2 i denna remissammanställning.)

Nordisk Miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer och kommer att uppdatera bakgrund och kriteriedokument så det blir mer korrekta med hjälp av era inspel.

Nordic Ecolabelling's comments regarding labelling with "contains (name of sensitising substance) may cause an allergic reaction":

Nordic Ecolabelling appreciates all comments regarding labelling of products with the text "Contains (name of sensitising substance), may cause an allergic reaction". The requirement will be changed after the hearing and the exemption will exempt products with the labeling concerning sensitising substances when that is caused by preservatives.

O3 Klassificering av ingående kemiska ämnen

Sika Norge AS:

"We exceed the limits in table 2 for many of our sealants (due to diisocyanates and organic tin). In order to meet the requirements, the limits should be increased. Methanol is no issue, maybe with the exception of some silicones."

Nordic Ecolabelling's comment:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. The requirement regarding classifications in table 2 is set to avoid products containing substances labeled as carcinogenic, mutagenic and toxic to reproduction. Regarding organic tin and isocyanates they are not meant to be in Nordic Ecolabelled products. This has also explicitly been written in the background document.

Miljødirektoratet, Norge:

I tabell 2 under reproduksjonstoksisitet er R64 utelatt selv om H362 er tatt med. R64 bør vurderes.

Nordisk Miljömärknings kommentar:

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar och ska gå igenom tabell 2 och göra eventuella justeringar och i samband med det överväga om R64 och H362 ska vara med i tabellen.

Miljødirektoratet, Norge:

Kravformuleringen er noe uklar med manglende samsvar mellom innledende tekst (fokus kun på CMR) og klassifisering angitt i tabell 2.

I tabellen med kravspesifikasjoner listes klassifisering for CMR, luftveissensibiliserende egenskaper, akutt toksisitet (inkludert spesifikk organtoksisitet ved engangs eksponering) og spesifikk organtoksisitet ved gjentatt eksponering. Under omtale av konserveringsmidler (i bakgrunnsdokument og under tabell 2) angis det et unntak for konserveringsmidler som vi ikke helt forstår. Det angis at konserveringsmidler som benyttes til konservering av produkter og ikke har blitt tildelt H373, H334, H370 og H341 (R33, R42, R39 og R68) eller en kombinasjon av disse er unntatt fra kravene til klassifisering av inngående stoffer. Dette begrunnes med at konserveringsmidler for f.eks. maling ofte har disse egenskapene og at det ikke er mulig å erstatte dem. Kan det være slik at "ikke" er feilaktig benyttet i setningen og at en klassifisering for H373, H334, H370 og H341 er tenkt akseptert for konserveringsmidlene?

H372 - T; R48 ser for øvrig feilaktig ut til å være ført opp i tabellen under akutt toksisitet mens H371 - Xn; R68/ har falt ut fra samme oppføring.

Nordisk Miljömärknings kommentar:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Kravtexten kommer oppdateras efter remissen angående att kravet handlar om mer än enbart CMR-ämnen. När det gäller undantaget för konserveringsmedel så ska det göras tydligare och kravet görs mer lättförståeligt om undantag för konserveringsmedel.

Jotun A/S, Norge:

Vi har diskutert bruk av Epoxy og dermed også BPA (bisphenol A) i pulverprodukter. Idag sier Svanen om BPA: Bisfenol A som bl.a er klassifisert som R62 forbyes i krav O3

Epoxy resin innholder normalt ca 250ppm BPA, dette vil i våre MX produkter (mix Polyester/ Epoxy) gi et BPA innhold på ca 100ppm. Mix av epoxy og polyester gir et produkt som har vesentlig bedre ripefasthet.

Vi föreslår att i kriteriene til Svanemerking tillates bruk av "Low BPA" epoxy resin. Produsenter garanterer ulike kvaliteter Epoxy med et innhold under 2ppm BPA . Dette er kommersielle produkter med et lite tillegg i pris.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Efter remiss kommer en gräns på 5ppm BPA i epoxy införas som ett undantag för att möjliggöra för sådana produkter att miljömärkas förutsatt att de uppfyller alla övriga krav.

Respirabel kristallin silika/kvarts

Nordisk Miljömärkning:

Gemensam kommentar gällande kristallin silika/kvarts finns längre ner i detta avsnitt.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

Under denna punkt behövs ett undantag för respirabel kristallin kvarts. Respirabel kristallin kvarts förekommer som förorening i de flesta mineraliska fyllnadsmedel och bidrar till att halten i den färdiga slutprodukten blir högre än den generellt tillåtna gränsen för föroreningar på 0,01%. Vi frågar alltid våra råvaruleverantörer om halten respirabel kristallin kvarts och vet därför att det är en vanlig förorening även om den ofta ligger under gränsen för att synas i säkerhetsdatablad. Vid förfrågan svarar många leverantörer att halten respirabel kristallin kvarts är <1% eftersom det är den gräns de har kontroll på och har undersökt mot.

Förekomsten av respirabel kristallin kvarts utgör inget hälsoproblem i våt färg och inte heller i den torkade färgfilmen där den binds till större partiklar. Vad gäller hantering av råvaror i produktion är det viktigt att se till att man har en så dammfri miljö som möjligt vilket redan täcks in av kriterie O10.

Vi föreslår ett undantag för respirabel kristallin kvarts men utan haltgräns i färdigprodukt då den inte utgör någon risk här. Utan undantag kommer seriösa råvaruleverantörer som har god kontroll på att råvaran innehåller respirabel kristallin kvarts och uppger halten för denna att missgynnas.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer om respirabel kristallin kvarts/silika. Se gemensam kommentar om kristallin silika nedan.

Tikkurila Sverige AB

I ingressen i Generella miljökrav står att "Som ingående ämnen räknas alla ingående ämnen i produkten". Den här formuleringen kan göra att den som tar reda på mer från sin leverantör kommer i ett sämre läge för bedömning. Önskvärt vore ett förtydligande om informationen från sdb + Bilaga 2 för ingående material är tillräckligt underlag för att anse att man har "alla ingående ämnen".

Med noteringen ovan i åtanke, borde det tydliggöras vad som gäller för respirabel kristallin silika. Den pulverformiga respirabla silikan är CMR-klassificerad, pga riskerna då den dras i lungorna. Den risken finns inte med den färdiga färgprodukten. Pulverrisken måste man anse att är hanterad i krav O10.

Förslag: Undanta respirabel kristallin silika (kvarts) från krav O3, tabell 2 (STOT RE 1 H372). Inför en begränsning på råvarunivå (bilaga 2), som begränsar innehållet av respirabel kristallin silika (där den hanteras i pulverform) till t.ex. 1-2%.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer gällande respirabel kristallin silika, se gemensamma kommentarer nedan.

SVEFF, Sverige:

Vi anser att det bör finnas ett undantag för respirabel kristallin silika, vilket kan finnas i färger i halter upp till ca 0,2 %, dvs över den gräns för föroreningar som anges till 100 ppm. Respirabel kristallin silika bör klassificeras STOT RE 1 H372, men det är inte relevant för färg, eftersom detta ämne är iblandat i färgen och finns inte tillgängligt för inandning. Vid slipning så är den inte heller tillgänglig då den är bunden i agglomerat.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer, se gemensam kommentar angående respirabel kristallin silika nedan.

Gemensamt svar respirabel kristallin silika

Nordisk Miljömärkning:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer angående respirabel kristallin silika. Efter remiss kommer ett undantag från klassificering med specifik organtoxicitet vid upprepad exponering (STOT RE 1) införas för upp till 1% respirabel kristallin silika/kvarts i råvaror. Kravet om pulverformiga råvaror kommer också att säkerställa att hanteringen av sådana här råvaror görs på ett sätt som hindrar att arbetarna utsetts från mycket damm.

EPDLA:

We would like to ask for clarification on the wording:

“The product must not contain chemical substances that are or may degrade into substances...”

We are wondering how and under which conditions “degrading” is to be interpreted.

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. The word degrading here refers to substances that form when degrading in the product, for example when one or more substances change into something else during the curing process

Dana Lim A/S, Danmark:

Undtagelse for fraspaltning af methanol bør også gælde for fugelim/montagelim, som recept-, konsistens- og viskositetsmæssigt er meget lig med fugemasser. Her er bare tale om tyktflydende/pastaagtige produkter, der er udviklet til at lime snarere end at tætné.

SMP Fugelim/montagelim kan typisk substituere opløsningsmiddelbaserede lime, idet de kan anvendes på ikke-sugende og tætte overflader. Desuden er de så fugtbestandige, at de både kan anvendes inden- og udendørs. Begge egenskaber, som

vandbaserede lime ikke har og det vil derfor ikke være muligt at vælge svanemærkede produkter til denne anvendelse uden en sådan undtagelse.

Det vil desuden være hensigtsmæssigt at formulere undtagelsen som:

"Methanol i friskproduceret fugemasse/fugelim får maksimalt indgå med 0,10%"

idet indholdet sandsynligvis vil ændre sig over tid ift. luftfugtigheden/årstiden. Der er nødt til at være et fast fix-punkt.

I baggrundsdokumentet står følgende vedrørende metanol:

"I vissa typer av fogmassor finns ett behov av metanol i de ingående råvarorna och/eller som avspaltningprodukt. Ett lågt innehåll av metanol i de ingående råvarorna eller i form av avspaltningprodukt i fogmassa anses som ett bättre alternativ än att tillåta exempelvis tennorganiska föreningar, Bisfenol A, isocyanater, o.s.v. vilket andra fogmassor utan metanol tenderar att innehålla."

Dette er ikke helt korrekt. Indholdet af tinorganiske forbindelser og phthalater i fugemasser/fugelim og fraspaltning af methanol er ikke hinandens modsætninger.

Langt de fleste elastiske, kemisk hærdende fugemasser/fugelime indeholder tinkatalysator og phthalater *samtidig med* at de fraspalter et stof (f.eks. methanol) under hærkning.

Vores fugemasse/fugelim fraspalter fortsat methanol under hærkning - ligesom de andre fugemasser/fugelime på markedet af denne type. Det kan vi desværre ikke gøre noget ved indenfor den nuværende teknologi, men vi har fjernet tinkatalysator (accelererer den kemiske hærkning) og phthalater (blødgør) i recepten.

Dette har dog ingen betydning for hvilket stof, der fraspaltes under hærkning.

Nordisk Miljömärkning

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Texten i bakgrundsdokumentet gällande metanol i fogmassor har justerats efter remiss för att vara mer korrekt.

Undantaget om metanol i fogmassa kvarstår med samma haltgräns som i remissförslaget, men med ändringen att det står "i nyproducerad fogmassa".

Undantaget kommer endast att göras för fogmassa då det är där Nordisk Miljömärkning sett det största behovet för ett sådant undantag.

Tikkurila Sverige AB, Sverige:

Vi har information från våra leverantörer om ändrad klassificering av sickativ. Sickativen behövs i produkter med alkydbindemedel för att färgen ska torka igenom snabbt, och därmed inte klibba och vara okänsligare för tidig beröring etc. Utbudet är begränsat, men det finns sickativ baserade på andra metaller. Tyvärr fungerar de vi testat inte tillräckligt bra, antingen blir effekten för dålig eller så missfärgar de färgen. Utveckling av nya pågår hos flera leverantörer, men de finns ej kommersiellt tillgängliga än.

Den nya klassificeringen inkluderar R63 resp R62, dvs Rep Tox klass 3 (DPD) Repr 2 (CLP), och berör kobolt- resp zirkoniumbaserade föreningar (oklart om samtliga, men det ser så ut).

Föreslår därför att man, i denna kriterieutgåva, öppnar för sickativ som ligger i Rep Tox klass 3/Repr. 2 under 0,1%, som är gränsen för redovisning i SDB. Gränsen för klassificering av en blandning som Rep Tox klass 3 går vid 5%, i CLP går gränsen för klassificering som Repr. 2 vid 3%.

Nordisk Miljömärkning

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Nordisk Miljömärkning har inte för avsikt att öppna upp kriterierna för sickativ som blir klassificerade som reproduktionstoxiska utan har valt att behålla kravet som det var i remissen.

O4 Miljöfarliga ämnen

Sika Norge AS:

Kravet er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

O4 Miljöfarliga ämnen

Med nuvarande klassificeringar hade det varit möjligt att sänka gränsen för ämnen klassificerade som kroniskt toxiska för vattenmiljön men med tanke på de förändringar av klassificering som nu sker i samband med CLP, REACH och BPR fungerar det inte.

Klassificeringen för många fungicider är för närvarande under omvärdering och kommer sannolikt att leda till att fungicider som tidigare enbart varit klassificerade som akut toxiska för vattenmiljön blir klassificerade som kroniskt toxiska och därmed kommer att bidra till summeringen i punkt O4. Då fungicider är nödvändiga för hållbara utomhusfärger går det inte att införa ytterligare begränsningar för dessa ämnen utan det finns snarare behov av lättnader. Otillräckligt fungicidskydd leder till ökad användning av biocidprodukter för tvätt av fasader och kortare intervall mellan ommålningar

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Gränsvärdet är satt utifrån de licensdata som Nordisk Miljömärkning har. Om det visar sig att alla fungicider blir omklassificerade som miljöfarliga så får Nordisk Miljömärkning hantera det då omklassificeringen är klar, till dess kvarstår gränsen som angivet i remissförslaget.

EPDLA:

We would like to ask for clarification on the formula to be applied for substances having risk phrases H410, H411, H412 (N R50/53, N R51/53 and R52/53):

$$M*100*H410 + 10*H411 + H412 \leq 11\%$$

Or

$$M*100*(R50/53) + 10*(R51/53) + (R52/53) \leq 11\%$$

When applying it to a product with, for instance with CMIT/MIT in it, it is not clear which LC50 or EC50 is to be used, given that there are various listed in the CMIT/MIT Safety Data Sheets.

Assuming one would opt for a worse-case calculation following the SDS of CMIT/MIT for an EC50 of 0.003 mg/l, applying the multiplying factor and a concentration in the product

of e.g. 14ppm, we were wondering if this level would be then not allowed according to this calculation.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. Regarding the data for CMIT/MIT (3:1) and what LC50 or EC50 to be used, Nordic Ecolabelling will refer to the value in material data sheet that is sent in with the application from that specific supplier. You have correctly stated that this will mean that the values for the safety factor will differ depending on the MSDS-value that is available.

SVEFF, Sverige:

Vad menas med "H410" etc i beräkningsformeln? Det är synnerligen oklart vad som avses här vilket svanen bör förtydliga.

Vidare anser vi att detta inte är ett bra kriterium för miljöfarlighet. Problemet är att olika råvaruleverantörer anger olika LC50-värden för sina råvaror vilket påverkar markant i den beräkningsformel som skall användas. Resultatet kan mycket väl bli att två likadana produkter med samma innehåll, men där olika leverantörer anger olika LC50-värden kan bli olika bedömda där den ena produkten blir svanen-märkt, medan den andra inte kan bli det.

Vid tillverkning av vattenburna färger tillsätts fungicider idag, och detta är möjligt med nuvarande klassificeringar och med gällande kriterier med gräns på 70 % av klassificeringsgränsen. Med de föreslagna kriterierna sänks denna gräns till 44 % och kombinerat med det faktum att många fungicider kommer att klassas hårdare vad avser långtidsverkan, så blir det omöjligt att tillsätta någon form av fungicid i några effektiva halter i produkterna. Effekten av detta innebär att en svanmärkt färg kommer att kräva mer regelbundna tvättar och ommålning oftare vilket inte kommer att vara positivt för miljön.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Formeln för miljöfarliga ämnen förtydligas efter remissen så att det framgår vad som avses med respektive parameter i formeln. När det gäller vilka LC/EC50-värden som ska användas för beräkning så kommer det LC/EC50-värde användas som finns angivet på det säkerhetsdatablad som insänds tillsammans med ansökan. Nordisk Miljömärkning håller även på med en databas för alla råvaror till kemtekniska produkter i vilken sådan här data också kommer att samlas in för respektive råvara och producent.

Nordisk Miljömärkning förstår problematiken med omklassificeringar av ämnen och kommer löpande se över hur de nya klassificeringarna påverkar kriterierna.

Sherwin-Willams Sweden AB, Sverige:

- Tabell 3. Enheter saknas för L(E)C50 värden. mg/L ??
- Otydlig beräkningsformel. Betyder t.ex. "H410" "koncentrationen av ett ämne klassificerat med H410"?
- Begränsning gällande miljöfarliga ämnen är mycket begränsande för UV-produkter.
- Hur ska man tolka koncentrationsgränsen i tabell 3?

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Enheter och förtydligande text ska läggas in i kravet för att underlätta vid ansökan och handläggning. Detta görs efter remissen. Tabell 3 i kravet ska tolkas som så att man för de ämnen som är

klassifiserade med H410 kan man med hjelp av dess LC/EC50-värde få fram sin multiplikasjonsfaktoren gjennom avlesning i tabellen. Dette kommer även göras lite tydligare i beskrivningen i bakgrunden.

Tikkurila Sverige AB

Miljöfarligheten og beräkningsmodellen styrs, precis som klassificeringen av miljöfarlighet, av ekotoxvärden. Här finns ofta många att välja mellan, og valet kan avgöra om produktene kan miljömärkas eller inte. Olika leverantörer kan t.ex. betrakta ulike ämnen på ulike sätt. Finns en tanke på hur bedömningen ska göras rättvis från Svanen? Kommer valet av värde att ifrågasättas?

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Nordisk Miljömärkning i första hand utgå från de oppdaterade LC/EC50-värden som finns på DID-listan (Detergent ingredient database) som just reviderats. För de ingredienser som inte finns på DID-listan kommer det LC/EC50-värde användas som finns på sikkerhetsdatabladet som sänds in tillsammans med ansökan. Nordisk Miljömärkning håller även på med en databas för alle råvaror till kemtekniske produkter i vilken sådan här data kommer att samlas.

O5 Konserveringsmedel

Sika Norge AS:

No issue for Sika PUR and hybride (silane terminated polymers) sealants. Also ok for acrylics.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren.

Nordisk Miljömärkning: se gemensamt svar om CMIT/MIT og isotiazolinoner i övrigt sist i detta avsnitt.

Miljødirektoratet, Norge:

Denne kommentaren er plassert både under O2 og O5 siden kommentaren handler om begge og kombinasjonen mellom disse:

Unntaket for konserveringsmidler slik dette er formulert under tabell 1 (dvs. et unntak for utendørsmaling og lakk) er ikke helt i tråd med spesifikasjoner gitt i tabell 4.

- I følge 2. ATP til CLP settes konsentrasjonsgrensen som utløser et særskilt merkekrav til en tiendel av den spesifikke konsentrasjonen til stoffer dersom denne er under 0,1%. Dette innebærer en grense på 1,5 ppm for blandingen CMIT + MIT (3:1) for særskilt merkekrav ("Inneholder (navnet på sensibiliserende stoff). Kan fremkalle en allergisk reaksjon"). Samtlige produktgrupper i tabell 4 vil dermed bli omfattet av dette merkekravet dersom konsentrasjonen til blandingen CMIT:MIT er i området 1,5-15 ppm.
- For isotiazolinoner som klassifiseres for hudsensibiliserende effekter i underkategori 1A, er den generell konsentrasjonsgrensen for klassifisering 0,1% (H317) og grensen for særskilt merking for allerede sensibiliserte

personer er 0,01%. Det innebærer at en slik særskilt merking vil være aktuell for sparkel og industriell farge (konsentrasjonsgrense 500 ppm eller 0,05 %).

Blandingen CMIT/MIT har en lavere konsentrasjonsgrense enn de øvrige isotiazolinonene grunnet harmoniserte spesifikke konsentrasjonsgrenser. Vi vil gjøre oppmerksom på at andre isotiazolinoner også er til vurdering med tanke på spesifikke konsentrasjonsgrenser/M-faktorer i forbindelse med evaluering av stoffene i stoffvurderingsprogrammet under Biociddirektivet/-forordningen. Det vil kunne bli aktuelt å vurdere å endre kravene til disse stoffene når en harmonisert klassifisering foreligger.

Når det gjelder IPBC og angivelsen av klassifisering fra "de fleste leverandørene" på side 24 kan det se ut som om denne ikke er helt oppdatert med hensyn til klassifisering angitt i C&L Inventory database (<http://echa.europa.eu/web/guest/information-on-chemicals/cl-inventory-database>), eksempelvis mht H317.

Nordisk Miljömärknings kommentar:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Nordisk Miljömärkning är medveten om att gränsen för märkning av CMIT/MIT ändrats till 1,5ppm. Men samtidigt är Miljömärkningen också medveten om att behovet av konservering innebär att halter upp till 15ppm behövs och för övriga isotiazolinonern krävs halter som också ger upphov till märkningen. Kravtexten har därför justerats så att undantag görs om frasen för märkning ”Innehåller (namnet på det sensibiliserande ämnet). Kan orsaka en allergisk reaktion” beror av konserveringsmedel. Texten om IPBC i bakgrundsdocumentet justeras efter remissen.

CPS Color, Finland

O1 Classification of the Product

O5 Preservatives

CPS Color has tried to follow the very tight biocide criteria given in EU ecolabel 2009/544 & 2009/543 (CIT/MIT <15 ppm Total IT <500 ppm) for our water born, VOC free colorants. Unfortunately in vain, the result has been several customer complaints and moldy tinting machines which had to be fully cleaned. The microbiological conditions which the colorants must bear during their stay in tinting machine, are much more severe than the conditions for a paint in unopened paint can. Colorants can stay relative long periods of time in the tinting machine where they are exposed to mold and fungi from the environment.

From CPS COLOR point of view & based on the latest EU draft for EU ecolabel criterias for paints; the

VOC free colorants have to / may contain following amounts of biocides:

<15 ppm CIT/MIT and

<0,1% Total IT and

<0,1 % IPBC

in order to have sufficient protection against mold and fungi in the tinting machine.

Using these amounts can cause the need to use phrase “containsmay cause an allergic reaction” on the colorant label.

Figure 1. Black colorant in tinting machine, contaminated with mold and bacteria growth.

Nordic Ecolabelling's comment:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. The amounts of preservatives when Ecolabelling the products are related to the tinted paint (ready-to-use). This point will be made clearer in the criteria document.

Tikkurila Sverige AB

De noterade tillåtna halterna medför EUH208-frasen på artiklar. Motsäger kriterium O2. I tabell 4 finns kommentar ang detta i två av fälten för utomhusfärg, men de saknas i kolumnen om CMIT + MIT för samtliga produktkategorier.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Krav O2 har uppdaterats efter remissen för att möjliggöra miljömärkning av produkter som får riskfrasen "Innehåller (namnet på det sensibiliserande ämnet). Kan orsaka en allergisk reaktion" på grund av konserveringsmedel. Gränsen för CMIT/MIT förblir därför 15ppm även efter remiss.

Jotun A/S, Norge:

Jotun har følgende kommentarer til tabell 4 i krav O5:

Generelt:

CMIT/MIT 15ppm er jo fint, men ettersom vi får setning fra 1,5ppm burde denne vel vært strengere, evt 0? Det er relativt lett å bytte ut CMIT/MIT og da burde et Svanemerket produkt gå foran.

Lim:

100 ppm isothiazolinoner er for lite, bør behandles som de andre. Når det ikke står noe på IPBC og IPBC + isothiaz, betyr det at det er fritt frem for IPBC eller ikke lov?

Utomhus farg:

Kravet under isothiaz med link til test av begroing i forhold til allergisetning, skjønner jeg ikke. Alle eksteriørprodukter burde vel testes i forhold til begroing, men dette kan ikke kobles med mengde isothaz og allergisetning, det gir ingen mening nå som allergisetning kommer ved så lave konsentrasjoner (EUH208, 1/10 av SCL).

Industriell farg:

Ser ingen grunn til at industri eksteriørprodukter skal ha lavere grense (500ppm) for fungicid enn vanlige eksteriørprodukter, en forskjell burde vel i såfall gå i industriproduktenes favør ettersom de er forbundet med lavere helsefare (proff bruk).

Vet de ikke at industriprodukter benyttes som utendørs mellomstrøk/toppstrøk? Hva med grunninger? Det bør skilles på interiør og eksteriørprodukter for industri. Når det står - på IPBC, betyr det ingen grense eller ikke tillatt? Grensen bør være den samme som utenomhus farg 4500 ppm.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. När det gäller gränsen för CMIT/MIT så har Nordisk Miljömärkning sett ett behov av att även fortsättningsvis ge möjlighet att använda upp till 15 ppm av den, trots att produkten då får märkning med frasen om allergisk reaktion. Tabellen över konserveringsmedel har efter remiss kompletterats med gränser för IPBC för de kategorier där det i remissen inte fanns gränser utskrivna. Tabellen har också justerats så att industriell färg delats upp i utomhus och inomhus. Kraven på utomhusfärg har också justerats så att det först är när halten isotiazolinoner är över 500ppm som ett beväxningstest krävs. Denna gräns är satt för utomhusprodukter då Nordisk Miljömärknings erfarenhet tyder på att när isotiazolinoner används som ”in can-konservering” så sker detta i halter under 500ppm. Kraven på lim kvarstår då det är Nordisk Miljömärknings uppfattning att det finns produkter på marknaden som kan leva upp till detta krav.

Polyseam Limited:

Reject the proposal due to the following comments: We use a preservative in our sealant that contains isothiazolinone but in an encapsulated form in Acticide MKX Thor UK supply the preservative and they call the technology AMME - this limits the amount of free isothiazolinone to 0.4% in the preservative (significantly less in a product if 0.4% can be used in the calculation). I would like this type of innovation to be included as it is less sensitising but still effective. It does not make sense that it is not considered a step forwards for the environment and health & safety.

Nordic Ecolabelling's comment:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. In general we calculate on the total amount of isothiazolinones in the products during the products lifecycle and will continue doing this unless we have other relevant information to revise our position. If further information regarding this is presented to the Nordic Ecolabelling showing environmentally gains with such preservative systems this will be more investigated and the requirement may change after that.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

Se kommentar ovan under O23. Man ska inte behöva göra beväxningsprov för att kunna använda isotiazolinoner för in can konservering i utomhusfärg.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Kravtexten har justerats efter remissen och det har nu lagts till en text om att beväxningstest ska göras för utomhusfärg om det ingår mer än 500ppm isotiazolinoner i produkten, vilket borde göra kravet tydligare.

EPDLA:

In the proposed draft criteria the total level of isothiazolinone compounds is limited to 100 ppm in adhesives and sealants.

We believe that this maximum permitted level is too low to ensure an optimal efficiency in some of these applications and we would therefore propose a maximum permitted level of 500 ppm. It should be noted that In-can preservatives work synergistically apart from the isothiazolinones only very few other substances are effective, and the existing alternatives are usually very limited in scope.

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments on preservatives. The limit of 100ppm for adhesives and sealants has been chosen based on Nordic Ecolabelling's licensing information and will be kept as a limit after the public hearing.

SVEFF, Sverige:

Vi undrar vad strecken för lim, fogmassa och spackel innebär. Det är viktigt när svanen skriver dessa kriterier att ni förklarar tydligt vad olika saker och benämningar innebär så att ni minimerar riskerna för tolkningar och därmed feltolkningar.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Tabellen gällande konserveringsmedel har uppdaterats med gränsvärden för samtliga kategorier för att tydliggöra vad respektive gränsvärde är. Nordisk Miljömärkning hoppas att detta gör kravet tydligare.

Sherwin-Willams Sweden AB, Sverige:

- Kravet på att kons.medel ska vara icke bioackumulerbara. Svårt att kontrollera för formulerare. Bör finnas enklare sätt att begränsa. T.ex. positivlista för vilka konserveringsmedel som är tillåtna. Bioackumulerbarhet utvärderas när ämnena godkänns inom BPR
- Osannolikt att råvaruleverantör kommer lämna från sig dokumentation om bioackumulerbarhet för konserveringsmedel (dokumentationskrav)

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Tester om bioackumulerbarhet finns gjorda för de allra flesta konserveringsmedel. Det brukar dessutom ofta framgå av säkerhetsdatablad alternativt kan litteratordata användas.

Miljøstyrelsen, Danmark:

Specifikt mht. methyI-isothiazolinon (MIT) foreslår Miljøstyrelsen en grænse på 200 ppm for industriel maling/lak, der anvendes til indendørs brug, og hvor Svanen tillader et indhold af isothiazolinoner over 100 ppm. Dermed harmoniseres med EU miljømærkets krav til indendørs maling.

For øvrige produkttyper (fugemasser, lime mm.) støtter Miljøstyrelsen en generel grænse på 100 ppm.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Gränsen i kravet är för den totala halten isotiazolinoner och inte specifikt för MIT. Vanligen används flera olika

isotiazolinoner för att uppnå en fullgod konservering i produkterna. Nordisk Miljömärkning anser därför att det inte behövs en specifik gräns för MIT.

Miljøstyrelsen, Danmark:

Adhesives and sealants. Afsnittet kan evt. strammes op. Mangel på licenser i denne subproduktgruppe forklares med "... too strict a requirement concerning isothiazolinones and reference to a poor TVOC measurement method". Det må kunne uddybes bedre. Er det for skrap et kriterium i forhold til kendte produkter på markedet?

Outdoor paints and varnishes. Der står: "The level of isothiazolinones permitted in outdoor paints is also higher due to the risk of allergies being less during application and later than in an indoor environment". Det virker som en omvendt argumentation. Mængden er vel sat højere af hensyn til effektiviteten, og risikoen er lavere for allergi grundet udendørsanvendelsen. Samme bemærkning til IPBC.

Nordisk Miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer och justerar texten i bakgrunden så att den blir tydligare och mer korrekt.

Dana Lim A/S, Danmark:

I baggrundsdokumentet beskrives argumenterne for at hæve grænsen for indhold af konserveringsmidler i fugemasser generelt. Måske er der behov for at præcisere, at det kun er vandbaserede fugemasser (akrylfugemasser), der indeholder konserveringsmidler. Silicone, SMP, MS fugemasser m.fl. indeholder ikke konserveringsmidler.

Hvis disse skal anvendes i vådrum (f.eks. brusekabine) tilsættes der dog typisk fungicid for at mindske misfarvning af fuger (sort belægning) og forlænge fugens holdbarhed.

Nordisk Miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Bakgrundstexten uppdateras efter remiss med att det främst är vattenburna fogmassor som konserveras.

O6 Formaldehyd

Sika Norge AS:

Kravet er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

Termen "formaldehydavgivande ämne" är diffus och bör ersättas av termen "formaldehydavsplattande ämne" som används i bakgrundsdokumentet.

Informationen om vilka testmetoder som kan användas för färdigprodukt skiljer mellan remissversionen och den text som står i bakgrundsdokumentet. Är VdL-RL 03 med gräns på 100 ppm tillåten för färdigprodukt?

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer och uppdaterar i kriterierna bakgrund och kriterier med avseende på formaldehydavspaltare samt justera texten om testmetoden i bakgrunden. Texten ska alltså vara att VdL-RL 03 kan användas och då med en gräns på 100ppm-

Tikkurila Sverige AB, Sverige:

Krav på analysresultat enl Merckoquant-metoden el motsvarande. Tidigare har worst-case-beräkningar accepterats.

Kravet känns inte relevant för utomhusprodukter, men en worst case beräkning kan accepteras. En mätning för att säkerställa att worst caseberäkningen borde begränsas till att omfatta inomhusprodukter. Bryt hellre ut en fråga om formaldehyd i Bilaga 2, där leverantören får specificera halter, t.ex. för nytillverkad polymer resp levererad polymer.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Se gemensamt svar nedan.

SVEFF, Sverige:

Det absolut bästa sättet att veta exakt hur mycket av ett ämne som finns i en produkt, är att veta exakt hur mycket man håller i. Ur detta perspektiv utgår vi ifrån att man likt tidigare, skall kunna ange den exakta halten av formaldehyd i de produkter uträknad utifrån det exakta receptet. Detta anser vi vara likvärdigt och bättre än de testmetoder som anges.

Krav på analysresultat enl Merckoquant-metoden el motsvarande. Tidigare har worst-case-beräkningar accepterats. Kravet känns inte relevant för utomhusprodukter, men en worst case beräkning kan accepteras. En mätning för att säkerställa att worst caseberäkningen borde begränsas till att omfatta inomhusprodukter. Bryt hellre ut en fråga om formaldehyd i Bilaga 2, där leverantören får specificera halter, t.ex. för nytillverkad polymer resp levererad polymer.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. I produkter med vatten och organiska ämnen kan formaldehyd bildas ifrån råvaror, som inte direkt innehåller formaldehyd men som avspaltar formaldehyd under härdningen. D.v.s. mätning har större sannolikhet att visa korrekt halt än en beräkning baserad på info om ingående råvaror när det gäller formaldehyd. Vid efterkontroller, som Nordisk Miljömärkning genomfört, har det framkommit att beräkningarna inte visat på lika höga halter som testresultat och Nordisk Miljömärkning väljer därför att även fortsatt ha krav om att formaldehyd ska testas, även för utomhusprodukter.

Caparol Sverige AB:

Konserveringsmedel Biociderna regleras även strängt av biocid direktivet vilket väcker frågan om det verkligen behövs strängare regler för denna grupp ämnen.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Biociddirektivet reglerar vilka konserveringsmedel som kan användas, men Nordisk Miljömärkning ser det som en viktig del i en miljömärkning att begränsa halterna av konserveringsmedel. Nordisk

Miljömärkning går i kraven ofta längre än lagstiftning där det finns miljö- och eller hälsomässiga fördelar med att begränsa/utesluta olika ämnen.

O7 Restmonomer i polymerer

Sika Norge AS:

We exceed the limit with diisocyanates for many of our PUR sealants.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentarerna. Isocyanater utesluts under krav O12, dvs kraven är inte tänkta för produkter som innehåller isocyanater (förutom om de är vattenbaserade polyisocyanater med en kedjelängd på fler än 10 där koncentrationen av orenheter av isocyanater med en kedjelängd färre än 10 är dokumenterad).

CPS Color, Finland:

In general it is hard to get reliable data for impurities in raw materials. This is not due to the fact that supplier would not be willing to provide this information but due to the fact that they might not have this information available from their suppliers.

Do you have any advice/ recommendation how to deal with this kind of information flow problem?

EPDLA:

We would like to point out that a total level of residual monomers in polymers of not more than 100 ppm is too low for some binders' applications and would propose a maximum permitted level of 500 ppm.

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. The limited rest monomers are only the ones classified as very toxic, toxic or harmful to health, classified as Acute Tox. Cat. 1-4. The limit of 100ppm for such monomers will remain in the requirement.

Nordisk Miljömärkning: Gemensam kommentar om vinylacetat finns sist i detta avsnitt.

Danmarks Farve- og Limindustri, Danmark:

Vi ønsker, at den samme undtagelse for vinylacetat, som forventes indført for kriteriesættet for Kontor- og Hobbyprodukter, også indføres for kemiske byggevarer, således at kriterierne er fremtidssikrede i de kommende år.

I øjeblikket er det intet problem med vinylacetat, da den alene er klassificeret for brandfare. Men der er en ændret klassifikation på vej for stoffet, hvor vinylacetat må forventes også at blive klassificeret som Akut tox 4 H302. Når og hvis dette sker, vil producenterne ikke længere kunne leve op til kravet i O7.

Når vi henviser til kriterierne for Kontor- og Hobbyprodukter, er det fordi, at det i er den samme type polymer, der anvendes uanset om det er en trælím eller en skolelím.

Der vil således være det samme behov for en undtagelse for kravet for vinylacetat, således der tillades op til 1000 ppm i polymeren.

Det vigtigt, når man overvejer dette, at have sig for øje, at det vil være umuligt for små nordiske producenter af blandinger at presse f.eks. de store tyske polymerproducenter til at reducere mængde af vinylacetat restmonomer fra 1000 ppm til <100 ppm, i polymere som de sælger til mange forskellige anvendelser.

Af kriteriesættet for Kontor- og Hobbyprodukter er ordlyden følgende:

”K13 Restmonomerer i polymeren

Kravet gælder for produkter, hvor polymeren udgør 1 vægt % eller mere af den færdige kemikalieblanding.

Totalindholdet af restmonomerer i polymeren må højst være 100 ppm, for restmonomererne klassificerede i en eller flere klasser som beskrives i tabel 13, nedenfor. Angivelse af mængden af restmonomerer skal være for nyproduceret polymer.

Der er undtagelse for kravet for vinylacetat i op til 1000 ppm i polymeren.”

Nordisk Miljömärkning

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Se gemensam kommentar om vinylacetat nedan.

Dana Lim A/S, Danmark:

De polyvinylacetat-dispersjoner, vi anvender til produktion af vandbaserede lime, indeholder alle <1000 ppm vinylacetat (CAS 108-05-4).

Pt. er vinylacetat alene klassificeret for brandfare og giver derfor ingen problemer, men der er sandsynligvis en ændret klassifikation på vej for stoffet under CLP, hvor det evt. også bliver klassificeret som Akut tox 4 H302 (se joint entry i ECHA's C&L Inventory database).

Hvis dette sker, vil vi ikke kunne imødekomme kravet og vores muligheder for at gøre noget ved dette problem vil nok være meget små.

Der er meget lang vej fra <1000 ppm vinylacetat i en polymer til <100 ppm! Det er ikke realistisk, at vi som en forholdsvis lille, nordisk limproducent kan presse de store tyske og italienske polymerleverandørerne så langt ned ift. vinylacetatindhold i deres dispersioner, der sælges til mange forskellige formål.

For at fremtidssikre kriteriesættet 3 år frem i tiden bør I overveje denne måske kommende ændring af vinylacetats klassificering.

Dette er også blevet diskuteret i den arbejdsgruppe, der er ansvarlig for kriteriesættet for svanemærkning af kontor og hobbyartikler, version 4, der bl.a. indeholder krav til hobbylime.

Det er samme type polymer, der tilsættes uanset om det er en trælim eller en skolelim, så man kan måske koordinere en sådan undtagelse imellem de 2 kriteriesæt?

I den nye udgave af kriteriesættet for Kontor- og Hobbyprodukter står følgende:

K13 Restmonomerer i polymeren

Kravet gælder for produkter, hvor polymeren udgør 1 vægt % eller mere af den færdige kemikalieblanding.

Totalindholdet af restmonomerer i polymeren må højst være 100 ppm, for restmonomererne klassificerede i en eller flere klasser som beskrives i tabel 13, nedenfor. Angivelse af mængden af restmonomerer skal være for nyproduceret polymer.

Der er undtagelse for kravet for vinylacetat i op til 1000 ppm i polymeren.

Måske kunne samme undtagelse overvejes i dette kriteriesæt?

Gemensam kommentar om vinylacetat

Nordisk Miljömärkning:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer om vinylacetat. Vinylacetat ser enligt ECHAs sida ut att komma att klassas som akut tox 4 med H332, så för att möjliggöra att vinylacetat kan ingå i lim och liknande så har Nordisk Miljömärkning efter remiss infört ett undantag för vinylacetat i detta krav. När det gäller restmonomerer i vinylacetat så har Nordisk Miljömärkning tidigare erfarenheter om att alla monomerer i EVA (Etylen Vinyl Acetat) inte är klassificerade och att de som är det ofta är under 100ppm.

08 Tungmetaller

Sika Norge AS:

Kravet er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar om tungmetaller.

Hey'Di, Norge:

Sement inneholder naturlige lave konsentrasjoner av løselig krom (VI). Krom VI-innholdet i sement er forurensninger fra naturlig forekommende krom i kalkstein og andre råmaterialer (aluminium-, silisium- og jern-mineraler) som benyttes i fremstillingen av sement. Det tilsettes ikke krom-holdige produkter i prosessen.

Sementen tilsettes reduksjonsmidler for å kontrollere nivået av allergifremkallende løselig krom (VI) i sement til under 2 mg/kg (0,0002%) av sementens samlede tørrvekt i henhold til følgende lovgivning:

Markedsføring og bruk av sement er underlagt en restriksjon på innholdet av løselig Cr VI (REACH Vedlegg XVII punkt 47 krom VI forbindelser):

Sement og sementholdige stoffblandinger kan ikke benyttes eller bringes i omsetning dersom de i hydratisert form inneholder mer enn 2 mg/kg (0,0002 %) løselig seksverdig krom av sementens samlede tørrvekt. Dersom det benyttes reduksjonsmidler, skal leverandørene før omsetning påse at emballasjen til sement eller sementholdige stoffblandinger, uten at anvendelsen av andre fellesskapsbestemmelser om klassifisering, pakking og merking av stoffer og stoffblandinger berøres, er merket på en måte som er lett leselig og ikke kan slettes, med opplysninger om emballeringsdato, lagringsforhold og hvilken lagringstid som er egnet for å bevare reduksjonsmiddelets virkning samt holde mengden av løselig seksverdig krom under grenseverdien.

Hey'di AS har fått bekreftelse fra Norcem at deres Portlandsement er Cr-reduisert i 6 måneder.

Hey'di AS deklarerer en god del sementprodukter til svenske BASTA. BASTA samarbeider med Kemikalieinspektionen i Sverige. Derfor forespurte vi om vi kunne deklare våre produkter der. Svaret vi fikk var:

Vi diskuterte cement och förutom det vi tidigare har sagt, att cementen ska bedömas så som den levereras och att vi inte kan kräva att man tar hänsyn till om den används på ett sätt som inte rekommenderas av leverantören. Dock hade en av rådsmedlemmarna räknat på halten av 6-värd krom och konstaterat att den inte kommer inte upp i så höga halter så att cementen kan falla för BASTAs kriterier

oavsett. Dvs det är inga problem att registrera cement p.g.a. av innehållet av krom 6. Däremot är det givetvis viktigt att man sprider kunskap om att man håller bäst-före-datum (och det är ju också olagligt att sälja en produkt där datumet har gått ut), bl.a. mot bakgrund av att avklingningstiden kan vara så kort som 2 månader beroende på hur mycket kromreducerande medel som är tillsatt.

Seksverdig kromsalter i sement er løselig og kan blandet med vann danne helseskadelig løsning. Ved tilsats av jernsulfat for kromreduisering fra 6- til 3-verdig krom er denne helserisikoen vesentlig redusert. Reduksjonseffekten i ren sement er minst 6 måneder og i mørtel (pga. blanding med sand) minst 12 måneder dersom produktet lagres tørt. Faremomentene gjelder ikke tørt pulver, bare når dette opptrer i fuktig eller vått miljø.

Hey'di AS praktiserer 9 måneder holdbarhet fra produksjonsdato.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Om krom VI finns i produkterna och inte reduceras så kan de inte ingå i svanenmärkta produkter. Om produkten är kromreducerad i 6 månader, så innebär det att den kan miljömärkas under förutsättning att den har en hållbarhetstid på under 6 månader specificerad på etiketten.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

Det är otydligt vilken högsta halt av tungmetallföreningar som är tillåtet. I förra versionen fanns en högsta tillåten halt om 100 ppm av resp. tungmetall som förening i råvaror.

Då detta inte står med längre innebär det då att det generella undantaget för upp till 100 ppm förening i slutprodukten gäller även tungmetaller? Det innebär då att en högre halt än 100 ppm tillåts i råvaror.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Texten om högsta tillåtna halt i form av förening av tungmetaller läggs in från version 1 av kriterierna.

Tikkurila Sverige AB:

Är skärpningen jämfört med tidigare kriterier avsiktlig? I de tidigare kriterierna stod "De ingående ämnena får innehålla spår av dessa ämnen som kommer från orenheter, spårmängden av den enskilda tungmetallen får inte överstiga 100 ppm (100 mg/kg, 0,01 viktprocent) i råvaran." I förslaget står "får inte ingå i produkten".

Jämför kommentar under O3, förtydliga huruvida man kan anse att man har information om "alla ingående ämnen" när man har informationen från sdb + Bilaga 2.

Om man skulle ha information från leverantör, utöver vad som krävs för bilaga 2, t.ex. att en råvara innehåller 50 ppm barium - hur ska produkten då bedömas?

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Texten om att 100ppm i form av förening av respektive metall kan ingå läggs in i dokumentet efter remiss. Om det finns information om att en råvara innehåller exempelvis 50ppm barium så ska

råvarutillverkaren också tala om för Nordisk Miljömärkning om detta är som en förorening eller inte.

SVEFF, Sverige:

Vad menas här med ”får inte ingå i produkten”? Tidigare så var föroreningshalten 100 ppm kopplad direkt till varje råvara men nu är detta uppenbarligen ändrat till att omfatta hela produkten.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Texten om högsta tillåtna halt i form av förorening av tungmetaller läggs in från version 1 av kriterierna.

O9 Titandioxid

Sika Norge AS:

Kravet er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning takker for kommentaren.

BAT-kartellet, Danmark:

Det fremgår af punkt ”09 Titandioxid”, at der fastsættes visse grænser vedrørende titandioxid i produkterne.

BAT foreslår, at der i punkt 09 indsættes krav om dokumentation for, at titandioxid i produkterne ikke er på nanoform.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för er kommentar. Vi menar att det räcker att nanotitandioxid utesluts i O11.

Sherwin-Willams Sweden AB, Sverige:

Vi upplever inte att det är ett rimligt krav att färgformulerare ska ta ansvar för hur producent av titandioxid hanterar utsläpp?

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Att välja en leverantör av titandioxid som producerar den på ett miljömässigt bättre sätt kan innebära att utsläppsmängderna från produktionen av titandioxid minskar, vilket är positivt ur miljösynpunkt.

O10 Ingående pulverformiga råvaror

Sika Norge AS:

Kravet er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren.

Sherwin-Willams Sweden AB, Sverige:

Diffust beskrivet kriterium som upplevs som svårt att leva upp till. Vilken nivå är tillräcklig?

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren. Kravtexten ses över och görs mer tydlig angående vad som avses gällande pulverformiga råvaror.

O11 Nanopartiklar

Sika Norge AS:

Kravet er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren.

Miljødirektoratet, Norge:

Nanomaterialer kan ha andre fysiske egenskaper enn samme materialer med større partikkelstørrelse. Det er nettopp slike egenskaper som skal utnyttes når nye materialer designes til nano-størrelser. Men samtidig som materialene får nye og attraktive egenskaper som kan utnyttes i materialteknologi, kan også stoffene få nye og uheldige utilsiktede egenskaper. Det er derfor svært viktig å følge utviklingen av nye nanomaterialer med grundige risikovurderinger med testmetoder som er relevante for de aktuelle materialene. Nanomaterialer vil i økende grad bli benyttet på flere og flere produktområder, og det er viktig at trygghet for helse og miljø utgjør basisen for bruk av nanomaterialer i både byggeprodukter og i andre produkter. Miljødirektoratet setter derfor pris på at Svanemerking er restriktiv overfor bruk av nanomaterialer. Samtidig kan bruk av nanomaterialer også gi en miljøgevinst. Innen byggeprodukter kan for eksempel nanomaterialforsterkede byggematerialer gi lette og sterke materialer som reduserer material- og energibehov, og dermed gi en miljøgevinst. En tilnærming med å tillate bruk av nanomaterialer i byggeprodukter kun etter en grundig og relevant forutgående risikovurdering ville gitt rom for bruk av nanomaterialer på de områdene hvor materialene har blitt vist å ikke utgjøre noen risiko for helse og miljø. Dessuten vil nanomaterialer som er inkorporert i faste byggematerialer ha begrenset mulighet for å medføre eksponering. Imidlertid er det litt problematisk at man per i dag ikke har kommet til enighet i fagmiljøene om hvilket sett med analyser som kan utelukke risiko for helse og miljø for nanomaterialer.

Nordisk Miljömärknings kommentar:

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentarerna. Se gemensamt svar nedan.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

Det är olämpligt med ett generellt förbud mot nanopartiklar utan man måste ta ställning till varje typ av nanopartiklar för sig. Man bör enbart begränsa de typer av nanopartiklar där det finns potentiella risker för hälsa och/eller miljö men det finns ingen anledning att begränsa tekniken i sig. Det finns stora skillnader vad gäller toxikologi mellan olika typer av nanopartiklar där exempelvis nanopartiklarnas form kan vara av avgörande betydelse. Man måste också väga in att användning av nanopartiklar kan tillföra positiva egenskaper.

Användning av nanopartiklar innebär miljöfördelar exempelvis när de används för att hålla målade ytor rena från smuts. Här bidrar nanopartiklar till ett minskat behov av att rengöra målade fasader med kemiska rengöringsprodukter och bidrar alltså till minskad miljöbelastning. Fasadrengöringsprodukter innehåller detergenter och i många fall även desinficerande biocider. Då den målade ytan håller sig fräschare längre kan detta även bidra till förlängda intervaller mellan ommålningar vilket i sig bidrar till mindre färgåtgång och därmed minskad miljöbelastning. Renare ytor kan också bidra till minskad grogrund för mögel och alger vilket kan innebära att det är möjligt att sänka fungicidhalterna i färgen.

I punkt O11 anser vi att det generella förbudet mot nanopartiklar behöver omformuleras och baseras på faktiska egenskaper.

Nordisk Miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljømerking takker for kommentaren fra Miljødirektoratet og Akzo Nobel. Miljødirektoratet peker på nettopp det som er en stor utfordring for Nordisk Miljømerking; det er fortsatt ikke enighet om analysemetoder for å risikovurdere nanopartikler. Når slike analysemetoder er på plass vil Nordisk Miljømerking vurdere å åpne opp for en risikobasert vurdering av nanomaterialer og gå bort fra et generelt forbud (med unntak), slik kravet er i dag. Eller eventuelt gjøre flere unntak når det foreligger offisielle risikovurderinger. Det foregår et standardiseringsarbeid både i ISO (ISO/TC 229¹) i samarbeid med OECD (OECD Working Party on Nanomaterials²) og i CEN (CEN TC 352³). Arbeidet i CEN standarder for nanomaterialer er forventet klare i 2018. I boken "Nanotechnologie für Farben und Lacke" fra 2014⁴ er det i figur "Bild 1.1" gitt en nyttig oversikt over det internasjonale samarbeidet med standardsarbeidet

I kriteriene for svanemerking av kosmetiske produkter har Nordisk Miljømerking godtatt at noen typer nano titandioksid kan brukes som fysisk filter i solkrem i tråd med anbefalingen fra Scientific Committee on Consumer Safety (SCCS) fra juli 2013⁵. Denne anbefalingen vurderer helsemessige påvirkninger, og i konklusjonen understrekes det at det viktigste hensynet i vurderingen er hvorvidt TiO₂ nanopartiklene penetrerer huden. Konklusjonen støtter heller ikke bruk av TiO₂ i sprayprodukter pga. bevis på akutt og sub-kronisk giftighet ved innånding. For bruk i kjemiske byggprodukter vil det være nødvendig også å se på miljømessige forhold. Det pågår mye forskningsarbeid som vurderer miljømessig påvirkning ved bruk av nanopartikler, blant annet leder COWI i Danmark et prosjekt som skal risikovurdere ti ulike nanomaterialer⁶. Nordisk Miljømerking følger med på dette prosjektet.

¹ Nettsiden til ISO/TC 229: http://www.iso.org/iso/iso_technical_committee?commid=381983 (8/1-14)

² Nettsiden til OECD Working Party on Nanotechnology: <http://www.oecd.org/sti/nano/oecdworkingpartyonnanotechnologywpnvisionstatement.htm> (8/1-14)

³ Nettsiden til CEN TC 352: <http://www.cen.eu/cen/Sectors/Sectors/Nanotechnologies/Pages/GrantAgreement.aspx> (6/1-14)

⁴ Petra Herrmann, Bernd Reinmüller "Nanotechnologie für Farben und Lacke" av fra 2014

⁵ SCCS/1516/13 OPINION ON Titanium Dioxide (nano form), juni 2013. Tilgjengelig på siden: http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/consumer_safety/docs/sccs_o_136.pdf (8/1-14)

⁶ Nettsiden til COWI:

Resultater fra prosjektet vil kunne endre kravene Nordisk Miljømerking stiller til nanomaterialer.

Det er blitt utført flere risikovurderinger av nanopartikler i maling, lakk og fugemasser, blant annet gjennom NANOKEM og NanoHouse. "NANOKEM - Nanopartikler i farve- og lakkindustrien. Eksponering og toksiske egenskaper" er et dansk prosjekt støttet av Arbejdsmiljøforskningsfonden⁷. Tidsplanen for prosjektet var i 2007-2011, men det er også publisert artikler gjennom dette prosjektet i 2013. I prosjektet er det først og fremst sett på frigjøring av nanopartikler og helsepåvirkning ved sliping av maling og lakk. NanoHouse collaborative project er finansiert av EU kommisjonen gjennom rammeprogrammet FP7 "Activities towards the development of appropriate solutions for the use, recycling and/or final treatment of nanotechnology-based products"⁸. Prosjektet startet i januar 2010 og er nå avsluttet (januar 2014). Dette prosjektet har sett på frigjøring av nanopartikler etter både mekanisk og værekspontert slitasje.

Både Nanokem og NanoHouse prosjektene har vist at slitasje av maling ikke medfører frigjøring av frie nanopartikler, men at nanopartiklene er fastlåst i de frigjorte malingspartiklene. Samtidig har andre studier vist at det kan avgis nanopartikler fra maling.

I EU kommisjonens følgerapport⁹ til den andre "Regulatory Review on Nanomaterials" fra 2012¹⁰ pekes det på at det er pågående diskusjoner om hvorvidt utlekking fra for eksempel utendørs maling eller fra avfallsfasen kan føre til eksponering av en betydelig mengde nanopartikler. De viser til hjemmesiden til DaNa¹¹. DaNa er et europeisk "paraplyprosjekt" som har som mål å samle og evaluere forskningsresultater fra blant annet NanoCare. DaNa viser til ulike studier av eksponering av titandioksid på miljøet hvor blant annet en studie viser at TiO₂ kan lekke ut fra fasader malt med TiO₂ maling¹². Det er med andre ord noe motstridende resultater fra eksponeringsstudiene. I rapporten fra EU kommisjonen blir det pekt på at det generelt sett vil være de ansatte i produksjonen som er mest utsatt for eksponering av nanopartikler, særlig ved vedlikehold av produksjonen og eventuelle lekkasjer.

<http://www.cowi.com/menu/NewsandMedia/News/WaterandEnvironment/Pages/nano-affects-on-the-environment.aspx> (8/1-14)

⁷ Nettsiden til prosjektet NanoKem:

[http://www.arbejdsmiljoforskning.dk/da/projekter/nanopartikler-i-farve-og-lakindustrien---nanokem](http://www.arbejdsmiljoforskning.dk/da/projekter/nanopartikler-i-farve-og-lakkindustrien---nanokem) (6/1-14)

⁸ Nettsiden til prosjektet NanoHouse: <http://www-nanohouse.cea.fr/scripts/home/publigen/content/templates/show.asp?P=55&L=EN&ITEMID=2> (6/1-14)

⁹ European commission, COMMISSION STAFF WORKING PAPER, Types and uses of nanomaterials, including safety aspects, Accompanying the [...] second regulatory review of nanomaterials, SWD(2012) 288 final

¹⁰ Communication from the commission to the european parliament, the council and the european economic and social committee, Second Regulatory Review on Nanomaterials, COM(2012) 572 final

¹¹ Hjemmesiden til DaNa: <http://nanopartikel.info/cms> (16/5-13)

¹² Fra DaNas hjemmeside om "Exposure – Environment":

http://nanopartikel.info/cms/lang/en/Wissensbasis/Titandioxid/template/element2Category2ContainerList?catTitle=Exposure&containerID=46&queryPath=/content/jahia/dana/ContentPage_3/Wissensbasis/Titandioxid/element2Category2ContainerList/ContentContainer_46 (6/1-14)

Som nevnt vil Nordisk Miljømerking sannsynligvis åpne opp for bruk av nyere nanopartikler når analysemetoder kommer på plass, eventuelt når forskningsresultater viser at partiklene ikke utgjør risiko for mennesker og miljø. I forslaget til kriterier for kjemiske byggprodukter tillates nanopartikler som er blitt brukt i flere tiår og som er i utstrakt bruk i bransjen, slik som carbon black og amorf silika. Nordisk Miljømerking anvender den definisjonen som samsvarer med anbefalingen fra EU kommisjonen¹³, som sier at dersom 50 % av antall partikler i et materiale er i nanostørrelse (1-100 nm), er materialet et nanomateriale. Dvs at et materiale som inneholder inntil 50 % nanopartikler kan inngå i svanemerkede malinger. I følge den europeiske bransjeforeningen for maling og lakk, CEPE, anslås det at innen 2015 vil ca 30 % av maling og belegninger være basert på nanoteknologi¹⁴. Pr i dag er det altså overveiende malingsprodukter på markedet som ikke er basert på nanoteknologi. Nordisk Miljømerking vil vurdere kravet på nytt ved neste revisjon og tar også gjerne imot informasjon underveis.

EPDLA:

We take note of the provisions in relation to nanoparticles, which are defined following the EU recommendation 2011/696/EU. We deem that the polymer dispersions are not concerned by this requirement (for further details please see EPDLA position paper attached to this letter).

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates the comment and the EPDLA position paper. Nordic Ecolabelling will specify in the requirement that polymer dispersions are exempt from the requirement.

Tikkurila Sverige AB:

Definitionen bör skrivas i linje med definitionen i kriterierna för Golvvårdsprodukter.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljømerking takker for svaret. I definisjonen i kriteriene for Golvvårdsprodukter er grenseverdien for når et materiale blir ansett som et nanomateriale satt til 1 %. I kjemiske byggprodukter vil en slik definisjon favne mange vanlige fyllstoffer og tilsetninger og derfor har Nordisk Miljømerking vurdert at det vil være mest hensiktsmessig å følge EU kommisjonens anbefaling til definisjon. Ellers ville det blitt innført svært mange unntak i kravet. Når det gjelder polymere dispergeringer som er unntatt i gulvpleiemidler, vil dette unntaket også bli innført i nanokravet i kjemiske byggprodukter.

Caparol Sverige AB:

O11 Nanopartiklar

Det är olämpligt med ett generellt förbud mot nanopartiklar utan man måste ta ställning till varje typ av nanopartiklar för sig. Man bör enbart begränsa de typer av nanopartiklar där det finns potentiella risker för hälsa och/eller miljö men det finns ingen anledning att begränsa tekniken i sig. Det finns stora skillnader vad gäller

¹³ COMMISSION RECOMMENDATION of 18 October 2011 on the definition of nanomaterial (2011/696/EU)

¹⁴ CEPE Gives Direction. Miriam von Bardeleben Tillgänglig från:
<http://www.pcmag.com/articles/cepe-gives-direction> (besökt 2012-05-25)

toxikologi mellan olika typer av nanopartiklar där exempelvis nanopartiklarnas form kan vara av avgörande betydelse. Man måste också väga in att användning av nanopartiklar kan tillföra positiva egenskaper. Användning av nanopartiklar innebär miljö fördelar exempelvis när de används för att hålla målade ytor rena från smuts. Här bidrar nanopartiklar till ett minskat behov av att rengöra målade fasader med kemiska rengöringsprodukter och bidrar alltså till minskad miljöbelastning.

Fasadrengöringsprodukter innehåller detergenter och i många fall även desinficerande biocider. Då den målade ytan håller sig fräschare längre kan detta även bidra till förlängda intervaller mellan ommålningar vilket i sig bidrar till mindre färgåtgång och därmed minskad miljöbelastning. Renare ytor kan också bidra till minskad grogrund för mögel och alger vilket kan innebära att det är möjligt att sänka fungicidhalterna i färgen. I punkt O11 anser vi att det generella förbudet mot nanopartiklar behöver omformuleras och baseras på faktiska egenskaper.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Se gemensam kommentar nedan.

SVEFF, Sverige:

Vi anser att den generella omfattningen av nanopartiklar som svanen använder sig av är förkastlig då det finns flera olika varianter av nanopartiklar (jmf ert eget kriterie om Golvvårdsprodukter).

Att dra alla nanopartiklar över en kam, oavsett hur dessa ser ut eller hur farliga de är, är inte korrekt.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljømerking takker for svarene fra Caparol Sverige AB og SVEFF og henviser til svaret over til Miljødirektoratet og Akzo Nobel. Samtidig vil Nordisk Miljømerking understreke at bruk av nanomaterialer kan gi produktene forbedrede egenskaper, også miljømessig sett. Men Nordisk Miljømerking ønsker å sikre at miljøforbedringer på ett område ikke medfører at det skapes et nytt miljøproblem på et annet område. I de produktgruppene der det er relevant, slik som kosmetikk, legger Nordisk Miljømerking EUs SCCS vurderinger til grunn når det stilles krav til nanomaterialer. Det gjøres et stort arbeid med vurdering av nanomaterialer og Nordisk Miljømerking vil endre nanokravet vårt etter hvert som forskningsresultater/offisielle rapporter tilsier at nanopartikler i produkter ikke utgjør noen risiko. Foreløpig er det usikkerhet og for lite informasjon knyttet til risikovurdering og regulering av nanomaterialer.

Uorganiske fyllstoffer har gjerne en mindre fraksjon enn 50 % nanomaterialer og er dermed ikke omfattet av kravet, dette vil nå spesifiseres i kravet. Det har hele tiden vært vår intensjon at polymere dispersjoner er unntatt kravet og dette vil bli spesifisert i kravet.

Sherwin-Willams Sweden AB, Sverige:

Den definition som tagits fram av EU-kommissionen inkluderar alla pigment och fyllnadsmedel, vilka har använts under mycket lång tid av branschen. Partiklar i flytande färg eller som bundna i en torr matris avges inte normal användning. Det är viktigt att inkludera i definitionen att nanopartiklar är material som avsiktligt

framställt för att uppnå speciella funktioner och egenskaper. Vi hänvisar därför till den definition som tagits fram av den europeiska färgbranschen CEPE .
(http://cepe-myeteam.eudata.be/EPUB//easnet.dll/GetDoc?APPL=1&DAT_IM=1076F6&DWNL D=CEPE Guideline_Final.pdf)

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljømerking takker for svaret og for linken til en nyttig rapport, som beskriver CEPEs forslag til definisjon av nanomaterialer:

CEPE Proposal for a definition on the term nanomaterial

A nanomaterial is a:

1. Solid, particulate substances which are not dispersed in a continuous medium
2. Particles intentionally manufactured at the nano-scale
3. Consisting of nano-objects with at least one dimension between 1 and 100 nm on the basis of ISO standards
4. And their aggregates and agglomerates
5. With a weight based cut-off of either
 - 10 wt.-% or more of nano-objects as defined by ISO or
 - 50 wt % or more of aggregates / agglomerates consisting of nano-objects
6. Where nano-objects are used to achieve specific properties

Nordisk Miljømerking finner det hensiktsmessig å forholde seg til samme definisjon i alle kriteriedokumentene, og vil ikke gå inn på en ny vurdering av definisjonen. Med justering av kravet til å eksplisitt unnta naturlige mineraler, pigmenter, amorf silika og polymerer anser Nordisk Miljømerking at tradisjonelle ingredienser til kjemiske byggprodukter kan inngå. Dersom det viser seg at noen tradisjonelle ingredienser stadig er omfattet av kravet, ønsker Nordisk Miljømerking tilbakemelding på dette og vil da gjøre en vurdering av om ingrediensen allikevel kan inngå.

Miljøstyrelsen, Danmark:

Miljøstyrelsen kan med hensyn til nanomaterialer tilslutte sig det foreliggende udkast til kriterier for kemiske byggevarer, idet styrelsen lægger særlig vægt på:

- At definitionen på nanomaterialer er ændret, så den følger EU kommissionens anbefalede definition
- At produkter kun udelukkes fra svanemærket på grund af indhold af nanomaterialer, hvis de bevidst er tilsat
- At kun nye nanomaterialer, der er tilsat produktet for at udnytte de nano specifikke egenskaber medfører udelukkelse fra svanemærket

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Se gemensam kommentar nedan.

Danmarks Farve- og Limindustri, Danmark:

Også i forbindelse med kravet om nanopartikler, finder vi det relevant at ensrette kravene i de forskellige kriteriesæt under Svanen. Således fremgår det af kriteriesættet for Kontor- og Hobbyprodukter (baggrundsnotatet) at der gives undtagelse for kravet for følgende:

- Pigmenter/farvestoffer

- Naturlige mineraler
- Metaller (Undtagelsen gælder dog ikke for: guld, sølv, kobber samt de metaller som udelukkes af andre krav i kriterierne)

Som det er i dag er der ikke helt overblik over hvilke råvarer der falder ind under Kommissionens nano-defintion, som også henvises til her. Det skyldes primært, at der typisk ikke leveres oplysninger om den antalsmæssige størrelsesfordeling af partikler i råvarerne. Det skyldes igen bl.a. den manglende officielt validerede metode til at måle partikelstørrelserne, som de udenlandske leverandører med rette vil kunne henvise til. Formuleringen af kriteriet for nanopartikler i kriteriesættet for Kontor- og Hobbyprodukter er, som vi ser det, også i tråd med Miljøstyrelsens udkast til Bekendtgørelse om register over blandinger og varer, der indeholder nanomaterialer. Her kan bl.a. pigmenter til brug som farvegivere i maling, lak, lim og fugemasse ikke udløse en registrering. Det samme gør sig gældende for naturligt forekommende uorganiske fyldstoffer, som f.eks. kridt, marmor, dolomit og kalk, så længe disse kun er fysisk bearbejdet, dvs. formalet, sigtet m.v. (iht. Bilag V, pkt. 7 i REACH og ovenfornævnte bekendtgørelse).

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Se gemensam kommentar nedan.

Dana Lim A/S, Danmark:

Hverken på Dana Lim eller hos vores leverandører har man endnu overblikket over, hvilke råvarer, der falder ind under denne definition.

Hvis partikelstørrelsen overhovedet opgives for en råvare, er den typisk angivet i forhold til vægt-% og ikke i forhold til den antalsmæssig størrelsesfordeling, som der lægges op til i definitionen.

Det er altså ikke informationer vi i dag ligger inde med og de bliver sandsynligvis svære at fremskaffe. Dette skyldes bl.a. den manglende officielt validerede metode til at måle partikelstørrelserne, som vores udenlandske leverandører med rette vil kunne henvise til.

Vi har i mange år anvendt mange forskellige naturligt forekommende uorganiske fyldstoffer som f.eks. kridt, marmor, dolomit og kalk. Så længe disse fyldstoffer kun er fysisk bearbejdet (formalet, sigtet m.v.) - og ikke er kemisk modificerede - er de bl.a. undtaget fra registrering iht. Bilag V, pkt. 7 i REACH og i Miljøstyrelsens udkast til *Bekendtgørelse om register over blandinger og varer, der indeholder nanomaterialer samt producenter og importørers indberetningspligt til registeret*. På dette stadie, hvor EU Kommissionens definition stadig er meget vejledende og ikke bredt implementeret i lovgivningen i hele EU, vil det give god mening, at videreføre alle de relevante undtagelser, som er beskrevet i Miljøstyrelsens bekendtgørelse og tilhørende vejledning.

Så vil det i hvert fald i første omgang være de samme spørgsmål, vi som producenter skal stille til vores udenlandske leverandører og de samme råvarer, vi skal have fat i.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Nordisk Miljømerking takker for svaret fra Miljøstyrelsen, Danmarks Farve- og Limindustri og Dana Lim A/S, Danmark. Høringen for "Skriveredskaber, maling, lim og tape for kontor og hobby" var før høringen for kemiske byggprodukter. Det er intensjonen at det skal være

samme ordlyd i nanokravene i disse to produktgruppene. Grunnen til at "naturlige mineraler" ble slettet fra nanokravet i kjemiske byggprodukter var at Nordisk Miljømerking anså at naturlige mineraler som kritt, marmor, dolomitt og kalk uansett ikke vil omfattes av EU-definisjonen fordi nanofraksjonen i slike råvarer antas å ligge under 50 %. Det var også bekymring for at mer bevisst fremstilte nanomaterialer kunne være et "naturlig mineral". Et eksempel på et mineral som er tilgjengelig i ulik partikkelstørrelse er CaCO_3 . I følge rapporten fra EU kommisjonen fra 2012¹⁵ består CaCO_3 stort sett av partikler over 100 nm, men det finnes også nanoformer av dette materialet. I følge rapporten er det vanskelig å få full oversikt over bruk av nanoformen, men at det synes som at ultrafint CaCO_3 brukes som avansert fyllstoff i fugemasser og i plast til vindusrammer. Det finnes også et produkt eksempel på overflatebehandlet CaCO_3 nanopartikler¹⁶.

Det er et meget godt innspill at produsenter av naturlige mineraler ikke trenger å registrere råvarene sine i REACH og at de ikke er pålagt å måle partikkelstørrelsesfordelingen. Dette vil bli en ekstra belastning og en stor utfordring for produsentene. Nordisk Miljømerking vil derfor innføre i kravet at naturlig forekommende uorganiske fyllstoffer (som f.eks. kritt, marmor, dolomitt og kalk, så lenge disse kun er fysisk bearbeidet, dvs. formalt, siktet mm. (iht. Bilag V, pkt. 7 i REACH)) et unntatt fra kravet.

I REACH forordningen (1907/2006/EF¹⁷) heter det i artikkel 2, punkt 7b: 7.

The following shall be exempted from Titles II, V and VI:
(Tittel II gjelder registrering of substances, Title V gjelder downstream user og Title VI gjelder evaluation)

(b) substances covered by Annex V, as registration is deemed inappropriate or unnecessary for these substances and their exemption from these Titles does not prejudice the objectives of this Regulation;

Annex V EXEMPTIONS FROM THE OBLIGATION TO REGISTER IN ACCORDANCE WITH ARTICLE 2(7)(b):

7. The following substances which occur in nature, if they are not chemically modified.

Minerals, ores, ore concentrates, cement clinker, natural gas, liquefied petroleum gas, natural gas condensate, process gases and components thereof, crude oil, coal, coke.

Merk at CaCO_3 i nanoform i eksemplet fra EU rapporten fra 2012 (ref over) omfattes av punkt 7 i Annex V og skal altså ikke registreres i REACH.

BAT-kartellet, Danmark:

¹⁵ European commission, COMMISSION STAFF WORKING PAPER, Types and uses of nanomaterials, including safety aspects, Accompanying the [...] second regulatory review of nanomaterials, SWD(2012) 288 final

¹⁶ Produkt eksempel for CaCO_3 : <http://www.balajimarketing.net/other-files/nanoca-1.pdf>

¹⁷ Link til REACH-forordningen: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_396/l_39620061230en00010849.pdf

BAT bemærker med tilfredshed, at det fremgår af punkt ”011 Nanopartikler, at ”nanopartikler (fra nanomaterialer) ikke må indgå i produkterne”.

- I sætningen om, at nanopartikler ikke må indgå i produkterne er der behov for at tilføje følgende: ”eller afgives fra produkterne ved forventet anvendelse”. Opmærksomheden på afgivelse af nanopartikler i brugsfasen er i særlig grad relevant for sprayprodukter.
- Det fremgår af forslagets punkt 011, at pigmenter er undtaget kravet om, at nanopartikler ikke må indgå i produkterne, og det fremgår, at nano-titandioxid ikke betragtes som pigment. Konsekvensen vil være, at nano-titandioxid ikke vil kunne forekomme i produkterne. Der er imidlertid ikke taget højde for et andet ofte anvendt pigment, nemlig nano carbon black, hvilket er problematisk. Vi anbefaler, at findes en løsning for nano carbon black, fx ved at dette pigment i kriterierne sidestilles med nano-titandioxid. Konsekvensen vil være, at nano carbon black ikke vil kunne forekomme i produkterne.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljømerking takker for svaret. I kriteriene for kemiske byggprodukter kan også industrielle produkter svanemerkes. Det må derfor antas at noen type produkter skal påføres ved spraying. Da er bedriften lovpålagt å gjøre nødvendige tiltak for å beskytte arbeidstaker.

Carbon black tilføres produktet som pigment (og fyllstoff). Vanlig titandioksid er også et pigment og omfattes ikke av kravet. Vanlig titandioksid vil trolig inneholde mindre enn 50 % nanopartikler og omfattes således uansett ikke av kravet. Både carbon black pigment og titandioksid pigment er altså unntatt fra kravet, og er dermed likestilt. Nordisk Miljømerking anser at nano-titandioksid først og fremst blir tilsatt et produkt for å gi produktet nye egenskaper, slik som selvresende og antibakterielle.

AkzoNobel Pulp and Paper Chemicals, Sverige:

- Colloidal silica is used in well over 100 different applications globally.
- We have produced and marketed colloidal silica since the 1950's, and possess extensive knowledge of its properties, including sustainability and safety aspects.
- Sustainability aspects are integrated into the product development process and in investment decisions.
- We agree that both existing risk assessment methods and regulatory frameworks need to be adapted to include nanomaterials.
- The EU definition of nanomaterials is based on size in one dimension. This does not mean that different kinds of nanomaterials (necessarily) share properties. They are as different from each other as different chemical substances are.
- This is recognized in the proposed revised criteria, where an exception is made for certain nanomaterials, such as colloidal silica.

- We are confident that colloidal silica is safe to use and does not affect the environment negatively. This is based on a number of scientific studies of effects of inhalation and dermal exposure.
- According to testing and experience, surface modified colloidal silica does not add any toxicological concern compared to standard colloidal silica.
- Our modified silica provides unique performance to waterborne coatings that cannot be achieved by other waterborne systems, and has important environmental benefits.
- Excluding functionalized silica from the criteria for Chemical Building products would mean that many environmentally friendly coating formulations could not be approved for Nordic Ecolabelling.

Introduction

AkzoNobel Pulp and Performance Chemicals is a world-leading supplier of bleaching chemicals for the pulp industry, silica-based concepts and expandable microspheres, with headquarters in Gothenburg.

AkzoNobel Pulp and Performance Chemicals is part of the AkzoNobel group, a leading global paints and coatings company and a major producer of specialty chemicals with headquarters in Amsterdam, the Netherlands. We supply industries and consumers worldwide with innovative products and are passionate about developing sustainable solutions for our customers. Our portfolio includes well-known brands such as Nordsjö, Dulux, Sikkens, International and Eka. With operations in more than 80 countries, our 50,000 people around the world are committed to delivering leading products and technologies to meet the growing demands of our fast-changing world.

AkzoNobel is consistently ranked as one of the leaders in the area of sustainability. Therefore, being able to meet the Svanen criteria, is of utmost importance to us at AkzoNobel Pulp and Performance Chemicals. Overall, we welcome the proposal on new criteria for Nordic Ecolabelling of chemical building products. Our concern is mainly the criteria on nanomaterials, where the exception made for synthetic amorphous silica is not extended to surface modified silica. This response to the consultation aims at explaining our area of use of nanomaterials in chemical building products, as well as crucial issues related to the characteristics of our surface modified silica products.

AkzoNobel Pulp and Performance Chemicals and nanomaterials

Following the rapid technological and regulatory development of nanomaterials is crucial to AkzoNobel. At AkzoNobel Pulp and Performance Chemicals, we are very engaged in nano issues related to the colloidal silica product range. Sustainability aspects are integrated into the product development process and in investment decisions. Life-cycle analysis is carried out, focusing on comparison of different

products containing colloidal silica and identification of processes with the largest environmental impact, which gives us the knowledge to actively reduce impact.

We do not claim to be experts in all kinds of nanomaterials. However, we have produced and marketed colloidal silica since the 1950's, and possess extensive knowledge of its properties, including sustainability and safety aspects. Colloidal silica is used in well over 100 different applications globally. We know that there is concern about possible environmental and health effects of some more recently developed nanomaterials and agree that both existing risk assessment methods and regulatory frameworks need to be adapted to include nanomaterials.

The EU definition of nanomaterials is based on size in one dimension. This does not mean that different kinds of nanomaterials (necessarily) share properties. They are as different from each other as different chemical substances are.

The nanoparticles in our products are amorphous (disordered) in structure, in contrast to crystalline (ordered) particles. Within the existing regulatory framework at European level, REACH, synthetic amorphous silica is not classed as a hazardous substance. We are confident that colloidal silica is safe to use and does not affect the environment negatively. This is based on a number of scientific studies of effects of inhalation and dermal exposure, as well as on our experience from producing the product for decades.

Surface modified colloidal silica

Environmental benefits

The new proposed criteria introduce a general ban on nanomaterials, with an important exception for pigments and synthetic amorphous silica. However, this exception is not applicable to silica which is surface modified.

AkzoNobel Pulp and Performance Chemicals' product range of synthetic amorphous silica covers a wide variety of colloidal silica products including organosilane modified silica sold under the trade name Bindzil CC. Bindzil CC silica particles are non-charged, which means that the surface is modified with glycerolpropylsilyl groups, with a pH range between 7 and 9.

Our organosilane modified silicas provide unique performance to waterborne coatings that cannot be achieved by other water borne systems, and have important environmental benefits, such as the following:

- It gives the same mechanical properties as solvent borne paints and clear coats which would not be possible with other waterborne systems.
- It provides anti-soil properties to the coating, thus reducing the use of façade cleaning agents which often consist of different surfactants and biocides, like benzalkonium chloride.
- Enhanced anti soil properties has the effect that paint looks fresh longer and prolongs the re-paint interval with several years.
- It reduces the amount of fungicides and algacides in paint formulations which are often classified as hazardous to the environment.
- The alternative to achieve the same pigment dispersion properties without Bindzil CC is the use of fluorocarbons, fluorinated surfactants or other toxic dispersants.

- Bindzil CC in combination with zirconia drier (siccative) has been shown to be a valid alternative to cobalt drier in alkyd paint.

Excluding functionalized silica from the criteria for Chemical Building products would thus mean that many environmental friendly coating formulations could not be accepted for Nordic Ecolabelling.

Testing and experience

According to testing and experience, glycerolpropylsilylated colloidal silica does not add any toxicological concern compared to standard colloidal silica. A recent study on Bindzil CC performed at Chalmers University shows that the functional groups are covalently bound to silica surface, no epoxy groups are present and the presence of hydrolyzed silane in the product is low. This correlates well with earlier published literature in the area .

Besides studies of the chemical and physical properties of glycerolpropylsilyl modified colloidal silica we have also performed several acute inhalation studies and a dermal penetration study which clearly demonstrates that modified and unmodified silica have the same low toxicological profile. The same kind of chemistry has been used to surface modify colloidal silica in life-science, where products under RediGrad brand are used as density gradients for blood and sperm separation .

As silica is bound to the coating matrix it is unlikely that nanoparticles would be inhaled during the application (roller or brush). A recent publication of the National Research Centre for the Working Environment in Denmark shows that the addition of nanoparticles does not increase the adverse effects of sanding dust from paint, lacquer and fillers. As a matter of fact the results indicate that the matrix itself (paint, lacquer or filler) has a greater impact on the adverse effects than the addition of nanoparticles.

Skin exposure to colloidal silica may occur when handled and used in different sorts of applications. A recent in vitro study performed by AkzoNobel on four different types of colloidal silica (including unmodified and glycerolpropylsilyl modified silica) shows that the dermal absorption of silica from potential exposure to any of these formulations would be negligible.

Nordisk Miljömärknings kommentar:

Nordisk Miljømerking takker for veldig nyttig informasjon i høringen om kolloidal silika som regnes som nanopartikler. Nordisk Miljømerking er enige om at kolloidal silika er et tradisjonelt materiale i kjemiske byggprodukter. Nordisk Miljømerking anser at kolloidal silika kan være kjemisk modifisert for å kunne dispergeres i en formulering så lenge de overflatebehandlede partiklene ikke reagerer med matrisen, men danner aggregater i det ferdige produktet.

012 Övriga exkluderade ämnen

Sika Norge AS:

De fleste forbudte stoff er ok, men vi har kommentarer til følgende:

Organotin compounds: Organic tin is present in small amounts in PUR-, hybride (STP) and silicone sealants. It is allowed in restricted quantities in EcoLabel's criteria for windows and doors (R18).

Phthalates: "PUR- and hybride sealants contain phthalates. Not all phthalates are equal in toxicology! Please see attached documentation: Report from ECHA regarding DIDP + Article from Sika Corp. Regarding phthalates in Roofing. Please, see also BREEAM-NOR A20-list, MAT1)." There should be consistency between the criteria for "chemicals building products" and criteria for chemicals used in "doors and windows". Here, you also allow some phthalates in sealants (not DIDP, though).

Isocyanates: All PUR sealants contain isocyanates with chainlength <10.

Nordisk Miljömärknings kommentar:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Organiska tennföreningar är inte något som Nordisk Miljömärkning önskar tillåta i miljömärkta kemiska byggprodukter på grund av att de är akvatiskt toxiska samt akut toxiska (klassificeras oftast med H400, H410, H301 och H312). Tributyltenn har också visat sig ha endokrina effekter hos marina djur. Nordisk Miljömärkning har sett att det finns andra alternativ till organiska tennföreningar även om de är lite dyrare (olika alternativ används i olika formuleringar). När det gäller ftalater så har många ftalater oönskade egenskaper såsom hormonstörande effekter och reproduktionstoxiska effekter. Nordisk Miljömärkning önskar därför även fortsättningsvis begränsa ftalater i kemiska byggprodukter. Isocyanter utesluts ur kriterierna eftersom de är allergi- och astmaframkallande. Vissa isocyanter som t.ex. TDI (toluendiisocyanat) är även cancerframkallande. Isocyanater är också giftiga för organismer i miljön. Nordisk Miljömärkning önskar därför inte miljömärka produkter med isocyanater. Undantas görs för vattenburna långkedjiga polyisocyanter, som används ibland annat vattenburen färg, då dessa inte bedöms som reaktiva.

Miljöförvaltningen, Enheten för Miljöanalys, Sverige:

Hormonstörande ämnen

I punkt O12 talas det om grupper av ämnen som inte får förekomma i produkterna, bland annat hormonstörande ämnen. Detta är en grupp som vi har fokuserat mycket på i vår kemikalieplan, eftersom det i brist på officiell klassificering är svårt att definiera vilka ämnen man inkluderar. Vi har övervägt olika referenser, bland annat den EU-databas som Svanen hänvisar till i dokumentet. Vi fann dock att vi vill använda en referens som är aktuell och som uppdateras kontinuerligt. EU-databasen är från 2007 och ingen uppdatering sker trots att mycket har hänt sedan dess. I vårt förslag till kemikalieplan hänvisar vi därför istället till de ämnen som är upptagna som hormonstörande på Internationella kemikaliesekretariatets SIN-lista. Denna är dels av senare datum, dels sker en kontinuerlig uppdatering, och dels är den framtagen med det uttalade syftet att hjälpa företag att undvika farliga ämnen, medan EU-kommissionens lista uttryckligen inte har det syftet. Vi föreslår därför att fjärde punkten under O12 (Övriga oönskade ämnen) kompletteras med en hänvisning till SIN-listan.

Kandidatförteckningen

Första punkten under O12 talar om ämnen på kandidatlistan (den korrekta benämningen är f.ö. kandidatförteckningen) och sedan följer punkter om PBT-, vPvB och hormonstörande ämnen. I Bakgrundsdokumentet (s 32) finns ett resonemang om att begreppet SVHC-ämnen inte används eftersom man istället utesluter ämnen på kandidatförteckningen, CMR, PBT, vPvB och hormonstörande ämnen specifikt och att man vill undvika ”korsreferenser” genom att inte dessutom använda begreppet SVHC-ämnen. Vi funderar på om det inte går att använda samma resonemang om ämnena på kandidatförteckningen. De är ju upptagna där på grund av att de har dessa egenskaper. Första punkten (som utesluter ämnen på kandidatförteckningen) bör således inte tillföra någon information. Alla ämnen som berörs av den omfattas redan av andra krav. Å andra sidan kan vi se ett pedagogiskt värde av att ha med referensen till kandidatförteckningen. På sikt är det ju meningen att den ska omfatta alla relevanta ämnen med de aktuella särskilt farliga egenskaperna och då borde det räcka med att hänvisa till den. Därför kan det ha ett värde att redan nu fasa in begreppet, trots att man fortfarande måste komplettera det med specifika krav gällande de aktuella egenskaperna. Vi ser därför ett värde i att ha kvar skrivningen, men anser att syftet och förhållandet till övriga krav kan behöva förtydligas.

Nordisk miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Nordisk Miljömärkning uppskattar att ni önskar att kravet ska utökas med SIN-listan¹⁸, men väljer att även fortsättningsvis hänvisa till EUs lista över hormonstörande ämnen, PBT, vPvB och kandidatförteckningen. Kravet justeras även så att det står ”kandidatförteckningen” och inte kandidatlistan. Nordisk Miljömärkning förstår ert resonemang kring om kandidatförteckning, vPvB, PBT, CMR och hormonstörande ämnen till viss del utesluter samma ämnen. Det kan vara så att vissa ämnen utesluts i flera av dessa listor, men Nordisk Miljömärkning ser det ändå som relevant att ha med alla dessa grupper av ämnen.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB:

Undantaget för pigment i punkten om halogenerade organiska föreningar tillkom då det visade sig att några icke ersättningsbara pigment var halogenerade. Det som sågs som en risk vid användning av dessa pigment var eventuell förekomst av PCB. För att begränsa PCB-förekomsten gjordes ett undantag med hänvisning till Resolution AP (89). Det bör dock bara vara punkt 2.5, som specifikt behandlar PCB, i Resolution AP (89) som ska behöva uppfyllas för dessa pigment. Övriga punkter i Resolution AP (89) har ingen koppling till att pigmenten är halogenerade och det bör därför inte finnas något krav på att även dessa ska uppfyllas (en del av de andra punkterna i AP (89) täcks dessutom redan av andra kriterier för Kemiska byggprodukter).

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Tack för kommentaren. Vi justerar kravet så att det endast är punkt 2.5 som kravet refererar till.

EPDLA:

We would like to express our concerns in the relation to the exclusion of use of substances considered to be “potential” endocrine disruptors in category 1 or 2,

¹⁸ SIN = Substitute It Now!, är en lista driven av NGOer för att påskynda övergången till mindre farliga kemikalier.

keeping in mind that currently there is no accepted definition for these substances and discussions are currently on-going at EU level.

- Similarly to the item above, we would like to mention that the generic terminology “phthalates” encompass a variety of substances, which would be all excluded from its use, despite the fact that several of them have not been identified as substances of potential safety concern. We would therefore propose to reword this item and limit the potential exclusion of use to specific substances.
- Finally, we would like our concerns in relation to the following wording: “The product must not contain substances which are on the Candidate List” Currently O12 does not indicate any concentration limits for such substances to be allowed. Therefore we propose to modify the wording as follows: “The product must not contain substances which are on the Candidate List in concentrations exceeding 0,1 % weight by weigh”.

Nordic Ecolabelling’s comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. Regarding the requirement on phthalates the requirement will be rephrased to prohibit a list of phthalates instead of just “phthalates” as a whole group, this will be implemented in the document after the hearing. Nordic Ecolabelling does not wish to have products where substances on the candidate list have been added. If substances from the candidate list are present in rawmaterials as impurities, ie not added, such will be accepted up to the limit of impurities, which is 100ppm in the final product.

Tikkurila Sverige AB:

Gäller detta kriterium även restmonomerer trots att dessa regleras i krav O7?
Om ja, föreslår att monomerer på kandidatlistan och hormonlistan istället hanteras under kriterium O7, men den max halt i nyproducerad polymer som accepteras kan vara lägre än 100 ppm.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Restmonomerer som är klassificerade som akut toxiska regleras i O7, men om dessa också återfinns i kandidatförteckningen så kan de inte aktivt tillsättas till produkterna.

SVEFF, Sverige:

Organiska tennföreningar är exkluderade som grupp, oavsett hur de individuella ämnena är klassificerade. Branschen går idag bort från tri- och farligare disubstituerade föreningar, till förmån för tex dioktyltenn, som har en mycket ”snällare” klassificering. Vi anser att förbudet för tennorganiska föreningar skall tas bort helt och hållet.

För halogenerade organiska föreningar och undantaget för pigment som uppfyller resolution AP(89) för matvaruförpackningar, så är det endast relevant att beakta punkt 2.5 om PCB i den resolutionen.

I gruppen hormonstörande ämnen kategori 1 och 2 kommer ett flertal ämnen att ingå, vilka är helt oklassificerade och helt omärkta.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Uteslutandet av organiska tennföreningar har funnits med även i den tidigare versionen av kriterierna för kemiska byggprodukter och det har visat sig möjligt att producera produkter utan dem. Nordisk Miljömärkning anser det därför fortsatt relevant att behålla detta krav. När det gäller halogenerade organiska föreningar i pigment så justeras texten i kriterierna till att endast beakta punkt 2.5, som ni nämnt. Nordisk Miljömärkning kommer att behålla kravet om hormonstörande ämnen kategori 1 och 2 enligt EUs rapport. Detta för att på så sätt utesluta sådana ämnen som kan ha en effekt på hormonbalansen hos människor och djur.

Sherwin-Willams Sweden AB, Sverige:

- får inte innehålla” är en formulering som är svår att efterleva. Koncentrationsgränser är mer relevant att förhålla sig till.
- Inkluderas alla organiska tennföreningar i samma krav?
- Dito ftalater
- Motivering till ovanstående krav (tennorg, ftalater) skulle vara önskvärt
- Isocyanater. Gränsvärde för orenheter?
- Halogenerade organiska färgpigment. Motivering till varför det ska intygas att de uppfyller EUs krav i matvaruförpackningar.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Kravet om att produkterna ”inte får innehålla” de listade ämnena innebär att produkterna eller råvarorna inte får tillsättas de listade ämnena. Föreningar i råvarorna kan dock förekomma upp till 100ppm i slutprodukten, förutsatt att halten i råvaran är under 1% (se texten direkt under avsnitt ”1 – Generella miljökrav” i kriteriedokumentet). Kravet om tennorganiska föreningar innefattar alla tennorganiska föreningar, då Nordisk Miljömärkning inte önskar att sådana ska ingå i miljömärkta produkter på grund av deras inneboende egenskaper. Nordisk Miljömärkning önskar inte tillåta ftalater i kemiska byggprodukter och har av försiktighets skäl valt att utesluta ftalater som en grupp. Många ftalater har hormonstörande och/eller reproduktionstoxiska egenskaper som inte Nordisk Miljömärkning önskar se i produkterna. Även EU Ecolabel utesluter ftalater i kriterierna för färg (inom- och utomhusfärg) genom ett krav med en lista över ftalater. Anledningen till att det ska intygas att pigmenten uppfyller Resolution 89 är att Nordisk Miljömärkning egentligen inte önskar tillåta PCB:er över huvudtaget, men då det inte är möjligt att sätta en nollgräns för pigmenten så har Nordisk Miljömärkning valt den samma nivå som är godkänd i matvaruförpackningar (Resolution 89 punkt 2.5). Den nivån är vald dels för att det är en vedertagen metod i branschen samt att den låga nivån som tillåts i matvaruförpackningar bedöms vara tillräckligt sträng för kemiska byggprodukter.

Kommentarer från Nordisk Miljömärkningsremissmöte i Finland

Restricted substances:

It would be good to define precisely if possible the name of the chemicals. For example phthalates comprise range of chemicals, all of which are not dangerous. Now the criterion prohibits use of all phthalates without justification.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. The phthalates will be listed in the requirement after the public hearing.

Miljøstyrelsen, Danmark:

I afsnit 012 henvises til en liste over PBT og vPvB på JRC's hjemmeside. Denne liste er noget forældet. Man kunne evt. i stedet henvise til stoffer, som registranterne har vurderet er PBT eller vpvB eller stoffer der er på CORAP-listen (<http://esis.jrc.ec.europa.eu/index.php?PGM=pbt>)

Miljøstyrelsen er enig i, at kandidatlistestoffer er udelukket.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. När det gäller länken till JRCs hemsida så är det mycket riktigt den länken ni angivit som är den som använts i kravtexten, kravtexten har efter remissen uppdaterats och refererar nu till bilaga XIII i REACH. Nordisk Miljömärkning tackar också för ert stöd i att utesluta ämnen i kandidatförteckningen.

4.1.4 Kapitel 2.1 - Lim

013 Flyktiga organiska föreningar (VOC) och flyktiga aromatiska föreningar (VAH)

Sika Norge AS:

VAH: Not present. VOC: Kravet er OK

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer.

SVEFF, Sverige:

O13, 16, 19, 22, 24 – VOC

För alla dessa rubriker specificeras att man medelst mätmetoderna i dir 2004/42/EC skall mäta sig fram till halten VOC. För de flesta produkter som man tillverkar själv, vet man exakt vilken halt VOC dessa har eftersom man har sitt exakta recept och kunskap om VOC i råvarorna. Detta är ett mer exakt sätt att avgöra halten VOC i en produkt då mätmetoder aldrig är så exakta. Därför bör man lägga till för alla ovan nämnda rubriker att det är tillåtet att räkna fram den exakta halten VOC utifrån ett känt recept. Att kräva mätningar av produkterna skulle innebära en betydande kostnad.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer och har efter remiss valt att justera kraven om VOC och VAH så att det är tillräckligt att göra en beräkning av VOC i produkterna. Nordisk Miljömärkning lade in kravet om tester för VOC för att det funnits en oro för att inte alla råvarors tillskott till VOC tagits med i beräkningarna. Dokumentationstexterna har nu uppdaterats med att samtliga råvarors data ska ligga till grund för beräkningen för att tydliggöra detta.

014 Emission av total halt flyktiga organiska föreningar (TVOC)

Sika Norge AS:

We suggest to have a look at the criteria of BREEAM NOR. M1 is naturally sufficient for adhesives, and much stricter than EC1 and Blaue Angel. We do not understand why you don't require EC1+ instead of accepting EC1 and Blaue Angel (M1 is still stricter than EC1+). What about emission of other components than TVOC (ammonia, formaldehyde etc.)?

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. Products that fulfill EC+ are generally not the same type of products that will fulfill the requirements concerning ingoing substances and/or classifications in this criteria document. The main reason for that is that such products contain highly reactive components which have faster emission rates than regular waterborne products. For example are formaldehyde and ammonia limited by O3 and O6, which are common in such products.

Dana Lim A/S, Danmark

O14, O17 og O20 - Emission af TVOC

Vi har endnu ikke målinger, der svarer til 28 dage og kan derfor ikke udtale os om det hensigtsmæssige i denne ændring.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer och hoppas att testerna ni gör vid ansökan uppfyller dessa krav. Kravnivån för TVOC är oförändrad jämfört med version 1 för lim.

O15 Kvalitetskrav

Sika Norge AS:

Kravet er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer.

4.1.5 Kapitel 2.2 - Fogmassa

O16 Flyktiga organiska föreningar (VOC) och flyktiga aromatiska föreningar (VAH)

Sika Norge AS:

Kravet er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar.

O17 Emission av total halt flyktiga organiska föreningar (TVOC)

Sika Norge AS:

See arguments under section O12 (adhesives). M1 would naturally also be sufficient for sealants. Many of our sealants meet the requirements of EC1+, but have problems to meet the M1 requirements. Note that the EmiCode test take into consideration the small area of a sealant in a room (<5%) while an adhesive might be up to 27% of the total area in a room.

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. Products that fullfil EC1+ are generellay not such products that also fullfil all other requirements on ingoing rawmaterials in this criteria document.Nordic Ecolabelling will therefore keep the requirement as it is.

O18 Kvalitetskrav

Sika Norge AS:

Kravet er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer.

4.1.6 Kapitel 2.3 - Spackel

O19 Flyktiga organiska föreningar (VOC) och flyktiga aromatiska föreningar (VAH)

Sika Norge AS:

Kravet er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

VOC-direktivet definierar VOC-gränserna enligt ISO-metoder men det företagen i praktiken gör är att beräkna VOC-halter utifrån ingående ingredienser eftersom det är orimligt att genomföra praktiska mätningar på alla produkter. Beräkning av VOC-värde förutsätter givetvis god kännedom om VOC-värden i alla ingående råvaror. Beräkning av VOC ger generellt ett högre värde eftersom många råvaruleverantörer anger en max halt VOC som kan vara högre än faktiskt värde. Vid beräkning tar man inte heller hänsyn till eventuella VOC-förluster under tillverkningsprocessen.

Även för uppfyllande av Svanens kriterier måste det vara tillräckligt att förlita sig på beräkningar av VOC-värde. Eftersom ” Intyg från producenten av råvaran/ingrediensen” innehåller en sektion om VOC/VAH säkerställs att ingående VOC i råvarorna är känd. Mätning av VOC innebär en omotiverad kostnad för leverantörerna. En analys kostar i storleksordningen 3000 Euro.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Ert resonemang om att angiven VOC för råvarorna är tydlig och snarare ”worst case” än den verkliga halten så har Nordisk Miljömärkning valt att efter remiss justera kravet så att endast beräkning krävs.

O20 Emission av total halt flyktiga organiska föreningar (TVOC)

Sika Norge AS:

EC1+ would probably be achievable for fillers also.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. Products that fulfill EC+ are generally not the same type of products fulfilling the requirements concerning ingoing substances and/or classifications in this criteria document. The main reason for that is that such products contain highly reactive components which have a faster emission than regular waterborne products. For example are formaldehyde and ammonia limited by O3 and O6, which are common in such products.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

Det måste specificeras att TVOC gäller för inomhusprodukter

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar. I kravtexten står det att kravet gäller både inom- och utomhus spackel. Spackel utomhus är nog inte så vanligt då det utomhus oftast är tal om tex putsbruk och liknanden. Kravtexten får dock kvarstå.

SVEFF, Sverige:

Vi undrar varför man undantar förpackningar mindre än 125 ml.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Produkter som säljs i förpackningar som är 125 ml eller mindre undantas kravet om TVOC. Anledningen till det är att användare som köper en liten förpackning inte förväntas tömma mer än en förpackning vid ett tillfälle och att exponeringen från en sådan liten volym inte ger någon större påverkan av VOC.

Miljøstyrelsen, Danmark:

Der ønskes yderligere argumentation om hvorfor Svanen anvender krav til TVOC, samtidig med at EU miljømærket for indendørs og udendørsmaling som noget nyt stiller krav til SVOC'er. Af hensyn til mulig harmonisering er det ønskeligt med så ens krav som muligt. Det forstås at TVOC krav ikke stilles til udendørs- og industriel maling i dette kriteriesæt

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. SVOC är inte med i detta dokument då Nordisk Miljömärkning inte har kunskap om SVOC i utomhus- och industriella färger. Detta sätts upp under avsnittet över parametrar som ses över till nästa version av kriterierna.

O21 Kvalitetskrav

Sika Norge AS:

Kravet er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

Istället för att hänvisa till EN 13963 eller EN 15824 bör man hänvisa till att test ska utföras enligt relevanta harmoniserade standarder om sådana finns. På detta vis täcker man in även framtida standarder.

Spackel – kommentar om glyoxal

Cellulosa är normalt sett glyoxylerad då detta är nödvändigt för att fördröja vätnings effekten och därmed förhindra klumpbildning när cellulosan blandas med vatten. Med tekniska förändringar i tillverkningsprocessen är det möjligt att använda icke glyoxylerad cellulosa men det går inte att uppnå samma kvalitet vad gäller appliceringsegenskaperna vilket leder till att kunderna föredrar konventionellt spackel.

För att kunna öka marknadsandelarna för Svanenmärkt spackel är det önskvärt med en högre gräns glyoxal som rest efter polymerisering vid tillverkning av glyoxylerad cellulosa. En halt på 100 ppm i färdigt spackel hade varit rimligt. Detta är samma gräns som tillämpas för icke medvetet tillsatta föroreningar och är också den halt som är tillåten i kosmetik (se bifogad Opinion on Glyoxal från SCCP, sid 3 och 56).

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Efter remissen uppdateras kravtexten med att andra relevanta standarder kan användas som alternativ till de angivna EN-testerna. Då glyoxal (CAS 107-22-2) är klassificerad som Mutagen kategori 2 (H341) anser Nordisk Miljömärkning inte att den aktivt ska tillsättas till kemiska byggprodukter. I Nordisk Miljömärknings kriterier för kosmetik är heller inte CMR-ämnen tillåtna heller.

4.1.7 Kapitel 2.4 - Utomhusfärg- och lack (manuell och maskinell applicering)

O22 Utomhusfärg och lack - Flyktiga organiska föreningar (VOC) och flyktiga aromatiska föreningar (VAH)

Jotun A/S, Norge:

Vedr. Tabell 6 VOC-gränser för utomhusfärg och lack;

I klasse i (Enkomponents ytbehandlingsmedel/One-pack performance coatings), jfr 2004/42/EU, er øvre tillatte mengde VOC foreslått endret fra dagens 100 g/l til 65 g/l. Produkter som omfattes av denne klassen benyttes ofte på flater med høy belastning. Dette stiller helt spesielle krav til egenskaper hos hovedbestanddelen i malingen - bindemidlet. Kravene til denne typer produkter innebærer at det ofte er nødvendig å benytte bindemiddel med relativt høy glassomvandlingstemperatur (T_g) og tilsvarende høy minimum filmdannelsestemperatur (MFT), noe som igjen betyr at filmdannere (coalescenter) som bidrar til VOC må tilføres malingen. En endring av øvre mengde VOC tillatt i produktene til 65 g/l vil kunne gi begrensninger i valg av bindemiddel teknologi og medføre at andre bindemidler enn teknisk ønskelig må velges for å tilfredsstille VOC kravet. Det vil igjen kunne bety at den aktuelle malingen ikke vil møte kvalitetskravene som stilles i O23, og man vil kunne komme i en situasjon der man ikke samtidig vil kunne tilfredsstille både kravene til VOC innhold og til kvalitet. Det vil også kunne medføre at man kan komme i en situasjon

der man må velge bort svanemerking av produkter for at de skal kunne holde et påkrevd kvalitetsnivå.

Det er teknisk mulig å redusere VOC innholdet og respektive krav til VOC noe i forhold til dagens nivå. Legges EU Ecolabels forslag til fremtidig VOC grense for innendørs- og utendørs maling til grunn (ref. bakgrunnsdokumentet til dette revisjonsforslaget), fremstår den foreslåtte grensen på 80 g/l VOC for klasse i som fornuftig også for utendørs maling og lakk.

Det foreslås med dette at øvre tillatte mengde VOC i kravene for svanemerking av Kjemiske Byggprodukter i fremtiden skal være 80 g/liter for klasse i (Enkomponents ytbehandlingsmedel).

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för er kloka kommentar, vi väljer att justera vår gräns till samma nivå som EU Ecolabel efter remissen, dvs 80g/l för enkomponents produkter (kategori i).

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

Se kommentar om mätning kontra beräkning av VOC under punkt O19.

För beskrivningar av VOC-kategorierna i tabell 6 är det tydligare om dessa tas direkt från VOC-direktivet

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Beskrivningarna i tabell 6 är hämtade från VOC-direktivet, men ska efter remiss granskas och uppdateras där det finns behov av uppdatering i både svensk och engelsk version.

Caparol Sverige AB:

O22 VOC utomhusfärg Vad det gäller VOC för utomhusfärg har gränserna sänkts och skiljer sig markant från EU normen från 2010. Vad grundar ni det på? Utomhusfärg bidrar inte på samma sätt till ev. hälsoproblem som inomhusmiljön kan göra. Här specificeras att man i enlighet med metoden i dir 2004/42/EC skall mäta sig fram till halten VOC. För de flesta produkter som man tillverkar själv, vet man exakt vilken halt VOC dessa har eftersom man har sitt exakta recept och kunskap om VOC i råvarorna. Detta är ett mer exakt sätt att avgöra halten VOC i en produkt då mätmetoder aldrig är så exakta. Därför bör man lägga till under rubriken att det är tillåtet att räkna fram den exakta halten VOC utifrån ett känt recept. Att kräva mätningar av produkterna skulle innebära en betydande kostnad.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Skärpningen av VOC-gränserna är gjord utifrån Nordisk Miljömärknings erfarenheter och insamlad data som tyder på att dessa gränser är rimliga. Kravet om att VOC ska dokumenteras med testrapport tas bort efter remiss och kravet kommer istället innebära att beräkningar görs från data för samtliga ingående råvaror.

SVEFF, Sverige:

Tabell 6 som anger VOC-gränser för utomhusfärg och lack kommer uppenbarligen från VOC-direktiv 2004/42/EC. Man bör se till att definitionerna för dessa produktgrupper stämmer överens med vad som står i direktivet för att undvika missförstånd. Detta gäller även för tabell 7 under O24.

Dessutom är dessa haltgränser inte relevanta för industrifärger, vilka regleras i EU av direktiv 2010/75/EC.

För flyktiga aromatiska föreningar (VAH) är haltgränsen 100 ppm / 0,01 % för lågt satt och det kommer att bli svårt till omöjligt att garantera detta. Halten borde sättas till 0,1 % istället, vilket är tillräckligt lågt. Detta gäller även för punkt O24.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Tabellerna med hänvisning till VOC-direktivet ska ses över så att de är helt korrekt sammanställda. För industrifärg ska direktiv 2010/75/EC gås igenom. Gränsen på 100ppm för VAH är densamma som funnits även i tidigare version, vilken har fungerat för producenter att dokumentera tidigare, så den gränsen kommer att stå kvar även efter remiss.

Sherwin-Willams Sweden AB, Sverige:

- Omfattas industriell utomhusfärg av kraven? Vi tolkar det så enligt beskrivningen på sid. 5
- VAH. 100 ppm är väldigt lite. Svårt att säkerställa. 0,1 % är mer rimligt
- Tabell 6: direktiv 2004/42/EG är inte tillämbart på industrifärger som istället regleras genom 2010/75/EU.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Industriell utomhusfärg omfattas av kraven. Detta tydliggörs efter remissen. Nordisk Miljömärkning anser att VAH på grund av sina egenskaper ska begränsas så långt som möjligt. Vi hoppas därför att en kravgräns på 100ppm för VAH kommer att fungera för vissa men inte alla industrifärger och att detta krav innebär att råvaruleverantörerna motiveras att hålla ner halterna i sina råvaror. När det gäller VOC så justeras kravet efter remissen och kravet länkas inte ihop med direktiv 2004/42/EG.

Miljødirektoratet, Norge:

Vi forutsetter at grensene for tillatt mengde VOC i produktene er like strenge eller strengere enn regelverket tilsier. I tabell 4.3.2, VOC-grenser for utendørsmaling og..., s. 38 i bakgrunnsdokumentet er det oppgitt 50 g/L for isolerende grunnfarge under foreslåtte grenser i EU Ecolabels kriterier for innendørsmaling. Denne verdien overskrider grensen som er satt for denne typen maling. Hva er årsaken til det?

Nordisk Miljömärknings kommentar:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. När det gäller nivåerna för EU Ecolabel i bakgrunnsdokumentet så var de i remissen de värden som fanns med i EU Ecolabels kriterieutkast från maj 2013. Tabellen på sidan 38 uppdateras med data för EU Ecolabel utifrån hur det slutligen blev i EU Ecolabel efter omröstningen (nov 2013). Gränsvärdet för "G - isolerande grundfärg" var i remissen satt till 10g/l i svanen och i EU Ecolabel blev den 15g/l i slutversionen så de två värden ligger nära

varandra. 50g/l som stod på EU Ecolabels kategori ”g isolerande grundfärg” var en felskrivning och skulle ha varit 15g/l, vilket korrigerats efter remiss.

O23 Kvalitetskrav

Jotun A/S, Norge:

1. Väderbeständighetsprovning:

I henhold til dagens krav, som også videreføres i revisjonsforslaget for svanemerket, skal "Träffärg, träskyddsmedel och trälack utsättas för provning i 2000 timmar (12 veckor) enligt EN 927-6". Glanstapet (förlust av glans) i henhold til EN ISO 2813 etter 2000 timer skal være mindre enn 30 % av utgangsverdien, men malinger som har en utgangsglans lavere enn 60 er unntatt fra dette kravet. Alle malinger med utgangsglans over 60 skal med andre ord tilfredsstillende dette kriteriet, som innebærer at den effektive tiden malingen eksponeres for fluoriserende UV-A lys utgjør ca 1400 timer. Til sammenligning er effektiv tid i fluoriserende UV-A lys 250 timer med Blomstens krav for den samme produkttypen (500 timer eksponering etter ISO 11507:2007). Pr. i dag finnes det ikke teknologiske løsninger som gjør det mulig å oppfylle Svanemerketts krav til utendørsbestandighet (glanstap) for maling til tre og som samtidig har høy utgangsglans (over 60), gode produkttegenskaper og tilfredsstillende miljøprofil.

En del kommersielle malingsystemer for utendørs anvendelse med høy glans for underlag av tre er fremdeles løsemiddelholdige og følgelig lite miljøvennlige. Et avgjørende argument for å konvertere disse til mer miljøvennlig teknologi faller bort når det i praksis ikke er mulig å finne tekniske løsninger som gjør det mulig å tilfredsstillende svanemerketts krav om mindre enn 30 % glanstap etter 2000 timer eksponering ihht. EN 927-6. Sett i lys av at alle malinger med utgangsglans lavere enn 60 er unntatt fra kravet om glanstap mindre enn 30 %, fremstår kravet til glanstap for blanke malinger (utgangsglans over 60) som et effektivt hinder for å fremme utbredelse av miljøvennlige utendørs malinger og lakker som har høyere glans enn dette. Produkter som ellers ville ha tilfredsstillende øvrige nåværende og fremtidige miljøkrav og kriterier for svanemerking av Kjemiske Byggprodukter. Det henstilles derfor om å revurdere eksponeringstiden ihht. EN 927-6 for "Träffärg, träskyddsmedel och trälack" med glans høyere enn 60. Et fremdeles strengt kvalitetskriterium for denne type produkter vil være 1000 timer (6 uker) eksponering ihht. EN 927-6 med etterfølgende glansmåling ihht. EN ISO 2813.

Det foreslås med dette at kravet til Værbestandighetstesting av "Träffärg, träskyddsmedel och trälack" bør være 1000 timer (6 uker) eksponering i henhold til EN 927-6 for systemer med utgangsglans høyere enn 60.

Nordisk Miljömärknings kommentar:

Nordisk Miljömärkning takker for era kommentarer. Kommentaren om produkter med hög glans är intressant, men för att kunna ställning till ett eventuellt undantag/förändring av kravnivå skulle Nordisk Miljömärkning behöva mer underlag kring detta. Nordisk Miljömärkning väljer i nuläget att behålla kravet eftersom det i standarden står specificerat att testet ska pågå i 12 veckor.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

Punkt 5. Beväxning

Punkten måste uppdateras med CLP-klassificering.

Det växningstest som krävs för produkter klassificerade H317/ Xi R43 eller med allergivarningsfras pga isotiazolinoner eller IPBC innebär en fördröjning på ett år innan licens kan sökas och innebär också en tröghet vid receptändringar. För att biocider ska godkännas enligt BPR krävs att de har påvisbar effekt så därför borde användandet av en godkänd biocid inte kräva ytterligare testning om biocidleverantörens rekommendation om dosering följs. Risker finns att man använder sig av en högre biocidhalt än nödvändigt för att vara säker på att klara växningstestet vilket alltså kan leda till ökad biocidanvändning. Utfallet av ett växningstest utfört under 1 år kan tänkas variera beroende på vädervariation och mikrobiell flora och kanske inte är representativt för en längre period.

Som alternativ till växningstest föreslår vi studier baserade på jämförelser med andra produkter med liknande biocidsammansättning, labtester där man jämför med en referens som redan är provad i fält eller hänvisning till studier gjorda av biocidleverantörer.

Ett annat alternativ är att endast kräva växningstest för de biocider som leder till att produkten klassificeras med H317 och göra ett generellt undantag för frasen ”Innehåller (namn på sensibiliserande ämne). Kan orsaka en allergisk reaktion.” om denna orsakas av biocider. Det är stor skillnad på produkter som klassificeras som sensibiliserande och de som kan ge en allergisk reaktion för den som redan blivit sensibiliserad. Ett generellt undantag för allergivarningsfras på grund av biocider hade även löst problemet som beskrivs under punkt O2.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. I kravet så finns även möjlighet att dokumentera växning enligt EN 15457, vilken innebär en test i laboriemiljö under 21 dagar. Detta test kan alltså vara ett alternativ om resultat från EN 927-3 inte finns för produkten som det söks miljömärkningslicens för.

SVEFF, Sverige:

Väderbeständighetsprovningsen för kvalitetskraven är inte relevant för industrifärger då dessa är del av ett system som sedan skall färdigmålas i flera strykningar. De kvalitetskrav som skall gälla bör omfatta den färdigmålade produkten till kunden. I arbetet med att uppnå rätt kvalitet så är såväl material som hela den industriella processen viktig. Detta borde förtydligas och förändras i kriterierna.

3. Vattenångpermeabilitet.

Relevant standard för vattenångpermeabilitet är ISO 7783:2011.

I sammanhanget ska noteras att den harmoniserade standarden för produkter och system för Ytskyddsprodukter för betong (EN 1504-2) har dessa gränser för vattenångpermeabilitet:

class I: $sD < 5 \text{ m}$

class II: $5 \text{ m} \leq sD \leq 50 \text{ m}$

class III: $sD > 50 \text{ m}$

Alltså följer inte de föreslagna nivåerna standarden i EN 1504-2.

4. Vattenpermeabilitet.

Relevant standard för vattenpermeabilitet är EN 1062-3:2008

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentarerna. Produkterna ska vara korrekt applicerade när de testas i väderhetsbeständighetstest och liknande, dvs de ska t.ex testas med grundfärg och toppfärg om det är så produkten sedan ska användas. Standarden för vattenpermeabilitet ska uppdateras efter remissen. Se gemensamt svar nedan angående EN1504-2 osv.

Tikkurila Sverige AB:

3. Vattenångpermeabilitet.

Relevant standard för vattenångpermeabilitet är ISO 7783:2011.

I sammanhanget ska noteras att den harmoniserade standarden för produkter och system för Ytskyddsprodukter för betong (EN 1504-2) har dessa gränser för vattenångpermeabilitet:

class I: $s_D < 5$ m

class II: $5 \text{ m} \leq s_D \leq 50$ m

class III: $s_D > 50$ m

Alltså följer inte de föreslagna nivåerna standarden i EN 1504-2.

4. Vattenpermeabilitet.

Relevant standard för vattenpermeabilitet är EN 1062-3:2008.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Se gemensam kommentar nedan.

Tikkurila Oyj, Finland:

Outdoor paints and varnishes/products for mineral substrates

Quality requirement O23:

3. Water vapour permeability.

- The relevant standard for measuring water vapour permeability is ISO 7783:2011.
- In this context it is also to be noted that the harmonized product standard for products and systems for the protection and repair of concrete structures (EN 1504-2) sets limits for water vapour permeability as follows:
 - class I: $s_D < 5$ m
 - class II: $5 \text{ m} \leq s_D \leq 50$ m
 - class III: $s_D > 50$ m

Thus, the limit value for water vapour permeability proposed in the new version for the Nordic Ecolabelling is not in line with EN 1504-2. This should be addressed somehow in the new Nordic Ecolabelling requirements.

4. Liquid water permeability.

- The relevant standard for measuring liquid water permeability is EN 1062-3:2008.

Common comments on water vapour permability

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments, SVEFF, Tikkurila Sverige and Tikkurila Finland. ISO 7783 will be updated to ISO7783:2011. When it comes to the evaluation of water vapour permeability the text in the requirement will be adjusted so that it is possible to either use EN 1504-2 or 1062-1. EN1062-3:1999 will be updated to EN1062-3:2008, as you have described.

Sherwin-Willams Sweden AB, Sverige:

- 1. Väderbeständighetsprovning: Industrifärg säljs ibland för användning som del i ett system som vid senare tillfälle ska färdigmålas, t.ex. för industrifärg för grundning av panel för bruk utomhus. I dessa fall är det inte relevant med den föreslagna provningsmetoden. Detta måste tydliggöras.
- 5. Beväxning: beväxningstest är bara relevant i de fall biociderna är tillsatta i syfte att hindra påväxt (PT7-ämnena). I de fall biociderna är tillsatta i syfte att verka som konserveringsmedel är detta inte relevant.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Gällande väderbeständighetsprover för produkter som ingår i system så anser Nordisk Miljömärkning att testet ska genomföras för det tänkta systemet. Detta tydliggörs i bakgrunden. När det gäller konserveringsmedel för ”in can”-konservering så har kravtexten formulerats om så att tester endast krävs om det ingår mer än 500ppm av isotiazolinoner i produkterna (se O5).

4.1.8 Kapitel 2.5 - Industriell färg och lack

Tikkurila Sverige AB:

Generellt: Det är svårt att se att efterfrågan på kriterierna för industriell färg och lack inomhus blir särskilt stor. Tillverkare som önskar Svanen-märket på sin produkt, som möbeltillverkare, bedömer den torra färgen som finns på produkten, inte den våta/ohärdade färgen.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Det har inkommit intresse från olika aktörer på marknaden om svanenmärkning av industriell färg. Nordisk Miljömärkning anser därför att det är relevant med krav till sådana.

Sherwin-Willams Sweden AB, Sverige:

- VAH. 100 ppm är väldigt lite. Svårt att säkerställa. 0,1 % är mer rimligt
- Tabell7: direktiv 2004/42/EG är inte tillämpligt på industrifärger som istället regleras genom 2010/75/EU.
- Menar man ”Industriella pulverfärger och lacker”? (raden under tabellen)

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. En gräns för VAH på 100ppm har funnits med för utomhusfärger tidigare och har varit en fungerande gräns. För industrifärg så lades samma gräns in för industrifärger då det är Nordisk Miljömärknings uppfattning att råvarutillverkarna kan specificera halterna i sina

råvaror samt att detta krav leder till att råvaror med lägre halter efterfrågas i större utsträckning. När det gäller VOC-gränserna så justeras det kravet efter remissen.

024 Flyktiga organiska föreningar (VOC)

Tikkurila Sverige AB:

I bakgrundsdokumentet refereras till testmetoden ASTM D 2369 för mätning av VOC-halter där reaktiva spädare förekommer. Detta är samma metod som anges i VOC-direktivet 2004/42. Metoden ger dock ett resultat som inte stämmer med hur VOC kommer att avgå från produkten, eftersom upphettningen gör att de reaktiva spädarna avgår till luft (och räknas som VOC) istället för att bindas i filmen vilket ska ske vid korrekt hantering. Nivåerna blir missvisande. Emissioner efter härdning ger en riktigare bild av den faktiska avgången av ämnen till luft.

Kriterierna begränsar innehåll av VOC kopplat till produktgrupper enl VOC-direktivet. Inte helt relevant, och varför står det N/A för d? Vill man kunna märka industriell färg och lack, så bör man kanske fundera över om det finns användningsområden för industriell färg/lack som inte är nämnd i VOC-direktivet (som omfattar färger för byggnadsmålning). Vilka industrifärgs användningar är man ute efter?

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Kravet om VOC har justerats efter remiss och kravet innebär nu att VOC kan beräknas, dvs någon testrapport behövs inte för att uppfylla kravet. Kravet har också justerats på så sätt att det inte längre innehåller produktkategorierna enligt 2004/42/EG. Anledningen till att det stod Not applicable på vissa kategorier tidigare var att de då relaterade till antingen enbart inom- eller utomhus, vilket inte var relevant för alla kategorier. De industrifärger som kan märkas enligt dessa kriterier är alla de som uppfyller kraven, vilket framförallt innebär färger avsedda för exempelvis möbler, fasader, golv osv.

SVEFF, Sverige:

Då 2004/42/EG inte omfattar industriella färger, är detta krav inte relevant för en färg som appliceras på en industriell linje. Oavsett detta, så måste dessutom halten av VOC vara åtminstone 60-65 g/liter.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer och kommer efter remiss att justera VOC-gränserna för industrifärg samt gå igenom direktiv 2010/75/EC.

4.1.9 Kapitel 2.5.1 - Kvalitetskrav på industriell färg och lack (inomhus)

025 Kvalitetskrav på industriell färg och lack till möbler

SVEFF, Sverige:

Vi ifrågasätter starkt om möbler liksom skivor skall ingå i detta kriterie då dessa produkter per definition inte är byggprodukter.

Kravnivå 4-6 är så hårda att uppnå om man inte använder UV-härdande produkter, vilka inte är tillåtna enligt dessa kriterier (bl a kriterie O2).

O25 Kvalitetskrav på industriell färg och lack till möbler

O26 Kvalitetskrav på industriell färg och lack skivor och liknande

O27 Nötning/slitage för ytor som utsatts för slitage t.ex. golv och plåtar

Golvfärger och golvbeläggningar som beskrivs här bör inte betraktas som industriella färger, eftersom applicering normalt inte sker i industriella anläggningar ("sprutning, sköljning, doppning" anges i bakgrundsdokumentet). Om avsikten är att omfatta industriellt applicerade produkter som parkettlack, bör man fundera på om "Kemiska byggprodukter" är ett bra namn på kriterierna eftersom det påminner om byggproduktdirektivet som har en annan omfattning.

I byggproduktdirektivet finns åtminstone två relevanta harmoniserade standarder angivna. Kravnivåerna i kriteriedokumentet bör vara i linje med dessa och utgå från samma testmetoder. T.ex. bör hjulet som ska användas vara H22, och nivåerna för viktminskning sätta i relation till det hjulet.

De föreslagna kraven är inte övertygande som enda kvalitetskrav, särskilt inte mot bakgrund av kraven för CE-märkning. Svanens krav bör följa kraven för CE-märkning. Samtidigt blir det svårt att uppnå VOC-kraven för produkter som ska klara nötningskraven, eftersom polyuretan- och epoxyprodukter faller bort. Kvar finns då Proffs/Konsumentprodukter, som per definition inte är industriprodukter.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Se gemensamt svar nedan.

Sherwin-Williams Sweden AB, Sverige:

- Är bordsskivor en byggprodukt? Överhuvudtaget ska inte möbler omfattas i begreppet "byggprodukt"
- För att uppnå kravnivå 4-6 krävs som regel någon form av UV-härdande produkt. Då kan man inte utforma kriterierna (se tidigare synpunkter) så att dessa utesluts.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar SVEFF och Sherwin Williams för era kommentarer. Namnet kemiska byggprodukter handlar inte om märkning av den slutgiltiga produkten (möbeln, köket) utan snarare om färgen i sig. Nordisk Miljömärkning ser över kraven angående kvalitetskraven för nötning och möbler.

O26 Kvalitetskrav på industriell färg och lack till skivor och liknande

Inga specifika kommentarer på detta avsnitt.

O27 Nötning/slitage för ytor som utsetts för slitage t.ex. golv och plåtar

Tikkurila Sverige AB:

Gäller O25, O26, O27

I bakgrundsdokumentet refereras till testmetoden ASTM D 2369 för mätning av VOC-halter där reaktiva spädare förekommer. Detta är samma metod som anges i VOC-direktivet 2004/42. Metoden ger dock ett resultat som inte stämmer med hur VOC kommer att avgå från produkten, eftersom upphettningen gör att de reaktiva spädarna

avgår till luft (och räknas som VOC) istället för att bindas i filmen vilket ska ske vid korrekt hantering. Nivåerna blir missvisande. Emissioner efter härdning ger en riktigare bild av den faktiska avgången av ämnen till luft.

Kriterierna begränsar innehåll av VOC kopplat till produktgrupper enl VOC-direktivet. Inte helt relevant, och varför står det N/A för d? Vill man kunna märka industriell färg och lack, så bör man kanske fundera över om det finns användningsområden för industriell färg/lack som inte är nämnd i VOC-direktivet (som omfattar färger för byggnadsmålning). Vilka industrifärgsanvändningar är man ute efter?

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Se svar under avsnittet om VOC under O24 där det framgår att kravet kommer att justeras efter remissen för att inte relatera till indelningen i konsumentfärger.

O28 Vattenbeständighet (golv)

Sherwin-Williams Sweden AB, Sverige:

Detta krav möjliggör inte olja.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Kriterierna är inte tänkta att innefatta oljor.

4.1.10 Kapitel 3 - Krav på emballage, märkning, konsumentupplysning och retursystem

O29 Emballage

Sika Norge AS:

Re-sealable is not possible for cartridges and unipacks. Unipacks and a lot of cartridges are metal based. LCA shows that with recycling this package types are better than PE cartridges!!

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments.

Comments from the Nordic Ecolabel's open review meeting in Finland

What does O29 mean? In the requirement: "The type of plastic material must be documented by the manufacturer. Labels and product packaging must not contain halogenated plastic." as well as "Packaging and any surface coating must not contain halogens." Does this also apply to the manufacture of paper or only plastic?

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. The requirement does refer to plastic packaging, ie you do not need to send in information regarding paper packaging materials. However O29 also refers to surface coatings of the packaging material regardless if they are made of metal, plastic paper or other materials.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

För att visa att emballaget kan återförslutas bör det räcka med foto om dessa tydligt visar att emballaget är återförslutbart.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Ett foto på emballaget som tydligt visar att det är återförslutningsbart fungerar som dokumentation av detta krav.

CPS Color, Finland:

Please confirm that the packaging requirements are only valid for the final paint and not for the colorant packaging. (We have some customers who require 1L metal packs for their products)

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. It is correct; the requirement refers to the product packaging that is sold to the consumer/user, which in your example is paint. Metal packages of 1 liter or larger are acceptable in requirement O29. Nordic Ecolabelling wants to limit the use of metal packages, but can also see that there are examples when such are required.

O30 Etikett/produktemballage

Sika Norge AS:

Space on a cartridge might be a challenge. (CE-marking is required from July 2015, and will need additional space on the cartridge).

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. The required text in O30 is only that the swan label with either the productgroup name, or with the subcategory name (ie Selant or Adhesive) and the licensenumber is present on the label, ie that should not take up so much space on the label.

O31 Konsumentupplysningar

Sika Norge AS:

"Should be in line with legal requirements in Nordics but should not go beyond that (everything that is requested by law and product standards is declared either on packaging or on the PDS). Most of our products are meant for the professional market."

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. The main idea of the consumer information in requirement O31 is to ensure correct usage, both for personal safety and environmental safety. The text can be submitted on the label or on a product sheet that is to be sent together with the product.

Konsumentverket, Sverige:

I upplysningar och information som lämnas till konsumenter och som placeras på emballage eller bifogas varje enskild produkt rekommenderar vi att det tydligt ska framgå att avfall från rengöring av penslar mm, avfall från fogmassehantering och avfall från övriga rester samt emballage ska sorteras. Upplysningen bör även ange

vilken avfallsfraktion respektive fraktion tillhör när de lämnas på återvinningscentralen.

Konsumentverket föreslår vidare att användning av piktogram bör väljas så igenkänningen är hög i konsumentled.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. I detta krav finns det med en punkt om att producenten ska ge information om hur rengöring av verktyg ska göras samt hur avfall från rengöring ska hanteras. Kravet uppmuntrar också till användande av just piktogram. Nordisk Miljömärkning har inte lagt in text om vilken avfallsfraktion som respektive avfall ska sorteras som, då detta skulle bli en mycket omfattande text, istället finns det i kravet med att det ska framgå hur emballaget ska sorteras.

Sherwin-Willams Sweden AB, Sverige:

Bör tydliggöras att detta inte gäller industrifärger. Beträffande dessa färger så kommuniceras information som krävs i Säkerhetsdatablad och tekniska datablad.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Som framgår av dokumentationstexten i kravet, så kan kravet dokumenteras på etiketten eller på tex produktdatablad som skickas med produkten. Nordisk Miljömärkning ser över kravtexten gällande industrifärger.

Comments from the Nordic Ecolabel's open review meeting in Finland

- 1) In the EU Eco-label provide guidance to consumers in such a way that the use of the product would generate waste as little as possible. Could a similar kind of message be inserted to O31 ?
- 2) Instruction texts should be readable and understandable (occasionally they are too small ...).

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. The EU Ecolabel requirement concerning reduction of waste, "Minimise paint wastage by estimating how much paint you will need", is not included in requirement O31. There is however a text where to estimate the "normal" coverage (e.g. l/m², g/m or equivalent), which is a way to inform the user on how much of the product that will be needed for the job. Nordic Ecolabelling agrees that all instruction should be readable and have therefore included the possibility to give this information on the product information sheet as a compliment to having all the text on the label.

O32 Retursystem

Sika Norge AS:

Kravet er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar:

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren.

O33 Källsortering och hantering av farligt avfall

Sika Norge AS:

Kravet er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar:

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren.

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

Gäller detta för fabriken där produkten tillverkas eller vilken del i kedjan avses? Detta bör förtydligas. Om det gäller fabriken måste denna typ av information omfatta hela fabriken och inte specifikt för Svanenmärkta produkter eftersom detta inte går att särskilja.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren. Kravet gäller tillverkaren av den kemiska byggprodukten, tex färgtillverkaren. Kravtexten tydliggörs i detta avseende efter remissen. Kravet omfattar då fabriken som helhet inte bara den svanenmärkta produktionen, då en sådan avgränsning ofta är svår att göra.

4.1.11 Kapitel 4 - Kvalitets- och myndighetskrav

Sika Norge AS:

Krav O34-O41 er ok.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar.

O34 Lagar och förordningar

O35 Ansvarig för Svanen

O36 Dokumentation

O37 Produktens kvalitet

O38 Planerade ändringar

O39 Oförutsedda avvikelser

Inga specifika kommentarer har inkommit på O34-O39.

O40 Spårbarhet

Sherwin-Willams Sweden AB, Sverige:

Vag specifikation. Skulle vara bra med ett förtydligande. I vilket syfte vill Svanen ha information om spårbarhet?

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar. Nordisk Miljömärkning önskar att det ska gå att finna en spårbarhet av de svanenmärkta produkterna för att vid en eventuell reklamation kunna gå tillbaka i efterhand för att se vilka råvaror (och vilka batcher av dem) som ingick i produkten och vilka halter som ingick. Vid ett kontrollbesök kontrolleras också på samma sätt att man med hjälp av producentens

system för spårbarhet kan säkerställa att de svanenmärkta produkterna innehåller det som angetts vid ansökningstillfället.

O41 Marknadsföring

Inga specifika kommentarer har inkommit på detta.

4.1.12 Bilagorna

Bilaga 1

Inga specifika kommentarer har inkommit på bilaga 1.

Bilaga 2

Akzo Nobel Decorative Coatings AB, Sverige:

O5 och O5-O6 bör slås ihop till en punkt.

I punkt O5 är det onödigt att varje råvaruleverantör ska behöva uppge log Kow/BCF för konserveringsmedel. Det bör räcka att tillverkaren redogör för detta eftersom det vanligtvis är samma konserveringsmedel som används i olika råvaror och även tillsätts i slutprodukten.

Det står att vid ändringar i sammansättningen ska ett nytt intyg skickas till Nordisk miljömärkning. Tillverkaren behöver få denna information eftersom vi måste ha kontroll på vad som ingår i våra produkter.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Nordisk Miljömärkning anser att det är relevant att be råvarutillverkarna att uppge vilka log Kow/BCF-värden som de har för sina konserveringsmedel för att säkra att de inte är bioackumulerande. Detta krav har funnits länge inom många kemtekniska produktgrupper i Nordisk Miljömärkning och har fungerat bra. När det gäller uppdatering av råvaruinformation så skickas den generellt in av producenten av slutprodukten när denne fått informationen av sin råvarutillverkare, dvs producenten av slutprodukten är fullt medveten om detta.

5 Kommentarer till bakgrunden, i detalj

Miljøstyrelsen, Danmark:

Kommentar til afsnit 4.1 i baggrundsdok. om Affaldsfasen, ressourcer og genanvendelse

Miljøstyrelsen mener, at Svanemærket bør inddrage ressourcehensyn og behovet for øget genanvendelse af produkter (her byggevarer). I kriteriedokumentet nævnes det, at det ikke er muligt at styre hvad der sker i affaldsfasen. Men det er Miljøstyrelsens opfattelse, at det bør være muligt at udelukke kemikalier med den begrundelse, at de vil være en hindring for mulighederne for genbrug. Og i forhold til kriterierne har Svanens kriterier jo en effekt i affaldsledet: Dels ved at udelukke bestemte og kendte

miljöfarliga stoffer (f.eks. stoffer på kandidatlistan), og dels ved i stor udstrækning at udelukke miljø- og sundhedsfareklassificerede kemikalier. Formuleringen bør derfor ændres i henhold hertil.

Nordisk miljömärknings kommentarer:

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer och uppdaterar texten i bakgrundsokumentet.

6 Diskussion och slutsatser

De punkter som diskuterats mest och fått flest remisskommentarer har varit:

- Industrifärgers inkluderande i dokumentet
- Klassificeringar av produkt och ingående råvaror (O2-O3)
- Miljöfarliga ämnen (O4)
- Konserveringsmedel (O5)
- Nanopartiklar (O11)
- Exkluderade ämnen (O12)
- VOC (framförallt O22)

Den input som kommit in från remissinstanserna har bidragit till en del justeringar av krite- och bakgrundsdocumenten. I tabell 6 nedan har de ändringarna i kriterierna lagts in. De största ändringarna som gjorts efter remiss är:

O3 – klassificering av ingående ämnen

O5 – konserveringsmedel

O11- nanopartiklar

O12 – exkluderade ämnen

VOC-krav (O13-O14, O16-17, O19-O20, O22): endast krav om beräkning av VOC, borttagande av krav om testrapporter.

O24 –VOC-krav för industriella färger

Tabell 6. Ändringar efter remiss

Krav (nummer enligt version 2)	Text i remiss	Text efter remiss	Kommentar
Produktgruppsdefinition	Lim* Fogmassa Spackel Utomhusfärg och -lack** Inomhus färg och lack endast för industriell applicering*** <i>*Med lim menas här till exempel trälim, sättlim och tapetklister. Lim avsedda för industriell användning, såsom lim till möbelindustri och</i>	Lim* Fogmassa Spackel Utomhusfärg och -lack** Färg och lack för industriell applicering*** <i>*Med lim menas här till exempel trälim, sättlim och tapetklister. Lim avsedda för industriell användning, såsom lim till möbelindustri och</i>	Produktgruppsdefinitionen har justerats för att tydliggöra att inom- och utomhus färg för industriell applicering ingår. I remissen var det tänkt att utomhusfärg täckte både industriellt och manuellt applicerad färg, men detta visade sig bli otydligt.

	<p><i>byggskivor, ingår inte i produktgruppen.</i></p> <p><i>**Med utombusfärg och lack avses både produkter som påförs manuellt och genom industriell applicering.</i></p> <p><i>***För Inombus färg och lack för manuell applicering/ målning finns ett eget kriteriedokument och de kan därmed inte miljömärkas enligt dessa kriterier. Industriell inombusfärg och lack avser här färg som används och tillverkas för industriellt bruk exempelvis för lackering av möbler/ skivor.</i></p>	<p><i>byggskivor, ingår inte i produktgruppen.</i></p> <p><i>**Med utombusfärg och lack avses både produkter som påförs manuellt.</i></p> <p><i>***För Inombus färg och lack för manuell applicering/ målning finns ett eget kriteriedokument och de kan därmed inte miljömärkas enligt dessa kriterier. Industriell inombusfärg och lack avser här färg som används och tillverkas för industriellt bruk exempelvis för lackering av möbler/ skivor.</i></p>	
<p>O2 Klassificering av produkt</p>	<p>Produkten ska vara klassificerad enligt gällande lagstiftning (CLP-förordning 1272/2008 eller EUs preparatdirektiv 1999/45/EEC 2008, eller senare) och får inte klassificeras/märkas enligt tabell 1 nedan.</p> <p><i>* Utombusfärg och -lack undantas från detta vid klassificeringen H317 (Xi med R43) eller "Innehåller (namnet på det sensibiliserande ämnet). Kan framkalla en allergisk reaktion" om det beror på användning av isotiazolinoner eller Iodopropnyl butylcarbamate (IPBC) – se ytterligare specifikation av detta undantag i O5.</i></p>	<p>Produkten får inte klassificeras/märkas enligt tabell 1 nedan. Produkten ska vara enligt gällande lagstiftning (CLP-förordning 1272/2008 eller EUs preparatdirektiv 1999/45/EEC 2008, eller senare). . Observera att klassificering enligt preparatdirektivet endast kan användas till och med 31 maj 2015.</p> <p><i>* Undantag från denna fras om den beror av innehållet av in can-konserveringsmedel, se också O5 om konserveringsmedel. För utombusfärg och -lack görs även undantag från detta vid klassificeringen H317 (Xi med R43) eller "Innehåller (namnet på det sensibiliserande ämnet). Kan framkalla en allergisk reaktion" om det beror på användning av konserveringsmedel som används som "film preservatives" om de enligt O5 genomför ett beväxningstest, se ytterligare krav om konserveringsmedel i O5.</i></p>	<p>Rubrikerna över klassificeringstabellen har justerats, även tabellen har uppdaterats på flera ställen.</p> <p>Undantaget under tabellen har justerats för att skilja mellan in-can konservering och filmkonservering och när beväxningstester behöver göras.</p>
<p>O3 Klassificering av ingående kemiska ämnen</p>	<p>-Konserveringsmedel som används för konservering av produkten och som inte har tilldelats</p>	<p>-Konserveringsmedel som används för konservering av produkten undantas kravet om</p>	<p>Justering av undantaget, med tillägg av undantag för Respirabel kristallin silika och bisfenol A samt</p>

	<p>någon av faroangivelser H373, H334, H370, H341 (R33, R42, R39, R68) eller kombinationer av dem (ytterligare krav på konserveringsmedel anges i O5).</p> <p>-Formaldehyd som orenhet i nyproducerad polymer, se separat krav O6.</p> <p>-Metanol i fogmassa får maximalt ingå med 0,10 %.</p>	<p>klassificering som akut toxicitet 1-4 och specifik organtoxicitet vid upprepade exponering (ytterligare krav på konserveringsmedel anges i O5).</p> <p>-Formaldehyd som orenhet i nyproducerad polymer, se separat krav O6.</p> <p>-Metanol i nyproducerad fogmassa får maximalt ingå med 0,10 %.</p> <p>-Respirabel kristallin silika/kvarts undantas kravet om klassificering som STOR RE 1 med H372. Respirabel kristallin silika kan ingå i produkterna upp till 1 % i råvaran, se även krav O10 om pulverformiga råvaror.</p> <p>-Bisfenol A upp till 5ppm i epoxyfärger undantas kravet.</p>	<p>omskrivning av undantaget för konserveringsmedel som tidigare var otydligt.</p> <p>O3 har också uppdaterats på samma sätt som O».</p>
O4 Miljöfarliga ämnen	<p><i>M är multiplikationsfaktorn¹⁹ för H410 kopplad till ämnets LC50- eller EC50-värde, enligt tabell 4.2.1 nedan. D.v.s. om ett ämne är klassificerat med H401 och har LC50= 0,05 så är M=10.</i></p>	<p>Där:</p> <p>H410 är koncentrationen ämnen klassificerade som H410 (på samma sätt för R50/53) i procent</p> <p>H411 är koncentrationen ämnen klassificerade som H411 (på samma sätt för R51/53) i procent</p> <p>H412 är koncentrationen ämnen klassificerade som H412 (på samma sätt för R52/53) i procent</p> <p><i>M är multiplikationsfaktorn²⁰ för H410 kopplad till ämnets LC50- eller EC50-värde, enligt tabell 4.2.1 nedan.</i></p>	<p>En förklaring av de olika parametrarna i formeln har lagts till i texten.</p>

¹⁹ Tabell 4.1.3 i CLPs klassificeringsförordning,
http://echa.europa.eu/documents/10162/13562/clp_en.pdf

²⁰ Tabell 4.1.3 i CLPs klassificeringsförordning,
http://echa.europa.eu/documents/10162/13562/clp_en.pdf

		<p><i>D.v.s. om ett ämne är klassificerat med H401 och har LC50= 0,05 så är M=10.</i></p> <p>För ämnen klassificerade som H410 så används tabell 4.2.1 nedan för att få fram multiplikationsfaktorn genom att man ser var ämnets LC/EC50-värde finns. Se exemplet under tabellen över hur detta fungerar.</p>	
O5 konserverings- medel		<p>IPBC-gränser har lagts ill för: lim, fogmassa och spackel.</p> <p>Industrifärg har delats upp i två underkategorier.</p>	<p>Tabellen i O5 har uppdaterats med haltgränser för IPBC för samtliga kategorier.</p> <p>Industrifärg har också delats upp i två underkategorier (utomhus respektive inomhus)</p>
O9 Tungmetaller		<p>Spår av ovanstående metaller, som härstammar från orenheter/föroreningar, kan ingå med upp till 100 ppm (100 mg/kg, 0,01 vikt %) per enskild metall i råvaran.</p>	<p>Undantag för orenheter har lagts till i kravet. Detta hade fallit bort i remissen.</p>
O11 Nanopartiklar	<p>Undantag från kravet för:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Pigment -Syntetisk amorf silika 	<p>Undantag från kravet för:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Pigment** -Naturligt förekommande oorganiska fyllmedel*** -Syntetisk amorf silika**** -Polymer dispersioner 	<p>Undantaget har utökats och innefattar nu även naturligt förekommande oorganiska fyllmedel samt polymerdispersioner.</p>
O12 Övriga exkluderade ämnen	<p>-Ämnen på Kandidatlistan</p> <p>-Persistenta, bioackumulerbara och toxiska (PBT) organiska ämnen**.</p> <p>-Mycket persistenta och mycket bioackumulerbara (vPvB) organiska ämnen**.</p>	<p>-Ämnen på Kandidatförteckningen*.</p> <p>-Ämnen som har evaluerats i EU att vara PBT (Persistent, bioaccumulable and toxic) eller vPvB (very persistent and very bioaccumulable), i enlighet med kriterierna i bilaga XIII i REACH.</p>	<p>Omformulering av ett par av de uteslutna ämnena/ämnegrupperna</p>
O13, O14, O16, O17, O19, O22,	<p>Testrapport som styrker att halten av flyktiga</p>		<p>Kravet om testrapporter för VOC och TVOC har</p>

O24 VOC och TVOC	organiska föreningar (VOC) i limmet inte överstiger gränsvärdet i kravet ovan, för respektive lim.		tagits bort. Endast beräkning krävs.
O22 VOC utomhusfärg		Produktkategorierena i tabell 6 är uppdaterade för att helt överensstämja med direktivets uppdelning.	Tabell 6 i O22 har justerats för att vara helt lik den i direktivet
O24 VOC i industrifärg	Tabell med kategorier enligt direktiv 2004/42/EG	Industriella färger får som mest innehålla 130g/liter av VOC.	Kravet har justerats från att vara mer som O22 (VOC utomhusfärg) och nu till att endast ha en gräns för samtliga kategorier.
O23 Kvalitetskrav utomhusfärg		Standarderna i kravet är uppdaterade.	Efter inspel från remissinstanser så har kravets standarder uppdaterats
O27 kvalitetskrav industriell färg - golvfärg	Golvfärger och golvbeläggningar eller andra produkter som utsetts för motsvarande nötningsgrad, ska ha en nötningshårdighet på högst 70 mg viktförlust efter 1 000 testcykler med 1 000 grams belastning och ett CS10-hjul i enlighet med EN ISO 7784-2:2006.	Golvfärger och golvbeläggningar eller andra produkter som utsetts för motsvarande nötningsgrad, ska ha en nötningshårdighet på högst 70 mg viktförlust efter 1 000 testcykler med 1 000 grams belastning och ett CS10-hjul i enlighet med EN ISO 7784-2:2006. Alternativt kan ett test enligt ISO 5470-1 genomföras med 1000 varv med 1000grams belastning och H22-hjul där viktminskningen får vara max 3000mg.	Ett alternativt test har lagts in efter remiss, då en del remissinstanser bedömt att den första inte var lika relevant för deras produkter.
Bilagor		Uppdatering i samband med justering av O12 bland annat	

Stockholm 2013-10-14

Bilaga 1 Remissbrev

Remiss av förslag till reviderade kriterier för Svanenmärkning av kemiska byggprodukter

Nordisk Miljömärkning ger er möjligheten att lämna synpunkter på vårt förslag till reviderade kriterier för Svanenmärkning av **Kemiska byggprodukter**. Era synpunkter är viktiga när förslaget behandlas i den svenska och den nordiska miljömärkningsnämnden. Era kommentarer bör vara skriftliga och tas tacksamt emot senast **9 december 2013**.

Vilka är de stora förändringarna?

- Utvidgning av produktgruppen med industriell färg och lack. Nya krav för undergruppen har införts.
- Skärpt krav på miljöfarliga ämnen (O4)
- Uppdaterat krav om konserveringsmedel (O5)
- Nytt nanokrav (O11)
- Nya VOC-gränser för utomhusfärg (O22) samt krav om VOC-testrapporter (O13, O16, O19)
- Uppdaterade konsumentupplysningar (O31)
- Nytt krav om källsortering är infört (O33)

Nordisk Miljömärkning önskar framförallt in kommentarer angående industriella färger (produktgruppsdefinitionen, kravnivåer och testmetoder).TVOC finns inte med i remissförslaget för industriell färg, men Nordisk Miljömärkning vill gärna få era kommentarer angående ett sådant krav.

Vidare önskas framförallt kommentarer om nanokravet och VOC-kraven.

Kriterierna kan hämtas hem från vår hemsida
<http://www.svanen.se/Foretag/Kriterier/kriterie/?productGroupID=141001>

Skulle det uppstå problem med att få upp dokumenten, eller om ni ej har tillgång till internet, hör av er till undertecknad så sänder jag er dokumenten i pappersform eller per e-post.

Vem kan lämna remissvar?

Alla personer, företag och institutioner som är intresserade att vara med och utveckla miljömärkningskriterierna för **Kemiska byggprodukter** kan lämna synpunkter på förslaget. Vi ber er sprida information om remissen till de som kan tänkas vara berörda av förslaget.

Hur kan remissvar lämnas?

Ert remissvar vill vi helst få via hemsidan eller e-post men fax eller brev går också bra. Skicka svaren till någon av följande adresser:

E-mail: susanna.vesterlund@svanen.se

Brev: Miljömärkning Sverige AB, 118 80 Stockholm

Fax: 08-55 55 24 01
Tel: 08-55 55 24 40

Med vänliga hälsningar

Susanna Vesterlund
Miljömärkning Sverige AB

Bilaga 2 – Remissvar Miljøstyrelsen

Kemikalier
J.nr.
Ref. trtan
Den 9. december 2013

Comments on background and criteria for Chemical building products with focus on classification issues (CLP)

General comment regarding the classification terminology:

Classification according to the Dangerous Preparations Directive (DPD) will be phased out by 1. June 2015. It is thus questioned whether it is necessary to maintain the DPD classification terminology in the documents. This, however, depends on the expected validity date of the revised criteria. If the DPD classifications are maintained it should be explained somewhere in the background text regarding criteria O1 and O2 that these are only applicable until 1. June 2015 and that DPD classifications may only be used until 31/5-2015. (See also comment under O5).

Throughout the background documents the references to CLP classifications are inconsistent and sometimes erroneous. There is e.g. no hazard class called “airway sensitizing”, the correct designation is “respiratory sensitization”. Sometimes hazard classes and hazard categories are mentioned, other times only the number of the H statement. The terminology should be aligned closely with the CLP Regulation throughout the document and the references to specific classifications should be done in a consistent manner. (E.g. either both hazard class, hazard category and H statement is used or only the H statement).

Specific comments regarding the classification terminology:

Chapter 3:

In the bullet point “New classifications (CLP) introduced” a more correct wording would be “Classification terminology according to the CLP Regulation (EC No. 1272/2008) has been introduced

Section 4.1.1:

In the bullet “Avoid ecolabelling the most harmful products (T, Xn, C, Xi and N)” the designations “T, Xn, C, Xi and N” should either be removed or stated in equivalent CLP terminology. (“T, Xn, C...” etc will be redundant by 2015 and the use of the old hazard categories should be avoided where possible as they will only have limited use once the criteria have entered into force).

O2 Classification of the product:

The two first bullet points in the third paragraph should be phrased

- *Resp. sens. 1; H335*
- *Skin sens. 1; H317*

In the paragraph “IPBC...”, the sentence beginning with “The hazard class H317...” should be rephrased as follows: “*The hazard class Skin sens. 1 (H317) is not known to*

be applicable for adhesives or fillers. An exemption for IPBC that is classified H317....”

Regarding the paragraph starting with “IPBC was assessed....” should be rephrased taking into account that a harmonised classification of IPBC is expected to be adopted in early 2014 for the following hazard classes:

Acute Tox. 3	H331
Acute Tox. 4	H302
STOT RE 1	H372 (strubehoved)
Eye Dam. 1	H318
Skin Sens. 1	H317
Aquatic Acute 1	H400
Aquatic Chronic 1	H410

Requirement text (above table 1):

Instead of implying that the product **MUST** be classified according to the present legislation, which is regarded as superfluous text, it could simply be stated that “*The product must not be classified as listed in Table 1 below*”

Table 1:

Some of the hazard classes are not referred correct. The designations should be aligned with the actual wording of the CLP Regulation. For more clarity it is suggested that the columns are titled as exemplified below (also applicable for Table 2):

Classification according to the CLP Regulation 1272/2008		Classification according to the Dangerous Preparations Directive 1999/45/EC
Hazard class and category	H statements	Hazard category and R statements
Acute toxicity, Category 1-4	H300, H310; H330 (etc)	Tx; R26, R27, R28, R39 (etc)

O3 Classification of constituent chemical substances:

Note that an updated harmonised classification of formaldehyde is expected to be adopted in early 2014 for the following hazard classes (i.e. a more stringent classification for carcinogenicity):

Carc. 1B	H350
Muta. 2	H341
Acute Tox. 3*	H301
Acute Tox. 3*	H311
Acute Tox. 3*	H331
Skin Corr. 1B	H314
Skin Sens. 1	H317

With regard to the requirement text connected to Table 2, please see the comments above on Table 1 and the equivalent requirement text. Again, some of the hazard classes are stated wrongly and the table should be made clearer as suggested for table 1.

O4 Environmentally hazardous substances

Whereas there can be good reasons to strengthen the requirement, the justification for doing it seem vague. ("Because it is possible based on license data"). The argumentation on whether substances from chemical building products are more or less likely to end up in the aquatic environment compared to laundry detergents / cleaning products seems hypothetical and should be supported by facts.

The sentence "Since classification is continuing to use risk phrases....." should be deleted as it is already implied earlier that two classification systems exist.

O5 Preservatives (Isothiazolinone compounds, 2nd paragraph)

There are factual errors on the 2.nd paragraph on isothiazolinones.

- Other isothiazolinones do indeed have a harmonized classification (e.g. CAS no. 26530-20-1 and 55965-84-9).
- The transitional dates referred to for CLP are not correct and should be presented as background to the general classification criteria instead of under the preservative requirement.
- The "specific labelling requirements for sensitizers in concentrations from 0,1% is applicable both under DPD and CLP

Suggested re-wording of the paragraph:

"MIT does not have a harmonized classification and is self-classified by industry. The vast majority of the companies using MIT in EU have classified MIT as a skin sensitizer (ECHA website, Classification and Labelling Inventory). A proposal for a harmonized classification of MIT as a skin sensitizer is furthermore expected (ECHA website, Registry of Intention for classification and labelling). If MIT is contained in mixtures in concentrations in concentrations from 0,1% and up to 1%, there is a requirement for additional labelling with the sentence "Contains (name of sensitizing substance). May cause an allergic reaction."

Note that CLP classification of mixtures (products) enters into force by 1. June 2015. The transitional period only applies to LABELLING of mixtures already on the market by 1. June 2015. These mixtures shall of course be reclassified by June 2015 but products already placed on the market may be sold with the old DPD labelling until 1. June 2017. The transitional period from 2015-2017 thus only applies to the labelling of the mixtures.

Med venlig hilsen

Trine Thorup Andersen
72 54 41 27
trtan@mst.dk

Bilaga 3 – EPDLA's position paper on polymer dispersions and nano-technology

30th May 2013

EPDLA's position paper on polymer dispersions and nano-technology

EPDLA (European Polymer Dispersion and Latex Association, a Cefic Sector Group) is dedicated to promote the safe manufacture, transportation, distribution, handling and use of waterborne polymer dispersions, in compliance with regulatory requirements and industry guidelines.

EPDLA members are committed to Responsible Care® principles and have implemented risk management according to the precautionary principles.

Polymer dispersions

Polymer dispersions are used as binders in many waterborne applications, e.g. adhesives, coatings and paints, carpets, non-woven, paper and paperboard coatings, plasters and textile finishing agents. Polymer dispersions technology has been used safely and successfully for more than 50 years and has contributed to a significant reduction in the release of organic solvents in the environment. Common to all dispersions covered by this paper is a film forming process during application.

Polymer dispersions are mixtures as defined in the REACH Regulation, consisting mainly of water and high molecular weight polymer particles. The particle size can widely vary between <100 nm (<0.1 µm) and 10000 nm (10 µm).

This makes the low end of the polymer particle size distribution fall into the domain of the nanomaterials definition, and this paper is meant to address user questions about safety and regulatory status of polymeric dispersions from this specific point of view.

The polymer particles are dispersed in water and regarded as bound in the liquid matrix. They cannot be isolated by simple separation techniques and do not exist without their waterborne environment. Therefore polymeric dispersions are stable under the normal or advised storage, transport and handling conditions. The separation between the aqueous and the polymeric phase is enacted by evaporating of the water and results in the film formation.

The polymer particles are formed by a polymerization reaction in liquid phase or by special emulsifying techniques that naturally generate a size distribution. The nano scaled polymer particles (if present) are neither intentionally added to the water phase nor intended to be extracted or released from the polymer dispersion even during further processing.

Film forming process

On application, polymer dispersions are converted to a dry film, the properties of which usually determine the performance of the final product. The film forming process might be supported e.g. by film forming agents or elevated temperature if appropriate.

The film forming process can be divided in four phases (see Annex I):

1. The water evaporates and the polymer particles close up in the diminishing liquid volume until the particles form a dense packing.
2. Further evaporation of water results in high capillary forces, causing particle attraction and filling of void space in between the polymer particles.

3. The polymer particles deform and converge to produce a continuous polymer-film (see phase III in Annex I to this paper)
4. Further fusion by inter-diffusion of macromolecules from adjacent particles imparts mechanical strength.

Consequently:

- The release of isolated nano-particles, if present at all, from the polymer dispersion is very unlikely during film formation and can be excluded for the final polymer film.
- All polymer particles in a polymer dispersion do not exist without their waterborne environment; thus they are bound in water.
- Individual particles lose their identity during the application process (film formation) and would no longer be detectable as discrete particles.

Exposure to polymer dispersions

EPDLA recognizes that regulators, NGOs, the academic community as well as the media pay increased attention to the toxicological and environmental behaviour of nanomaterials.

The polymer particles in polymer dispersions - including those at the nano scale – are not individually available during their life cycle: in these systems the polymer particle is formed in water and delivered as such, then coalescence takes place to form a (polymeric) film.

Any exposure of humans and environment to polymer dispersions particles cannot be totally excluded during production and processing. Nevertheless a release of isolated polymer particles and consequently any human or environmental exposure to isolated particles is highly unlikely. Therefore no risks concerns due to nano-particles in polymer dispersions are anticipated in the life cycle of polymer dispersions or in the application of waterborne products, like e.g. paints or adhesives, based on polymer dispersions.

The study “Release of nano-particles from paints in normal use” - funded by German Paint and Printing Ink Association (VdL) – addresses possible inhalation of nanomaterials from paints and showed that the release of particles depends greatly on the substrate and the paint, but not primarily on the fact that nano-objects are incorporated in the paints. It was also shown that the release of particles with a diameter below 100 nm is extremely low (< 3 particles / cm³). This is negligibly low compared to normal indoor and outdoor air content of particles in the nano range¹ which has been estimated to be at least in the range of the thousand fold of this value². These results can be transferred to polymer dispersions, given that they are waterborne mixtures too. Therefore, the risk linked with exposure by inhalation to particles released by dispersions in the typical conversion settings is regarded as extremely low³.

The EU Scientific Committee on Consumer Products has addressed already dermal contact with Nanomaterials. There is no evidence of a direct hazard if healthy skin is exposed to nano-particles

¹ German Institute for Occupational Safety and Health (Institut für Arbeitsschutz der Deutschen Gesetzlichen Unfallversicherung): C. Möhlman, „Gefahrstoffe – Reinhaltung der Luft“ 65 (2005) Nr 11/12 November-Dezember

² European FP6 Capacity Building project NanoCap publication on Nanotechnology “Nanoparticles in the atmosphere” (<http://www.nanocap.eu/Flex/Site/Download047b.pdf>)

³ 10 Years of Research: Risk Assessment, Human and Environmental Toxicology of Nano-materials, Status paper issued by DECHEMA / VCI Working Group “Responsible Production and Use of Nano-Materials, October 2011; http://www.dechema.de/dechema_media/Downloads/Positionspapiere/Nanomaterials+Risk+Assessment.pdf

from e.g. sun-screens > 20 nm. Intensive, direct contact with skin is an exception and not intended in most of the applications of polymer dispersions, so that this study might serve as a worst case⁴.

Nano-particles cannot penetrate into vital tissue in healthy skin. Systematic toxicity resulting from cutaneous absorption of insoluble nano-particles should not cause significant problems. Finally, swallowing can be excluded as likely route of exposure.

Nevertheless workers should always refer to the corresponding Safety Data Sheet before handling polymer dispersions and apply the recommended safety measures.

Risk Assessment according recognized tools

EPDLA evaluated the potential risk from nano-structured materials originated from polymer dispersions and determined the risk classes for polymer dispersions applying two well known scientific tools, namely

- *Stoffenmanager Nano Module* (Dutch tool)⁵
- *Développement d'un outil de gestion graduée des risques spécifique au cas des nanomatériaux* (Anses, French tool)⁶

In both cases polymer dispersions ended up in the lowest risk category.

This is confirmed by the fact that manufacturing and use of polymer dispersions is a well established technology which has proven to be safe for decades, long before any discussion on nano-materials was started.

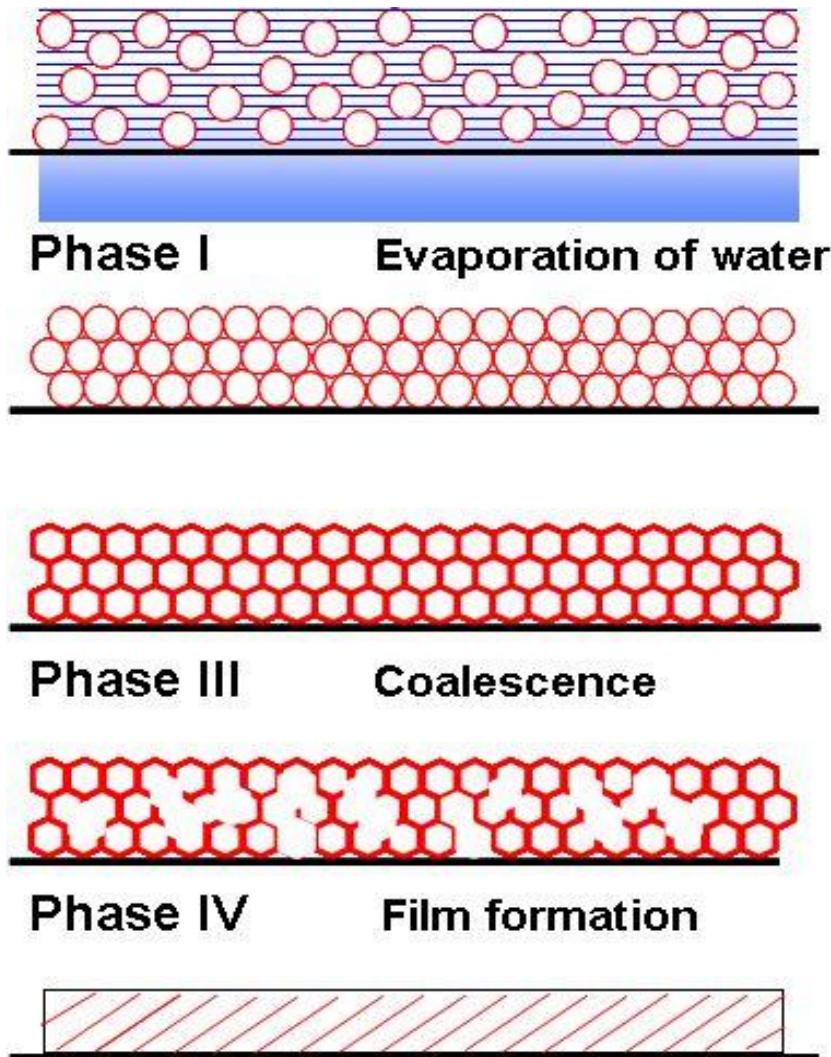
- The present position paper has been developed by EPDLA members in good faith, to the best of its knowledge and following the latest scientific evidences.
- The position paper is offered to all EPDLA members for further use. Each producer might add additional information in the communications towards customers, depending on the specific situation.
- Normal or reasonable foreseeable conditions of use of a polymer dispersion product are defined by the respective producer for each specific product. Polymer dispersions should always be applied as recommended by the producer.
- EPDLA commits to update this document in view of any new relevant available information.

⁴ Scientific Committee on Consumer Products SCCP Opinion on safety of Nanomaterials in Cosmetic Products from December 2007 http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/04_sccp/docs/sccp_o_123.pdf

⁵ <http://nano.stoffenmanager.nl/Default.aspx>

⁶ <http://www.afssa.fr/Documents/AP2008sa0407.pdf>

Annex I - Film forming process of polymer dispersions

Annex II - Consideration of waterborne Polymer Dispersions towards different nano material definitions or regulations

European Union - Commission Recommendation, October 2011 (2011/696/EU)

Excerpt of the definition:

“Nano-material means a natural, incidental or manufactured material containing particles, in an unbound state or as an aggregate or as an agglomerate and where, for 50 % or more of the particles in the number size distribution, one or more external dimensions is in the size range 1 nm – 100 nm”.

EPDLA Opinion: Due to the above mentioned arguments polymer dispersions are out of the scope of 2011/696/EU, because all polymer particles in a polymer dispersion do not exist without their waterborne environment; thus they are bound in water. Moreover during further processing the polymer particles will converge to form a continuous film or matrix.

France - Ministerial Order on Annual declaration of substances with nano-particle status, 06.08.2012

Excerpt of the definition:

“Substance at nano scale”: substance as defined in article 3 of EC regulation no. 1907/2006, intentionally produced at nanometric scale, containing particles, in an unbound state or as an aggregate or as an agglomerate and where, for a minimum proportion of particles in the number size distribution, one or more external dimensions is in the size range 1 nm - 100 nm.”

“Substance at nano scale contained in a mixture without being linked to it”: substance at nano scale intentionally introduced in a mixture from which it is likely to be extracted or released under normal or reasonably foreseeable conditions of use.

EPDLA Opinion: According to REACH and the Q&A No. 20-bis of the French decree⁷ waterborne polymer dispersions are mixtures. They are consisting out of at least two substances, namely water and polymer.

During the manufacturing process of waterborne polymer dispersions at no point in time nano scaled substances are intentionally added to the mixture.

Thus, neither a nano scaled substance was intentionally added to a mixture nor is the resulting mixture a substance according to REACH and Q&A No. 20-bis of the French decree, nor is the mixture a material/article according to REACH and Q&A No. 20-bis of the French decree out of which a nano scaled substance may be released under reasonable and foreseeable conditions of use: waterborne polymer dispersions are therefore not covered by the French decree so that no declaration/registration is needed.

⁷ Q&A published on 12 March 2013 by the Ministry of Ecology, Sustainable Development, Transport and Housing on articles R 523-12 to R. 523-21 of the French decree no. 2012-232 of 17 February 2012 (<https://www.r-nano.fr>)